

The background features an abstract graphic design composed of several light green rectangular bars of varying heights and widths. A large, stylized number '21' is rendered in a light green color, with the '2' being a thick, curved shape and the '1' being a vertical bar. The text is overlaid on this design.

Jaarverslag
HOLLAND
FESTIVAL
2021

Citydressing

inhoud

Raad van toezicht
Interview Carolien Gehrels
Governance

Bestuursverslag:

1. Inleiding
2. Holland Festival 2021
3. Communicatie & Marketing
4. Development
Interview Bas Amesz
5. Financiën
6. Organisatie
7. Jaarrekening
8. Controleverklaring

04
06
08

11
15
19
21
24
26
32
35
61

bijlagen

Bijlage 1. Coproducties & Samenwerkingen	65
Bijlage 2. Programma 2021	66
Bijlage 3. Prestatieoverzicht 2021	69
Bijlage 4. Overzicht medewerkers 2021	71
Bijlage 5. Nevenfuncties	73
Bijlage 6. Holland Festival is mede mogelijk gemaakt door	75

RAAD VAN TOEZICHT

Net als vorig jaar kunnen we stellen dat het een bijzonder jaar was voor het Holland Festival. Het eerste volle jaar in de covid-pandemie die steeds weer voor nieuwe uitdagingen zorgde, van lockdowns en thuiswerken tot langdurige onzekerheid over het wel of niet live kunnen laten doorgaan van het festival met publiek in de zalen.

Het verlossende woord werd op 21 mei gegeven en daarom startte de kaartverkoop van het festival pas een week voor het begin van het festival, was er geen officiële opening mogelijk en had het festival te maken met de opstartproblemen van Testen-voor-Toegang. Ondanks de onzekere weg naar het festival toe, was het live festival een verademing voor veel mensen. Al liep niet alles perfect, het meeste ging goed en het publiek was flexibel, en eindelijk konden we weer naar een HF-voorstelling of -concert.

The Sheep Song, FC Bergman, Toneelhuis

Hoe geestig maar ook hoe droevig was *The Sheep Song* in ITA afgelopen jaar? Hoe verstild en tegelijkertijd meeslepend was *TIME* in de Gashouder? En *Transverse Orientation* in Carré heb ik twee keer mogen zien, waarbij de schoonheid van de encenering en de krachtige dansers iedereen betoverde. En dan de lange lijnen door de voorstellingen heen.... Het raakt me altijd hoe mooi de programmeurs van ons Holland Festival dat kunnen vertellen. Maar daarmee is nog niet het magische van het Festival gevangen. Het is het nieuwe, het internationale, het avontuurlijke, het eenmalige, het wonderlijke, het splijtende, het actuele dat het Holland Festival al weer 74 jaar heeft gebracht en dat schuurt of streelt. Het krachtige is de samenwerking met zovele partners en podia in Amsterdam en ook internationaal, juist in deze tijd waarin ieder-

Hotel Casa, Holland Festival Home

een werd teruggeworpen tot de eigen huiskamer. Sinds 2006 maak ik zo'n vier á vijf voorstellingen per editie mee en elke keer voel ik me verrijkt met nieuwe ervaringen die me bezig blijven houden. Mede dankzij de associate artists Ryuichi Sakamoto en Gisèle Vienne heeft het festival een actueel programma weten te tonen.

Het contact tussen directeur en raad van toezicht was het afgelopen jaar intensief, inspirerend en veelvuldig. De voortdurende onzekerheden en consequenties van de pandemie vertaalde zich in financiële en organisatorische wijzigingen. De raad van toezicht is veelvuldig meegenomen in deze afwijkingen ten opzichte van de begroting. Ook het contact van de organisatie met alle makers en gezelschappen waren intensief. De flexibele opstelling van al deze partijen heeft ervoor gezorgd dat de, weliswaar bijzondere 74ste editie van het Holland Festival goed is verlopen.

Op 1 maart 2021 heb ik officieel en met veel plezier Martijn Sanders opgevolgd, die na 12 jaar afscheid nam als voorzitter van de raad van toezicht. In juni, tijdens het festival, hebben we hem uitgezwaaid. De raad van toezicht beseft hoe bijzonder de samenwerking met Martijn was en hoezeer hij de afgelopen 12 jaar heeft bijgedragen aan het Holland Festival. Met een speciaal voor hem gecomponeerd stuk konden we hem speciaal laten weten hoe erkentelijk wij hem zijn.

Voor directeur Emily Ansenk was deze festivaleditie de eerste live editie onder haar leiding. Haar overtuiging dat het uitgangspunt een fysiek te bezoeken editie moest zijn, ondanks de maatregelen met betrekking tot de pandemie, en de daaropvolgende lobby naar de overheid heeft inderdaad als resultaat gehad dat het festival live op locatie heeft plaatsgevonden. De langdurige onzekerheid over het wel of niet doorgaan heeft zijn tol geëist van de organisatie, die zich desalniettemin niet uit

het veld liet staan; het hele team heeft een prachtige prestatie neergezet. En naast het festival is er veel meer gebeurd: het digitaliseringsproject is bedrijfsbreed uitgerold en is er een start gemaakt met het ontwikkelen van een nieuwe website, die als media platform gaat dienen. De lessen die we hebben meegenomen uit 2020 op het vlak van podiumkunsten en digitalisering zijn hierin verder uitgewerkt.

In 2021 is een nieuw bestuur voor de Vriendenstichting gevormd en de bestuursleden zijn benoemd per december. Namens de raad van toezicht neemt Gert-Jan van den Bergh zitting in het bestuur van de Vriendenstichting.

Tenslotte

De vergaderingen van de raad van toezicht werden in besloten kring beëindigd, buiten aanwezigheid van directeur en notulist. In alle reguliere vergaderingen werd gesproken over governance, (toezicht op) de financiën, de consequenties van de corona pandemie voor de voortgang van het festival en het contact met de subsidienten, fondsen en andere stakeholders, en uiteraard het artistiek beleid. De raad van toezicht heeft dit jaar een interne evaluatie van het eigen functioneren gedaan. De resultaten van de zelfscan en actiepunten zijn besproken in de vergadering van 9 februari 2022.

Op 17 maart 2022 heeft de raad van toezicht de jaarstukken 2021 besproken. De afronding van de 74ste editie is op gepaste wijze verlopen, met inachtneming van goed werkgeverschap voor zowel tijdelijke freelancers als externe partijen. Deze editie van het Holland Festival voldoet aan de gestelde financiële kaders. Op grond hiervan en op grond van de door de directeur gepresenteerde informatie en toelichting heeft de raad van toezicht het jaarverslag 2021 goedgekeurd. De jaarrekening en het bestuursverslag is gecontroleerd en goedgekeurd door accountant Kamphuis & Berghuizen. Op grond hiervan verleent de raad van toezicht de charge aan het bestuur voor het gevoerde beleid.

De raad van toezicht van het Holland Festival ontvangt geen bezoldiging, hanteert de Governance Code Cultuur, de Code Culturele Diversiteit en Fair Practice, en heeft vastgesteld dat de salariering van de directeur de WNT-norm niet overschrijdt. Een toelichting hierop is opgenomen in de jaarrekening.

De raad van toezicht dankt alle medewerkers van het Holland Festival voor hun enthousiasme, flexibiliteit, kennis, kunde en grote inzet. Het was wederom een lastig jaar, waarin heel veel van de mensen en van de organisatie is gevraagd. De raad van toezicht complimenteert de organisatie voor zijn veerkracht en dankt alle betrokken partners:

het ministerie van OCW, de gemeente Amsterdam, Ammodo als productiepartner en Fonds 21 als hoofdbegunstiger en de vele fondsen, begunstigers en vrienden.

Het was een bijzondere editie en we kijken uit naar ons jubileum.

Amsterdam, 17 maart 2022

Carolien Gehrels (voorzitter vanaf 1 maart 2021), namens de raad van toezicht:

Martijn Sanders (voorzitter tot 1 maart 2021). Jet de Ranitz (lid tot 9 december 2021), Gert Jan van den Bergh, Tom de Swaan, Astrid Helstone, Clarice Gargard

"ALS KUNST EN CULTUUR VERDWIJNEN, DAN STERFT DE STAD' – CAROLIEN GEHRELS

Carolien Gehrels is per 1 maart 2021 benoemd tot voorzitter van de raad van toezicht van het Holland Festival. Gehrels was van 2006 tot 2014 wethouder in Amsterdam, verantwoordelijk voor onder andere kunst en cultuur. Ze is momenteel werkzaam bij ingenieurs- en ontwerpbureau Arcadis

Interview met Carolien Gehrels
door Vincent Kouters

Wat was je eerste kennismaking met het festival?

'Ik kende het Holland Festival allereerst van die geweldige vlaggen en affiches die elk jaar in de stad hangen. Hoe fantastisch mooi zijn die? En natuurlijk bezocht ik wel eens een voorstelling. Maar ik ben pas echt fan geworden in 2006. Toen werd ik wethouder in Amsterdam en ging ik me verdiepen in de hele cultuurportefeuille. Toen kreeg ik zicht op het festival als geheel.'

Wat viel je op?

'De samenhang. Ik zag opeens verbanden tussen de verschillende voorstellingen en kunstvormen. Ik zag thema's en rode draden in de programmering. Het festival werd meer dan de som der delen. Dat zorgt ervoor dat je als bezoeker wordt meegenomen in een denkrichting. Je gaat een paar spades dieper, zowel in je denken als in je gevoel. Je komt verder. Dat maakt het zo bijzonder. Ik kom wel eens mensen tegen, die zeggen: o, ik verlang zo naar juni, dat kan ik weer naar het Holland Festival. Die mensen begrijp ik.'

'Dit jaar zag ik bijvoorbeeld *Transverse Orientation* in Carré. Wat ik zag, bouwde door op andere voorstellingen van dit jaar, zoals *L'Étang*, *The Sheep Song* en *TIME*. Je komt tijdens het festival in een soort flow. Dat geeft een rijkere ervaring.'

Waarom is Holland Festival belangrijk voor de stad Amsterdam?

'De stad krijgt met het festival een internationale programmering. Dat is heel waardevol. Stel je voor: je bent thuis, je stapt even op de fiets, gaat naar

Carré of ITA op het Leidseplein en daar word je geconfronteerd met iets dat je niet eerder zag, iets uit een compleet andere cultuur. Je bent nog steeds thuis, maar in je denken ga je de hele wereld over. Het Holland Festival geeft Amsterdammers een internationaal perspectief. Daarmee wordt Amsterdam een podium voor de wereld. Als je kijkt naar het legendarische concert van Fairouz of die keer dat Amal Maher liederen zong van Oum Kalthoum, dan valt op hoe divers het publiek is.'

'Een ander belangrijk moment was toen het festival opera's ging projecteren op grote schermen in het Oosterpark en Flevopark. Daarmee maak je het festival laagdrempeliger. Daar moeten we naar blijven zoeken. Nu bijvoorbeeld met hybride vormen van theater: zowel digitaal als live. Zo blijft het festival voor en door de mensen in de stad.'

Wat betekent het om voorzitter van de raad van toezicht te zijn?

'Het is een grote eer. Het betekent dat ik mij weer meer verbonden voel met de kunst, de kunstenaars

en de stad, maar nu ook internationaal. Ik voel me ook uitgedaagd. Ik wil het graag goed doen. Het is moeilijk om een goed festival te maken en als raad van toezicht zie je daar alleen maar op toe. Dat moment, dat de programmeurs in onze vergadering komen vertellen wat er allemaal gaat komen! Daar kijk ik nu al naar uit. Dat is een esthetische ervaring op zich. Dan begint het verlangen naar het volgende festival weer te groeien.'

Wat zijn de uitdagingen de komende jaren?

'Corona is een waanzinnige uitdaging. Het is een internationaal festival en daar horen nu allerlei beperkingen bij. De uitdaging is er voor te zorgen dat iedereen over 2 of 3 jaar zegt: kunst en cultuur zijn wel essentieel. Een basisbehoefte. Je hebt het elke dag nodig. Als kunst en cultuur verdwijnen, dan sterft de stad. Dat is wat de coronacrisis nu duidelijk laat zien.'

'Om dat te bereiken is het van belang dat je bijzondere projecten kan laten zien en bijzondere ervaringen kan bieden. Zodat mensen opgetild worden door kunst. Zo'n voorstelling als *L'Étang*, dat is een totaal andere ervaring dan ik van nature zou opzoeken. Ja, ik koos ervoor om een kaartje te kopen, maar van tevoren weet je nooit precies wat je krijgt op het Holland Festival. Die onverwachte ontmoeting leert je kijken naar het onbekende. Dat verrassingseffect is zo belangrijk.'

Waar staat het festival over vier jaar, als je eerste termijn als voorzitter afloopt?

'Wat ik dan graag zou zien, is dat de mensen weer in karavanen naar de theaters trekken. Dat ze zich willen laten verrassen. Dat ze weten: waar je ook heen gaat op het Holland Festival, het is altijd iets nieuws. Dat is wat mensen nu heel erg missen. Iedereen zit maar in zijn huis, loopt zijn eigen rondjes. Dat geeft zo'n beperkte blik. Het Holland Festival geeft je nieuwe vergezichten. Het laat je verder kijken.'

Transverse Orientation, Dimitris Papaioannou

GOVERNANCE

Missie en maatschappelijke doelstelling

Artistieke vernieuwing, innovatie en experiment zijn de kernwaarden van het Holland Festival. Al sinds de oprichting in 1947 zijn deze leidend bij de programmering. Elk jaar in juni toont het festival grensverleggende voorstellingen van makers van over de hele wereld en nieuwe ontwikkelingen binnen de podiumkunsten: van theater, dans, muziek, muziektheater en opera tot multidisciplinaire vormen en crossovers met beeldende kunst, digitale kunst, fotografie en film.

Als grootste internationale podiumkunstenfestival van Nederland draagt het Holland Festival bij aan de groei van een groot, breed en loyaal publiek voor innovatieve, internationale podiumkunst, en weet het dat publiek ook aan zich te binden.

Governance Code Cultuur

Het Holland Festival past de principes en aanbevelingen van de Governance Code Cultuur 2019 toe en onderschrijft Fair Practice Code en Code Diversiteit & Inclusie. De stichting wordt geleid door een dagelijks bestuur dat bestaat uit een algemeen directeur – in het jaarverslag als directeur aangeduid. Als toezichthoudend orgaan opereert de raad van toezicht. De raad van toezicht bestaat op dit moment uit vijf personen (in 2021: 6). De raad volgt de Governance Code Cultuur als het gaat om benoeming en herbenoeming, en hanteert daarbij een rooster van aftreden. Vorig jaar heeft de raad van toezicht een nieuwe voorzitter openbaar geworven. Martijn Sanders verliet in maart 2021 na twaalf jaar de raad van toezicht en werd per 1 maart 2021 opgevolgd door Carolien Gehrels. In juni heeft Martijn nog een welverdiend afscheid gekregen op het Westergasterrein, voorafgaand aan de eerste voorstelling van *TIME*. In de loop van 2021 heeft Jet de Ranitz kenbaar gemaakt te zullen stoppen als lid van de raad van toezicht, zij is benoemd als voorzitter van de raad van toezicht van het Kunstmuseum in Den Haag. Op 9 december is afscheid van haar genomen en haar opvolg(st)er zal vanaf de vergadering in mei 2022 onderdeel uitmaken van

de raad van toezicht. De raad van toezicht is qua diversiteit in balans (gender, leeftijd, kennis en culturele achtergrond). De competenties van de leden van de raad van toezicht zijn weergegeven in een competentiematrix.

Integriteit, onafhankelijkheid en nevenactiviteiten

Governance wordt als onderwerp standaard minstens een keer per jaar geagendeerd op de vergadering van de raad van toezicht. Iedere vergadering wordt stilgestaan bij wijzigingen in (neven) functies en mogelijke belangenverstrengeling.

Toestemming voor nevenactiviteiten van medewerkers wordt aangevraagd bij de directeur en in het geval van de directeur wordt er toestemming gevraagd aan de raad van toezicht. Nevenactiviteiten van zowel de leden van de raad van toezicht als die van de directeur en medewerkers worden vermeld in het jaarverslag.

Nieuwe banen en nevenactiviteiten zijn besproken in de raad en hebben niet geleid of leiden niet tot belangenverstrengeling of tegenstrijdige belangen.

Verantwoordelijkheden en bevoegdheden

Het Holland Festival hanteert een bestuursreglement waarin het handelen, de rechten en plichten van de directeur staan beschreven en er is een raad van toezichtreglement. De raad van toezicht en de directeur komen jaarlijks ten minste viermaal in vergadering bijeen en eenmaal voor een strategiesessie. De vergadering kent een aantal vaste onderwerpen, te weten governance, (nieuwe) nevenfuncties, het artistiek beleid, (toezicht op) de financiën, organisatie, risicobeheer en de stand van zaken op het gebied van development. In de jaarlijkse strategiesessie worden de meerjarige visie, de organisatie en het onderwerp governance besproken.

		benoemd per	1e termijn	2e termijn	extra termijn
Martijn Sanders	Voorzitter	11-03-2009	11-03-2013	11-03-2017	11-03-2021
Gert-Jan van den Bergh	Lid	04-01-2016	04-01-2020	04-01-2024	
Tom de Swaan	Lid	08-07-2016	08-07-2020	08-07-2024	
Jet de Ranitz	Lid	21-09-2016	21-09-2020	09-12-2021	
Astrid Helstone	Lid	12-12-2018	12-12-2022		
Clarice Gargard	Lid	01-10-2019	1-10-2023		
Carolien Gehrels	Voorzitter	01-03-2021	01-03-2025		

Afgelopen jaar is er naast de reguliere vergaderingen een extra (online) vergadering geweest in april met de raad van toezicht, in verband met de coronapandemie en de ontwikkelingen daaromtrent voor het Holland Festival. In maart zijn de bevindingen van de accountant als gevolg van de jaarcontrole 2020 besproken in de aanwezigheid van de penningmeester van de raad van toezicht. In november is er een aparte vergadering belegd met de penningmeester om hem bij te praten over de interim controle 2021, de keuze voor een nieuw boekhoudsysteem en de conceptbegroting 2022. De raad van toezicht evalueert eenmaal per jaar het eigen functioneren aan de hand van de Governance Code Cultuur. De zelfevaluatie over het jaar 2021 heeft in een extra vergadering in maart 2022 plaatsgevonden met verslaglegging. Voorafgaand aan de evaluatie heeft de raad van toezicht de besproken onderwerpen en actiepunten vanuit de vorige evaluatie ontvangen ter voorbereiding. De belangrijkste bevindingen uit de evaluatie worden hieronder genoemd.

De raad van toezicht heeft aangegeven dat ze nog meer ruimte wil inplannen voor strategische onderwerpen en vraagstukken. Het gaat daarbij niet alleen om de jaarlijkse strategiesessie, maar ook om meer ruimte voor strategische vraagstukken op de reguliere agenda. De belangrijkste speerpunten voor de aankomende jaren: artistieke visie, digitalisering, HR, duurzaamheid, diversiteit en inclusie, de subsidiepositie en de positie van het Holland Festival in de tijd na de coronapandemie. De raad van toezicht en directeur constateren dat er een goede balans is tussen de rollen van toezichthouder en werkgever en de samenwerking met de directeur. Ook op de afstand-betrokkenheid is er een goede balans. De lijnen zijn kort en men weet elkaar goed te vinden. Binnen de raad van toezicht is er een goed rolbewustzijn, waarbij er openheid is om elkaar aan te spreken. Volgens het rooster van aftreden eindigen de benoemingstermijnen van twee zittende raad van toezichtleden kort na elkaar. De competentiematrix zal opnieuw worden ingevuld door de zittende leden om zo duidelijk in beeld te krijgen welke competenties eventueel ontbreken zodat er een breed scala aan competenties vertegenwoordigd blijft in de raad.

De huidige toezichtvisie kan nog explicieter worden uitgewerkt in een schriftelijk document. Hier zal in 2022 opvolging aan worden gegeven. De kwaliteit van de informatievoorziening vanuit de organisatie is goed. De agenda wordt door de voorzitter van de raad van toezicht samengesteld en met de directeur afgestemd, vergaderstukken worden een week voor de vergadering toegestuurd. Over het algemeen wordt de betrokkenheid met medewerkers in de organisatie als goed beoor-

deeld, de transparantie is groot en de raad kan zich hierdoor een goed oordeel vormen.

Vanuit de raad van toezicht is een lid aangewezen om specifiek toe te zien op de financiën (begroting, prognose, vermogensontwikkeling) van Holland Festival als ook beleidsmatige zaken met een (mogelijk grote) financiële impact. In aanvulling op de reguliere raad van toezicht vergaderingen wordt deze persoon gevraagd en ongevraagd door de hoofd bedrijfsvoering – in afstemming met de directie – op de hoogte gehouden of om advies gevraagd. Daarnaast is er een lid aangewezen om toe te zien op en contact te houden over de HR portefeuille. In het afgelopen jaar is er 14 keer contact geweest tussen de directeur en dit lid raad van toezicht over de werkdruk, de invloed van corona op de organisatie en het personeelswelzijn in het algemeen en een enkeling in het bijzonder. Ook is er een interne ethische code vastgesteld in december 2021 en zal er in 2022 nog een externe code worden vastgesteld die betrekking heeft op de samenwerking tussen Holland Festival en haar partners.

Het bestuur

Het bestuur werd in 2021 gevormd door Emily Ansenk als algemeen directeur. Het personeels-overleg is in 2021, zoals al aangekondigd in het vorige jaarverslag, gewijzigd naar een personeels-vertegenwoordigingsmodel. De sinds vorig jaar aangestelde externe vertrouwenspersoon heeft in 2021 geen individuele meldingen ontvangen.

Raad van toezicht en zijn toezichthoudende, adviserende en werkgeversrol

Afgelopen jaar had de raad van toezicht een actieve taak in de zoektocht naar een nieuw lid van de raad van toezicht als vervang(st)er van Jet de Ranitz. Sinds eind 2021 neemt raad van toezicht lid Gert-Jan van den Bergh als algemeen bestuurslid zitting in het in december 2021 nieuw geïnstalleerde bestuur van de stichting Vrienden van het Holland Festival. Hij is vanuit die positie de verbinding tussen dit bestuur en de raad van toezicht. De leden van de raad van toezicht dragen, naast het openstellen van hun eigen netwerken en het leggen van contacten die voor het festival interessant zouden kunnen zijn, ook bij door hun expertise te delen: HR-vraagstukken, diversiteit en inclusie, juridisch, financieel en maatschappelijk. Op 19 maart 2021 is tijdens de eerste raad van toezicht-vergadering van 2021 besloten dat Kamphuis & Berghuizen ook de controlerend accountant zal zijn voor de boekjaren 2021 en 2022. In maart 2023 zal dit onderwerp wederom op de agenda van de raad van toezicht staan.

De samenstelling

De samenstelling en de verschillende portefeuilles van de raad van toezicht zijn beschreven in de

The Planet – A Lament, Garin Nugroho

reglementen. De profielschets wordt periodiek en in ieder geval bij vacatures in de raad herzien aan de hand van de competentiematrix. Nieuwe raad van toezichtleden krijgen een inwerkprogramma en worden door de directeur verder geïntroduceerd in de organisatie en maken kennis met medewerkers van de organisatie en externe stakeholders via de directeur.

BESTUURSVERSLAG

I. INLEIDING

2021 was bij uitstek het jaar, waarin het Holland Festival kon laten zien wat het betekent om *artist driven* te zijn. Oftewel: de kunstenaars staan centraal. Het is de taak van het festival om hun werk te laten zien aan een groot en divers publiek, om ze te helpen dit werk te ontwikkelen en om ze, waar nodig, te ondersteunen.

Deze missie was meer dan ooit van belang in een jaar vol onzekerheden en onduidelijkheden, die wereldwijd voortkwamen uit de coronapandemie en de bijbehorende maatregelen. Het Holland Festival kon in deze lastige tijd aan veel kunstenaars hoop bieden. De beslissing om juist in 2021 een live, internationaal podiumkunstenfestival te organiseren was daarom een fundamentele. Na maanden van binnen zitten, was een collectieve, fysieke kunstervaring voor iedereen meer dan ooit gewenst. De internationale focus van het Holland Festival bij de samenstelling van het programma was belangrijker dan ooit, de wereld die voor bijna iedereen was gereduceerd tot de huiskamer en het computerscherm werd door het Holland Festival vergroot en werd letterlijk op het podium in Amsterdam gepresenteerd.

Dat bleek wel toen het festival kon doorgaan. Het vond plaats van 3 tot en met 27 juni, precies op het moment dat de samenleving uit de lockdown ontwaakte. Met 24 producties (waarvan 12 coproducties), 6 (live)streams/registraties, 256 artiesten uit 42 landen en 77.905 bezoekers/kijkers presenteerde het festival, in samenwerking met de associate artists van dit jaar: componist Ryuichi Sakamoto en choreograaf Gisèle Vienne, een divers programma aan zowel trouw als nieuw publiek. Dat bracht bij velen een enorme ontlasting teweeg. Het festival kreeg veel positieve reacties van het publiek en de kunstenaars, die veelal na lang wachten weer een live podium tot hun beschikking hadden. Hetzelfde geldt voor de partners, de vele freelancers, oproepkrachten, medewerkers, leveranciers en de hele keten waar het festival deel van uitmaakt.

Één scenario

Tijdens de voorbereiding van het festival werd één scenario gevolgd: alle voorstellingen live, het contextprogramma voor het merendeel digitaal, inclusief podcasts en streams, rekening houdend met

L'Étang, Gisèle Vienne

1,5 meter afstand en 1/3 zaalcapaciteit. Dit scenario is gedurende het hele jaar gecommuniceerd met het ministerie van OCW en de gemeente Amsterdam. Met het Fonds Podiumkunsten was veelvuldig contact over het inreizen van de festival artiesten, onder de steeds veranderende in- en uitreisrestricties. Door de almaar aanhoudende onzekerheden, het langzaam op gang komende vaccinatieprogramma, de nieuwe en zeer besmettelijke delta-variant en het feit dat een lange termijn perspectief uitbleef, werd de druk enorm opgevoerd. Het produceren van het festival onder deze omstandigheden was geen sinecure. De lancering van het festival en de start kaartverkoop moest telkens worden uitgesteld. Tot op het hoogste niveau werd gelobbyd om een uitspraak te krijgen over het wel of niet door kunnen gaan van het festival. Pas op 21 mei kwam het verlossende woord vanuit het ministerie van VWS. Het Holland Festival mocht onder Testen-voor-Toegang op 3 juni openen. Helaas verviel vanwege de corona maatregelen het hospitaliteits- en ontvangstenprogramma, waardoor het voor- en napraten bijna uitsluitend digitaal plaatsvond. Dankzij het Testen-voor-Toegangbeleid, dat tijdens het festival officieel in gebruik werd genomen, is het gelukt om het festival daadwerkelijk volgens dit scenario te produceren.

Online

Een vruchtbare nieuwe ontwikkeling was het online programma, dat als volwaardig festivalonderdeel gepresenteerd werd naast de fysieke programmering. De ervaring die het festival in 2020 opdeed met digitaal programmeren is dit jaar vertaald naar een online campagne, een goed ontvangen introductiefilm, online producties en (live)streams en een online contextprogramma met onder andere podcasts, playlists, films en interviews met makers. Het online programma werd bijzonder goed bekeken. Digitaal programmeren (naast de live voorstellingen) is sinds dit jaar een vast onderdeel geworden van het Holland Festival.

Digitalisering

Daarnaast heeft de organisatie in navolging op 2020 ook in 2021 veel geïnvesteerd in de digitalisering van alle bedrijfsprocessen in een nieuw systeem (Salesforce). Veel tijd ging uit naar de implementatie (ontwikkeling, training en verbetering) van dit systeem en naar de ontwikkeling van een nieuw online mediaplatform. Hiermee kunnen de (interactieve) online uitingen van het Holland Festival nog beter worden gepresenteerd. Het festival heeft hiervoor de handen ineengeslagen met onder andere Internationaal Theater Amsterdam en Nederlands Dans Theater. Voor de ontwikkeling van de nieuwe website is een selectieproces doorlopen en is de keuze gevallen op een samenwerking met

Fabrique, en designbureau Thonik. In 2021 is de start gemaakt met de ontwikkeling van dit nieuwe mediaplatform, dat begin maart 2022 zal worden gelanceerd.

Diversiteit en inclusie

Een ander speerpunt waar dit jaar grote stappen in zijn gezet, is het verbeteren van de diversiteit en inclusiviteit van de organisatie. Dit onderwerp is aangemerkt als topprioriteit. Er is een commissie Diversiteit & Inclusiviteit ingesteld en er zijn trainingen gevolgd, er wordt aandacht aan het onderwerp besteed tijdens inhoudelijke sessies en er worden interessante artikelen en boeken met elkaar gedeeld. Tevens is de hele organisatie betrokken geweest bij het formuleren van een nieuwe ethische code. Dit alles heeft geleid tot veranderingen in het personeelsbeleid en het opstellen van die ethische code, die moeten zorgen voor meer bewustwording, aandacht en resultaten op dit vlak.

Financiën

Financieel is het festival het jaar net als in 2020 positief geëindigd. In hoofdstuk 5 Financiën en hoofdstuk 7 Jaarrekening wordt dit verder toegelicht. Het Holland Festival is de subsidiënten, het ministerie van OCW en de gemeente Amsterdam, dankbaar voor de coulance die zij hebben betracht wat betreft de te leveren kwantitatieve prestaties en dat ze hun volledige subsidiebedrag gestand

Mailles, Dorothée Munyaneza

Ine Aya', Nursalim Yadi Anugerah, Miranda Lakerveld

deden. Dat heeft ervoor gezorgd dat een goed festival is neergezet. Ook kreeg het festival net als in 2020 coronasteun van het ministerie van OCW. Daarmee zijn veel corona gerelateerde kosten opgevangen. Door onder andere (laat) uitgevallen voorstellingen en ruim begrote coronakosten in verband met de grote onzekerheden is een financieel overschot ontstaan, waarmee het festival het eigen vermogen heeft kunnen aanvullen. Dit wordt de komende jaren (2022-2024) gebruikt voor het financieren van:

- De verwachte jaarlijkse begrotingstekorten, die het gevolg zijn van achterblijvende publieksinkomsten.
- Het opvangen van de OCW-subsidiekorting.
- Het op niveau houden van het artistieke budget inclusief het coproductiebudget, zodat de missie van het festival niet in gevaar komt.
- De verwachte jaarlijkse begrotingstekorten, die met name het gevolg zijn van achterblijvende publieks- en sponsorinkomsten vanwege corona.
- De jaarlijks (substantieel) hogere freelance tarieven vanwege de (door corona ontstane) schaarste op de arbeidsmarkt van (ervaren) producenten, technici en andere freelancers.
- Digitalisering van de organisatie en ruimte maken voor artistiek inhoudelijke experimenten.

Dankwoord

Het was een complexe klus om dit jaar het Holland Festival te organiseren. De werkdruk lag naar aanloop van het festival erg hoog en dat heeft helaas her en der zijn tol geëist. De organisatie heeft zich desalniettemin flexibel en veerkrachtig getoond. En het resultaat, een live festival met maar liefst 106 voorstellingen en een genereus en goed bekeken en beluisterd digitaal programma, was uiteindelijk fantastisch, voor de internationale en Nederlandse makers, artiesten, partner-instellingen, podia, publiek en freelance en vast personeel.

De hoeveelheid steunbetuigingen en de inzet van velen waren hartverwarmend. Het festival is zeer dankbaar naar de subsidiegevers, sponsoren en

fondsen, naar de vele particuliere donateurs en kaartkopers, waarvan sommige zelfs met extra donaties, naar het fantastische festivalteam dat zich zeer manmoedig door deze ingewikkelde periode heen heeft weten te werken en naar de raad van toezicht, die de gemaakte keuzes en werkwijze unaniem heeft gesteund. En nog een speciaal woord van dank aan Martijn Sanders die maar liefst 12 jaar het festival als voorzitter van eerst het bestuur en later de raad van toezicht heeft bijgestaan met raad en daad. Gelukkig hebben we op een warme en muzikale wijze afscheid van hem kunnen nemen, in de nieuwe Krakeling op het Westergasterrein, met mooie lovende woorden en een prachtig lied, gecomponeerd door Guus Janssen en gezongen door sopraan Katrien Baerts. Carolien Gehrels heeft op voortreffelijke wijze het stokje overgenomen.

Emily Ansenk

17 maart 2022

Vooruitblik 2022

Met de omikronvariant die over zijn hoogtepunt lijkt te zijn, met de lente in aantocht en diverse versoepelende maatregelen van de overheid sinds 15 februari jongstleden is het Holland Festival, net als de rest van de culturele sector, optimistisch over juni 2022.

Het Holland Festival-programma voor 2022 is gepresenteerd op 9 maart jongstleden aan pers, partners en publiek en vervolgens is de voorverkoop van start gegaan. Voor alle locaties op 100% van de beschikbare capaciteit en dat is voor het eerst sinds festivaleditie 2019. Wel zijn we benieuwd hoe het veranderende koopgedrag zich zal vertalen in de ticketverkoop. Komen onze (vaste) bezoekers massaal terug of kijkt men toch nog even de kat uit de boom? Vanwege deze onzekerheid wordt er rekening gehouden in de begroting van 2022 met een recettederving van ca 25% ten opzichte van 2019.

Met betrekking tot het programma zijn er ook in 2022 nog tal van onzekerheden. Zo heeft bijvoorbeeld de oorlog in Oekraïne ervoor gezorgd dat de grote jubileumproductie *Euphoria* uiterst onzeker geworden is. De filmopnames voor deze filmische installatie in de Markthal vonden deels in Kyiv plaats. Vanwege de steeds serieuzer wordende dreiging heeft de filmploeg het land op stel en sprong moeten verlaten, waardoor het werk niet af is gekomen.

En het feit dat internationaal reizen lange tijd bijna onmogelijk was, maakt het ook in 2022 lastig met betrekking tot samenwerking met de associate artists en het live zien van interessante voorstellingen.

Wij delen de zorg van de Raad voor Cultuur over de mentale weerbaarheid van medewerkers in deze slopende tijd van onzekerheid en de voortdurende veerkracht en flexibiliteit die gevraagd wordt. We merken de gevolgen van de uitstroom van professionals uit de sector zelf ook. Het vervullen van vacatures is moeilijk(er) en (ervaren) arbeidskrachten worden duurder. De grootste bron van zorg is het grote tekort aan ervaren producenten. Vanwege de corona pandemie, zien we dat ook in 2022 de productie- en voorstellingskosten, inclusief productiebijdragen en freelance dagtarieven, verder stijgen. Het zet het artistieke budget en daarmee het aantal producties en voorstellingen blijvend onder druk.

Wij hopen dat de periode van coulance – dus het niet afrekenen op de prestaties zoals deze zijn omschreven in het Kunstenplan met betrekking tot harde waardes, als bezoekersaantallen, aantal producties en voorstellingen, groei etc. tot ultimo 2024 - blijft gehandhaafd en dat iedere instelling het eventuele surplus vanuit coronasteun mag gebruiken om te experimenteren en te ontwikkelen.

De digitaliseringsslag die het Holland Festival de afgelopen jaren heeft gemaakt, zal ook in 2022 met een aantal concrete projecten verder worden uitgewerkt.

We verwelkomen tenslotte nieuwe tijdelijke medewerkers, freelancers, stagiairs en oproepkrachten. Samen met hen willen we er een spetterende 75e editie van maken in dit bijzondere jubileumjaar. Na drie jaar en vele coronaperikelen later kunnen we dan eindelijk weer een volwaardig festival organiseren en presenteren aan ons publiek in Amsterdam en ver daarbuiten.

2. HOLLAND FESTIVAL 2021

De 74e editie van het Holland Festival bevatte 24 producties (inclusief 12 coproducties), waarvan 23 live en 1 podcast, 8 wereldpremières en mocht 77.905 bezoekers/kijkers ontvangen, waarvan 14.479 bij live voorstellingen. Zo wist het festival Amsterdam in juni 2021, ondanks alle maatregelen, toch in het teken te zetten van de internationale podiumkunsten. Een thematische vraag die veel voorstellingen met elkaar bleek te verbinden was: **Wat maakt de mens? Het getoonde werk ging over uiteenlopende onderwerpen die van belang zijn in deze tijd, zoals identiteit, de kunst van het luisteren en onze omgang met en gewaarwording van tijd.**

Parallel aan het live programma presenteerde het festival een groot digitaal programma. Dat werd voortgebouwd op de ervaringen van het noodgedwongen sterk geïmproviseerde 'Holland Festival 2.0 2.0' van het jaar ervoor. Er waren 6 streams (deels live), die in 40 landen werden bekeken. Deze stelden toeschouwers in staat om een festivalvoorstelling te zien zonder naar Amsterdam te hoeven reizen. 4.248 mensen kochten een kaartje voor deze streams. Rondom de voorstellingen en concerten werd bovendien, grotendeels online, een contextprogramma gepresenteerd dat reflectie bood op de festivalvoorstellingen en een inblik gaf in hoe de kunstenaars werken. Dit contextprogramma trok ruim 46.000 kijkers/bezoekers. De eerder genoemde podcast (Soft Valkyrie) trok al ruim 8.900 luisteraars en zal een vervolg krijgen in 2022.

Associate artists

Ondanks de lastige tijden in aanloop naar het festival, waarin de steeds veranderende coronacijfers en -maatregelen voor onzekerheid zorgden, is het gelukt om een coherent en divers festival te presenteren. Het optimisme en de veerkracht van de vele betrokkenen zijn uiteindelijk beloond. Dit is mede te danken aan de inspirerende samenwerking met de associate artists van dit jaar: de Japanse componist Ryuichi Sakamoto en de Frans-Oostenrijkse theatermaker Gisèle Vienne. De twee waren intensief betrokken bij de totstandkoming van Holland Festival 2021. Ze bleken tijdens de voorbereidingen, dat noodgedwongen grotendeels plaatsvond via Zoom, ook onderling een goede match. Ze inspireerden elkaar en vonden, ondanks dat ze ieder hun eigen stijl en kunstvorm hebben, allerlei raakvlakken. Ze ontdekten veel gedeelde interesses en kennissen.

Beiden hebben een opvallend brede belangstelling, zoals blijkt uit hun samenwerkingen met Hollywood-regisseurs, techno-artiesten, beeldend kunstenaars en rockbands. Dit was later tijdens het festival duidelijk terug te zien.

Ook waren ze zeer betrokken bij en geïnteresseerd in andere makers en hun werk. Hoewel het voor Sakamoto door gezondheidsproblemen niet mogelijk was om tijdens het festival naar Nederland te komen, heeft hij alles vanuit Japan op de voet gevolgd, met name de voorbereiding van zijn eigen wereldpremière *TIME*. Vienne was wel aanwezig. Ze bezocht voorstellingen van Nederlandse en buitenlandse makers en de expositie *The Art of Escapism*, geïnspireerd op haar eigen oeuvre. Ze ontmoette makers, leden van de HF Young Circle en masterstudenten van de opleidingen DAS Choreography en Compositie van het Koninklijk Conservatorium Den Haag. Haar aanwezigheid maakte waardevolle uitwisselingen van ideeën mogelijk.

TIME, Ryuichi Sakamoto, Shiro Takatani

Producties

Van beide associate artists vertoonde het festival belangrijk nieuw werk, zoals de coproductie *TIME* van Sakamoto en regisseur Shiro Takatani. Hierin verbeeldde danser Min Tanaka en sho-speler Mayumi Miyata mens en natuur, geïnspireerd op traditioneel Japans No-theater. De voorstelling ging in het festival live in wereldpremière en was wereldwijd als stream te zien in een registratie door Frank Scheffer. *TIME* is 'een monument voor componist Ryuichi Sakamoto en al zijn mede-stervelingen,' schreef *de Volkskrant*.

Vienne presenteerde haar nieuwste werk *L'Étang*, ook een coproductie van het Holland Festival. Dit werk, het enige toneelstuk dat Robert Walser schreef, gaat over een jongetje dat zijn verdrinking simuleert om de liefde van zijn moeder te testen.

Alle rollen werden vertolkt door twee actrices, Adèle Haenel en Ruth Vega Fernandez. 'Een verhaal als een compositie, een choreografie voor licht, lichaam en geluid,' schreef *Trouw*.

Kindertotenlieder, Gisèle Vienne

Ook was van beide kunstenaars bestaand werk te zien. Zo bracht Vienne een nieuwe versie van *Kindertotenlieder* (2007) met een nieuwe, jonge cast. Ook toonde ze in het speciaal voor het festival samengestelde programma *Short Circuit* een bewerkte solo uit de voorstelling *Crowd* (2018). Van Sakamoto was een stream te zien van de concertregistratie *Ryuichi Sakamoto: async at the Park Avenue Armory* (2018), gefilmd door Stephen Nomura Shible. Ook toonde het festival de installatie *Sensing Streams* in Hermitage Amsterdam, gemaakt in samenwerking met mediakunstenaar Daito Manabe. Hierin werden de ter plaatse aanwezige elektromagnetische golven zicht- en hoorbaar gemaakt.

Daarnaast bracht het festival ook werk van makers met wie de associate artists zich verwant voelen en dat thematisch met hun eigen werk verbonden is. In *Short Circuit* in De School waren een aantal favoriete bands en performers van beide associate artists te zien. Het werd een drie-en-een-half uur durende verkenningstocht langs de uitersten van geluid, snelheid en beleving. In het Muziekgebouw bracht de jonge, Zwitsers-Georgische producer en componist Alexandre Kordzaia een origineel eerbetoon aan het vroege werk van Sakamoto. Deze eigen productie van het festival, uitgevoerd door Askolj-Schönberg en Kordzaia zelf, in een spectaculair decor van Boris Acket, heette *Kordz x Sakamoto*. Ook was in het Bimhuis voor het eerst in Nederland de Japanse experimentele band Kukangendai te zien, een persoonlijke favoriet van beide associate artists. Het optreden, dat ook live online werd uitgezonden, was een festivalhoogtepunt.

Opvallend werk

Ander werk dat dit jaar opviel, kwam onder anderen van componist Micha Hamel. In *Luistermutant 2021* (dat ook een compositieopdracht van het festival aan Bram Kortekaas omvatte) nodigden hij en regisseur Arlon Luijten luisteraars uit om de oren te scherpen en op een radicaal nieuwe manier muziek te beleven. Voor deze productie is samengewerkt met Mediacollege Amsterdam. In de nieuwe opera *Ine Aya'* verbonden de Indonesische componist Nursalim Yadi Anugerah en de Nederlandse librettist en regisseur Miranda Lakerveld het Kayan-epos *Takna' Lawe'* en Richard Wagners *Der Ring des Nibelungen*. Ook de muziektheatervoorstelling *Pierrot Lunaire* van choreograaf Marlene Monteiro Freitas gaf een nieuwe versie op een klassiek werk, in dit geval de gelijknamige liedcyclus van Arnold Schönberg. Ook opvallend was *Transverse Orientation*, de nieuwe voorstelling van festivalfavoriet Dimitris Papaioannou. Hij mixte en transformeerde een veelvoud aan beelden en thema's uit de kunstgeschiedenis en Griekse mythologie tot een nieuw werk.

Digitaal contextprogramma

Hoewel de live programmering van het festival dankzij een aantal coronamaatregelen (o.a. Testen-voor-Toegang, anderhalve meter afstand) grotendeels door kon gaan, betekenden diezelfde maatregelen dat het 'sociale' deel van het festival geen doorgang kon vinden. Na voorstellingen moesten toeschouwers meteen weg. Foyers en bars waren niet open. Er konden geen live voor- en nagesprekken georganiseerd worden, geen borrels en andere bijeenkomsten, geen live ontmoetingen met de kunstenaars. Dit betekende dat het lastig werd om rondom de voorstellingen met elkaar van gedachten te wisselen, te discussiëren over thema's en elkaar te ontmoeten. Deze ontmoetingen zijn essentieel voor de festivalsfeer en een belangrijk element in wat het festival wil beogen.

Context

Om dit verlies enigszins goed te maken is al in een vroeg stadium besloten om de contextprogrammering dit jaar online te laten plaatsvinden. Al vroeg in het jaar werd duidelijk dat dit festivalonderdeel, waarin de ontmoeting tussen kunstenaars en publiek centraal staat, hoogstwaarschijnlijk niet live zou kunnen doorgaan. In 2020 had het festival de mogelijkheden van een contextprogramma in digitale vorm al uitgebreid onderzocht en uitgewerkt. Een van de positieve uitkomsten daarvan was dat de digitale vorm het publiek meer vrijheid geeft om zelf de tijd en plaats te kiezen, waarop het informatie wil krijgen over de voorstellingen en makers. Het aantal mensen dat de online inleidingen in 2021 heeft gezien is vele malen meer dan het aantal bezoekers in 2019 van de live inleidingen destijds. Een nadeel van een contextprogramma in digitale

vorm is dat een digitale programmering vaak meer bestaat uit het zenden van informatie, dan uit een daadwerkelijke uitwisseling van gedachten.

Twee programma-onderdelen waren dit jaar desalniettemin live te zien op de locatie van vaste festivalpartners Eye en Melkweg Expo. EYE toonde zeven films waarvan vier films waarvoor Sakamoto de muziek heeft gecomponeerd. Zijn invloed op hedendaagse filmcomponisten zoals Hildur Guðnadóttir en Daniel Lopatin (alias Oneohtrix Point Never) kwam aan bod en er was een avond in het teken van Sakamoto's werk, waarbij ook livemuziek te horen was.

Melkweg Expo nodigde zeven jonge kunstenaars uit om nieuw werk te maken, geïnspireerd op het werk van Gisèle Vienne. In de tentoonstelling *The Art of Escapism* zochten ze de grenzen op van tijd, ruimte en het eigen lichaam.

Podcast

In samenwerking met tijdschrift *De Groene Amsterdammer* werden podcastinleidingen ontwikkeld. Presentatoren Roos van der Lint, Stephan Sanders, Joost de Vries en Christiaan Weijts gingen in zestien afleveringen van dertig minuten in gesprek met makers, dramaturgen, liefhebbers en specialisten. De inspirerende gesprekken, aangevuld met relevante tekst- en muziekfragmenten, werden door ruim 19.000 mensen beluisterd. Drie van de zestien zijn ook te horen geweest in de stream van *De Groene Amsterdammer Podcast*. Deze vorm van inleiden zal ook in komende festivaledities worden voortgezet.

Naast deze inleidingen was er de reeks *Conversations*. Dit waren video's met festivalkunstenaars als Garin Nugroho, Gisèle Vienne en Dorothée Munyaneza. Voor de reeks *Backstage* ging Ravian van den Hil, programmamaker van het Holland Festival, met een cameraploeg achter de schermen. Hij maakte een sfeerimpressie en portretteerde muzikanten, dansers en theatermakers. De podcast, *Conversations* en *Backstage* blijven als naslagmateriaal beschikbaar op de website. Hiermee ontstaat een blijvend en toegankelijk archief, met inkijkjes in de denkwereld en het artistieke proces van de makers.

Online films

Ook een deel van het filmprogramma is dit jaar online gegaan. Elk jaar toont het festival voorafgaande aan de programmering in juni een aantal films die verband houden met het festivalthema en die worden geselecteerd in samenspraak met de associate artists. Dit jaar is deze traditie voortgezet met de nieuwe partner Cinetree.nl. Twee weken voor het festival kon iedereen via Cinetree gratis kijken naar zeven films, waaronder *Fukushima Mon Amour*, *Solaris* en *Seven Weeks*, een niet eerder in Nederland vertoonde film van cineast Nobuhiko Oba-

yashi. Aan bod kwamen thema's als identiteit, tijd, stilte en rust, die ook in het werk van Sakamoto en Vienne een belangrijke rol spelen. De films werden ingeleid door Nederlandse acteurs en filmkenners.

Holland Festival Red Carpet Club

Educatie: Red Carpet Club

Educatie voor scholen was lastig te organiseren dankzij de vele coronamaatregelen. Wel ontwikkelde het festival samen met twee studenten van de master Kunsteducatie van de Amsterdamse Hogeschool voor de Kunsten de Red Carpet Club. Dit is een educatief traject voor kinderen van 10 tot 12 jaar, dat liep van april tot en met juni. Het plan heeft gedurende die periode een aantal aanpassingen gekend. Het doel van Red Carpet Club is om de jonge deelnemers via (digitale) ontmoetingen in aanraking te laten komen met het werk van festivalkunstenaars.

Dit jaar deden tien kinderen mee uit Amsterdam Nieuw-West. Ze maakten opdrachten die thematisch verband hielden met het werk van de associate artists. Zo maakten ze, geïnspireerd door Sakamoto, een compositie met zelf opgenomen, alledaagse geluiden. Het project sloot af met een bezoek aan *Sensing Streams* in de Hermitage. In het bijzijn van de ouders werden verhalen en zelfgemaakte ansichtkaarten met elkaar gedeeld. We onderzoeken samen met Red Carpet Club of we een live versie de komende festivaledities zullen ontwikkelen en uitvoeren.

IMC Weekendschool

De IMC Weekendschool is dit jaar een traject gestart voor leerlingen die geïnteresseerd zijn in het productievak. Het Holland Festival gaf hen een opdracht, waarbij ze een fictief project konden ontwikkelen en presenteren. Dit stimuleerde hen om creatief na te denken voor een doelgroep, om budgetten op te stellen en plannings te maken. Acht alumni hebben samen bij de programmamedewerker van het Holland Festival drie ideeën gepitcht die gericht waren op Jonge Begunstigers. Daarop kregen ze uitgebreide feedback terug.

Met de vaste partner Hyperion Lyceum Amsterdam zijn de plannen dit jaar uiteindelijk niet doorgegaan. Deze leerlingen zouden een project uitvoeren rondom de voorstelling van Papaioannou, maar vanwege corona kon dit onderdeel uiteindelijk niet plaatsvinden.

Immerse@HF

Immerse@HF is een talentontwikkelingsprogramma. Normaliter wordt een aantal (inter-)nationale podiumkunstenaars uitgenodigd om een programma te volgen, waarin zij elkaar en het Holland Festival beter leren kennen en zo hun internationale netwerk kunnen uitbreiden. Omdat het reizen en samenbrengen van een groep internationale makers in deze tijd ingewikkeld was, werd eenmalig een editie opgezet met al in Nederland aanwezige buitenlandse masterstudenten. Dit was voor hen van waarde, omdat ze in dit studiejaar de voor hen zo belangrijke contacten en uitwisseling in Nederland niet aan konden gaan door de lockdowns. De studenten waren afkomstig van DAS Choreografie en de afdeling Compositie van het Koninklijk Conservatorium Den Haag.

Deelnemers waren: Amparo González Sola (Argentinië), Forough Fami (Iran), Flavia Pinheiro (Brazilië), Sóley Sigurjónsdóttir (IJsland), Pedro Latas (Portugal) en Eric So (Hongkong). De deelnemers bezochten voorstellingen op het festival en hadden ontmoetingen met festivalkunstenaars en de festivalorganisatie.

Sensing Streams, Ryuichi Sakamoto + Daito Manabe

3. COMMUNICATIE & MARKETING

De organisatie werkte in 2021 met het scenario dat uitging van 1/3 zaalbezetting. De doelstelling was, zoals elk jaar, om een zo groot en breed mogelijk publiek te bereiken, met een primaire focus op de jongere doelgroep (25 t/m 34 jaar).

Dit is, ondanks de vele onzekerheden tijdens de totstandkoming van het festival, goed gelukt. Het Holland Festival 2021 had een gemiddelde zaalbezetting van 90% (gerekend met een capaciteit van 1/3 deel van het normale aantal stoelen). Verder is in deze periode veel aandacht uitgegaan naar de opzet en implementatie van een compleet nieuw digitaal platform, Salesforce, waarmee de Communicatie & Marketingafdeling gaat werken.

Tramaankleding

Campagne

Hoewel het lang onzeker was of het Holland Festival in juni 2021 kon doorgaan, is vooraf desalniettemin een complete campagne voorbereid, die grotendeels online werd gevoerd. Designbureau Thonik maakte een campagnebeeld met een herkenbaar beeldelement: de oneindig draaiende spiraal. Dit verwijst naar het onderwerp 'tijd', dat in veel voorstellingen een rol speelde. Samen met het opvallende lettertype van het festival en dito kleuren werden zo alle uitingen, online, offline en op locatie, met elkaar verbonden. Om te vieren dat het festival weer live zou plaatsvinden, werd de stad versierd met nieuwe vlaggen die de straten van Amsterdam uitbundig kleurden.

De kick off van de campagne was de perspresentatie in mei, die dit jaar via Zoom plaatsvond. Hiervoor maakte het festival een introductiefilm, waarin zowel het programma als de omstandigheden waarin dat tot stand kwam, werden toegelicht. De kaartverkoop startte pas op

26 mei, vlak voor de opening van het festival. Gelukkig was de animo voor de live en online voorstellingen groot. 77.905 bezoekers hebben uiteindelijk weer kunnen genieten van podiumkunsten.

Verdeeld over het soort voorstellingen kwam het aantal bezoekers uit op:

- Live voorstellingen: 14.479 bezoekers
- Streams: 4.248 (uit meer dan veertig landen)
- Context: 46.530
- Podcasts: 8.980 (peildatum 31-12-2021. De podcast krijgt een vervolg in 2022)
- Development activiteiten (online en offline): 3.668

Vrije publiciteit

Ondanks de vrij late lancering van het festivalprogramma en het ontbreken van persreizen (vanwege de corona pandemie) heeft de pers na de online presentatie toch ruimhartig geschreven over de voorstellingen en de totstandkoming van het festival. Dagbladen als *NRC Handelsblad*, *Trouw*, *de Volkskrant* en *Het Parool* publiceerden voorbeschouwingen en recenseerden vele voorstellingen. *De Groene Amsterdammer* maakte een special.

Online

De campagne werd online gevoerd. Er werd dit jaar voor het eerst geen papieren programmaboek meer gedrukt. Hoewel een deel van het vaste publiek het boek wel miste, toonde iedereen begrip voor deze keuze. Zowel uit het oogpunt van duurzaamheid als flexibiliteit voor de productie van het festival was dit de beste keuze. Deze beslissing betekende ook dat de huidige website aangepast moest worden en uitgebreid met meer functionaliteiten. Uitgangspunt daarbij was om de festivalbezoekers snel en duidelijk door het programma te kunnen leiden. Deze aanpassing diende als test voor een compleet nieuw te bouwen website, waarmee in september een start is gemaakt. De nieuwe website werd de rest van het jaar doorontwikkeld tot een nieuw online platform voor het festival en zal naar verwachting klaar zijn in 2022.

Ook wordt samen met Internationaal Theater Amsterdam (ITA) en Nederlands Dans Theater (NDT) een gezamenlijk digitaal platform ontwikkeld. Hierop zullen o.a. streams van voorstellingen te zien zijn, kan ander online werk worden uitgelicht, wordt de interactie met de bezoeker vergroot en besteden we aandacht aan kennisdeling en het uitwisselen van ervaring rond de onderwerpen archivering en (beeld- en uitzend)rechten.

Zoals elk jaar werden er tijdens en in aanloop naar het festival nieuwsbrieven verstuurd. Hiermee bereikt het festival vooral het loyale publiek. Om de jongere doelgroep te bereiken, maakte het Holland Festival gebruik van social mediacampagnes die primair gericht waren op de jongere mensen (tussen 20 en 34 jaar) met interesse in kunst en cultuur.

Om deze nieuwe socialmediastrategie ten uitvoer te brengen is een social media content marketeer aangetrokken, in eerste instantie alleen voor de periode van het festival. Zij zorgde voor een aanzienlijke groei van alle social media-accounts. Vooral Instagram (waar het festival ook programma-onderdelen uitzond) bleek populair en groeide organisch van 4.000 naar bijna 8.000 volgers. Na het festival is de social media content marketeer aangenomen voor het hele jaar, met als doel dat het festival jaar rond beter online zichtbaar blijft en het publiek verbonden blijft middels oude en nieuwe content.

Voor de zes online streams die het festival uitzond, werden aparte online campagnes opgezet. Met succes. Hiermee werd publiek uit veertig verschillende landen bereikt. *TIME* van Ryuichi Sakamoto en Shiro Takatani bereikte 1.980 kijkers, waaronder veel in Japan en *Ine Aya'* van Nursalim Yadi Anugerah en Miranda Lakerveld bereikte, mede dankzij hulp van het Erasmus Huis, het Nederlandse cultureel centrum in Jakarta, ruim 1.200 kijkers, waaronder veel in Indonesië. In december zijn *TIME* en *Ine Aya'* nogmaals gestreamd, vanwege de grote vraag uit de hele wereld naar deze wereldpremières

Google Grants

Het Holland Festival maakt gebruik van Google Grants voor zijn Adwords campagnes. Dit Google Grants-programma, met een campagne ter waarde van ongeveer \$ 120.000, was ook dit jaar van grote waarde voor het festival en werd ingezet om crossmediale campagnes te voeren en speciale doelgroepen te bereiken waarmee het festival anders moeilijker in aanraking komt.

Salesforce Marketing Cloud

In 2020 is het Holland festival begonnen met de digitalisering van de bedrijfsvoering van het festival. Daarvoor werd de eerste stap gezet van de bouw van een nieuw digitaal systeem met behulp van het platform Salesforce. In 2021 zijn verdere stappen gezet met de implementatie van dit systeem. Onder leiding van het kernteam (directie, hoofd bedrijfsvoering, hoofd C&M en data specialist) en in samenwerking met het organisatiebrede projectteam zijn alle bedrijfsprocessen geëvalueerd en verbeterd als onderdeel van dit digitaliseringstraject en is het nieuwe systeem in gebruik genomen. Alle processen en procedures komen samen in een en hetzelfde systeem. Dit gaat nu fungeren

Short Circuit, Yuki Mohri

als planningsysteem, CRM en CMS, roosterpakket, hotelregistratiesysteem, development pakket en archiveringsmodule. Tevens wordt het kaartverkoopsysteem gekoppeld. Het doel is om veel efficiënter te kunnen werken. Voorheen werden gegevens ingevoerd in meerdere systemen. Nu hoeft dat nog maar één keer te gebeuren. Gebruikmaken van Salesforce bespaart het festival daarmee tijd en dus kosten.

Met betrekking tot digitalisering zijn dit jaar enkele grote stappen gezet. Zo is onder andere de Salesforce Marketing Cloud in gebruik genomen. Dit is een digitaal marketingplatform van Salesforce met tools voor e-mailmarketing, social media marketing, mobiele marketing, online reclame en automatisering. Er kunnen nu automatisch klantprofielen worden gegenereerd, waarmee marketing op maat kan worden geleverd. Het systeem is voor het eerst gebruikt bij de verzending van de decembermailing in november 2021. Medewerkers hebben cursussen gevolgd waarin ze het gebruik van het systeem leren kennen en er worden intern binnen alle afdelingen tutorials opgenomen.

Parels

Tevens zijn in 2021 75 nieuwe parels geproduceerd. Dit zijn televisiefragmenten die een overzicht geven van de 75 jaar rijke Holland Festivalgeschiedenis. Hiervoor geven onder andere VPRO en NTR, beide mediapartners van het Holland Festival, en het Nederlands Instituut voor Beeld en Geluid belangeloos toestemming om rechtenvrij fragmenten te tonen. Speciaal hiervoor is een medewerker archief aangenomen, die zich bezighoudt met het produceren van deze Parels. Zij wordt daarbij tijdelijk ondersteund door een aantal, inmiddels gepensioneerde, oud-medewerkers die op deze manier betrokken blijven bij het festival. De Parels worden ontsloten in 2022, als het Holland Festival 75 jaar bestaat.

4. DEVELOPMENT

De afdeling development van het Holland Festival zorgt voor additionele inkomstenbronnen voor het festival, naast de kaartverkoop en de subsidies van de Rijksoverheid en de gemeente Amsterdam. Het festival kan niet zonder de steun van fondsen, sponsors en particuliere schenkers. De afdeling development is verantwoordelijk voor het vergroten en in stand houden van deze inkomsten en het relatiebeheer dat daarbij hoort.

Relatiebeheer

In 2021 was dat vanwege de coronamaatregelen lastiger dan normaal. Veel van de gebruikelijke programma's en activiteiten voor Vrienden, Partners en andere relaties konden niet georganiseerd worden. Gedeeltelijk is dat ondervangen door het organiseren van online talks, waarin geïnteresseerden de makers uit het festival en hun gedachtegoed konden leren kennen.

In aanloop naar het festival zijn de relaties goed op de hoogte gehouden van de ontwikkelingen in het complexe en onzekere productieproces. Bovendien konden zij, zoals altijd, als eerste tickets bestellen voor het festival.

Tijdens het festival werd de afwezigheid van het sociale deel van het festival als een groot gemis ervaren. Er waren nauwelijks mogelijkheden om na te praten over voorstellingen. De horeca was al na afloop bijna altijd gesloten. Desondanks is er tijdens de tweede helft van het festival, buiten op een terras, een geslaagde en coronabestendige ontvangst georganiseerd voor een aantal Vrienden en Partners.

De beperkte zaalcapaciteit en de onmogelijkheid om in grote groepen samen te komen zorgden er tevens voor dat het moeilijk was om potentiële, particuliere schenkers uit te nodigen. De focus lag in 2021 daarom op het onderhouden van de relaties met bestaande donateurs. Wel is er een nieuwe donatie-optie toegevoegd aan de website. Daarmee is het op elke programmapagina mogelijk om een eenmalige (kleine) donatie te doen. Dat is dit jaar ruim 330 keer gedaan.

Nalaten aan cultuur

Op 21 juni organiseerden we een bijzondere bijeenkomst: het eerste online lunchseminar over nalaten aan het Holland Festival. Het seminar was bedoeld voor iedereen die meer wilde weten over de waarde van nalaten aan een culturele instelling en over de

praktische kant van het instellen van een nalatenschap. Het seminar werd georganiseerd in samenwerking met businesspartner Loyens & Loeff.

Bovendien kreeg het mede door het Holland Festival opgerichte platform Nalaten aan cultuur in 2021 verder vorm door de oprichting van een Stichting, waarvan het hoofd Development van het Holland Festival bestuurslid is. Bij de oprichting van Nalaten aan cultuur werd het ondersteund door 9 grote culturele instellingen. In 2021 is het platform gegroeid naar 45 deelnemers. De stichting lanceerde in november de Week van nalaten aan cultuur, een landelijke campagne die aandacht vroeg voor de mogelijkheid om cultuur op te nemen in een nalatenschap en daarmee een volgende generatie te inspireren.

Transverse Orientation, Dimitris Papaioannou

Vrienden van het Holland Festival

De Stichting Vrienden van het Holland Festival werd vernieuwd. Nadat in 2020 de statuten waren bijgewerkt, werden in 2021 de nieuwe bestuursleden geïnstalleerd. Onder leiding van voorzitter Bas Amesz kregen zij de opdracht om de werving van het Holland Festival te ondersteunen, met name op het gebied van particuliere donaties en samenwerkingen met bedrijven. Het bestuur bestaat verder uit Emma Moloney, Ronald Bax, Meike Hartelust en Gert-Jan van den Bergh (q.q. lid raad van toezicht). Het hoofd Development neemt als agendalid deel aan de bestuursvergaderingen en werkt nauw samen met de bestuursleden.

Het Holland Festival is alle particuliere schenkers, fondsen en bedrijven heel dankbaar voor hun grote flexibiliteit en coulance in de aanloop naar het festival in 2021. Ondanks alle onzekerheden rondom de voorbereidingen en realisatie van het programma, zijn zij vol overtuiging achter ons blijven staan.

Daarmee hebben zij het festivalteam in tijden van grote onzekerheid en werkdruk niet alleen financieel, maar ook mentaal enorm gesteund. Alle Governors, Hartsvrienden, Beschermers, Begunstigers, Jonge Begunstigers, Liefhebbers, HF Businesspartners, sponsors en fondsen zijn onmisbaar voor het Holland Festival, op financieel vlak, maar ook vanwege hun grote betrokkenheid en het enthousiasme, dat zij uitdragen in hun netwerk.

Vrijkaartenbeleid

Een donatie aan het Holland Festival is een gift, dus 'om niet'. Volgens de richtlijnen van de Belastingdienst mag 10% van een gift gebruikt worden om iets als dank te organiseren/aan te bieden. 25% van diezelfde gift mag gebruikt worden voor wervingsdoeleinden.

Indachtig bovenstaande is het uitgangspunt in de dank en service aan Vrienden dat Holland Festival hen biedt wat niet regulier te koop is. Bijvoorbeeld ontmoetingen met makers, kijkjes achter de schermen, persoonlijke tips voor de voorstellingen en de service dat ze eerder kaarten kunnen bestellen en, in het geval van bijvoorbeeld Governors, dat ook op het laatste moment nog kunnen doen. Tickets voor voorstellingen weggeven hoort daar eigenlijk niet bij. Holland Festival realiseert zich echter dat een deel van de Vrienden sinds jaar en dag gewend is aan vrijkaarten en kan dat daardoor niet zomaar afschaffen.

Daarom heeft Holland Festival met ingang van juni 2021 ingesteld dat het mogelijk is om bij het bestellen van tickets af te zien van vrijkaarten, voor alle Vrienden die vrijkaarten krijgen. Onze Partners (fondsen en business) hadden die mogelijkheid ook. Een aanzienlijk aantal heeft dat vervolgens ook gedaan. In de komende jaren wordt dit verder gepromoot en aangemoedigd. Begunstigers kregen voorheen alleen vrijkaarten in de vorm van een uitnodiging voor de Vriendenvoorstelling. Die kon door de coronamaatregelen (beperkt aantal plaatsen) in 2021 echter niet doorgaan. In plaats daarvan kregen ze toegang tot alle online streams. Het komende festival in 2022 biedt een goede kans om het aanbod voor de Begunstigers om te buigen op een positieve manier: we nodigen ze voortaan uit voor de feestelijke lancering van het programma in het voorjaar die hen verdieping biedt en daarbij ontvangen ze de service dat er gegarandeerd plaats is voor ze bij de Vriendenvoorstelling (met betaalde kaarten) + een uitnodiging voor de feestelijke ontvangst na afloop van die voorstelling.

HF Young

Het Holland Festival wil graag de drempel voor festivalbezoek verlagen en zo een jonger, vaak nieuw publiek op een aansprekende wijze kennis te laten maken met de thematiek en makers van het festival. Daarvoor is er HF Young, een platform voor jongere festivalbezoekers (tot en met 39 jaar) die uit

HF Young Kick – Off(ine)

hun comfortzone willen treden en zich in het debat willen mengen.

HF Young spreekt een jong, divers en inclusief publiek aan. Het biedt handvatten voor hun eerste kennismaking(en), een flinke korting op een selectie voorstellingen (de HF Young Favourites) en bijzondere ervaringen die je nergens anders krijgt. Het platform wordt aangejaagd door de HF Young Circle: tien tot vijftien jonge professionals en creatievelingen met diverse achtergronden, opleidingen en netwerken. Zij kiezen persoonlijke festivalfavorieten, stellen het HF Young-programma samen en nodigen hun achterban uit. Alle HF Young-activiteiten zijn te volgen op Instagram (soms live), Facebook en LinkedIn.

Vanaf 2021 is elke uitvoering van een HF Young Favourite met korting te bezoeken. Eerder gold de korting slechts op een specifieke dag. Zo krijgt de jonge achterban meer opties voor bezoek en wordt de drempel laag gehouden. HF Young organiseerde in 2021 (meer) activiteiten gedurende het hele jaar. In eerste instantie werden vijf voorstellingen aangewezen als HF Young Favourite: *Fremdkörper*, *L'Étang*, *Short Circuit*, *TIME* en *Dans la forêt*. In aanloop naar het festival organiseerde HF Young een audiowandeling, de HF Young Kick – Off(ine). Hierin werden de HF Youngleden alvast meegenomen langs deze vijf HF Young Favourites. Omdat alle voorstellingen in een mum van tijd uitverkocht raakten, als gevolg van de grote interesse en de beperkte zitplaatsen, werden hier tijdens het festival nog eens vijf HF Young Favourites aan toegevoegd: *Mailles*, *Maison Mère*, *Kindertotenlieder*, *The Planet – A Lament* en *Pierrot lunaire*.

De HF Young Aftertalks op Instagram, die in 2020 in pilotvorm werden ontwikkeld, kregen in 2021 een extra laag en functie. Het werden de HF Young TALKS. In aanloop naar het festival werden documentaires en boeken besproken. HF Young'ers gingen in gesprek met elkaar en met anderen, zoals een Jonge Begunstiger en het programmateam. De HF Young TALKS boden de volgers van HF Young meer achtergrond bij de voorstellingen. De acht HF Young TALKS zijn gepubliceerd op het IGTV-kanaal van HF Young. Ook kreeg HF Young in 2021 een eigen contextpro-

Pierrot lunaire, Marlene Monteiro Freitas, Sofia Jernberg, Klangforum Wien

gramma: HF Young HELDEN. Dit laagdrempelige gesprek tussen de jonge actrice Adèle Haenel en Martha Visser uit de HF Young Circle was verdiepend en een goed voorbeeld van de manier waarop het Holland Festival met HF Young de jonge achterban meer context wil bieden. Het gesprek is meer dan 9.000 keer bekeken.

HF Young heeft in 2021 zijn vruchten afgeworpen. Dat tonen de cijfers aan. De gemiddelde HF Youngkaartkoper was 33 jaar oud. Maar liefst 72% van hen bezocht het festival voor het eerst. Bovendien ging 22,5% van de HF Youngbezoekers ook naar een festivalvoorstelling buiten de Favourites. In 2021 verkocht het festival minder HF Youngtickets door de beperkte zaalcapaciteit. Desalniettemin was het percentage verkochte HF Young tickets van het totaal aantal verkochte tickets hoger (1,74%) dan voorgaande jaren (2019: 1,27% / 2018: 1,08%). Door alle activiteiten op social media groeide het aantal HF Youngvolgers in 2021 aanzienlijk tot meer dan 7.000. Ook de speciale nieuwsbrief werd veel gelezen. De database bestond in 2021 uit meer dan 1.000 e-mailadressen. Dit werd gerealiseerd zonder de inzet van betaalde promoties.

Er is in 2021 hard gewerkt aan het vergroten van de zichtbaarheid van HF Young in het festival, op de voorstellingslocaties, op de website en social media. HF Young is actief op zoek gegaan naar aansluiting met instellingen en initiatieven die inhoudelijk passen bij de doelstelling, zoals Mode Muze, De Nieuwe Liefde, Queer Salon, Kula Society, Yongsters, Krater Art & Community, Talentlab, Heesterveld Creative Community, Vox-Pop en IMC Weekendschool. Om het contact met de jonge doelgroep op de lange termijn te behouden en om de groep Jonge Begunstigers van het Holland Festival te verbreden, werden verbindingen gelegd tussen deze twee groepen. De ambitie is dat in de toekomst HF Young de basis vormt voor de werking van Jonge Begunstigers. De jonge donateurs worden actief betrokken bij de HF Young events en kunnen vanaf dit jaar ook drie jaar langer gebruik maken van de HF Youngkortingsregeling.

Fondsen

Het Holland Festival mocht in 2021 een aantal nieuwe partners verwelkomen, naast de reeds bestaande partnerships met fondsen. Mede dankzij de gulle steun van fondsen en cultureel instituten kon het festival ook dit jaar programma's en projecten realiseren, die bijdroegen aan de onderscheidende, internationale programmering en positie van het festival.

Als Hoofdbegunstiger ondersteunde Fonds 21 het festival in 2021 opnieuw in zijn ambities om een artistiek inhoudelijk programma aan een zo breed mogelijk publiek te presenteren. De grote, meerjarige steun van Productiepartner Ammodo maakte het mogelijk om dit jaar twaalf internationale coproducties te presenteren. Van Fonds 21 EXTRA kreeg het festival samen met Internationaal Theater Amsterdam en Nederlands Dans Theater een grote meerjarige bijdrage voor de ontwikkeling van een digitaal platform ten behoeve van de archivering en presentatie van online podiumkunsten.

Naast Hoofdbegunstiger Fonds 21 en Productiepartner Ammodo dankt het Holland Festival ook Stichting Hartwig Foundation, VSBfonds, Prins Bernhard Cultuurfonds, Stichting Zabawas, Zadelhoff Cultuur Fonds, Fonds Podiumkunsten, Stichting Brook Foundation, Stichting Marinus Plantema, Institut Français des Pays-Bas, Stichting Betrokkenen Stedelijke Vernieuwing, Pro Helvetia, de Vlaamse regering, Goethe-Institut, M.A.O.C. Gravin van Bylandt Stichting en de Indonesische ambassade voor hun betrokkenheid, coulance en steun.

Bedrijven

Het was in 2021 lastig om bedrijven te verbinden aan het festival. Het was lang onzeker of het festival daadwerkelijk kon doorgaan en veel bedrijven beleefden zelf ook een onzekere tijd. Het festival is daarom extra dankbaar voor de voortzetting van de partnerships in 2021 met bedrijfssponsors Hotel Casa Amsterdam, Automobielbedrijf Van Vloten, Lloyd Hotel, Hellingman & Zn, Stageco, Ampco Flashlight en Peak Audio. Eveneens dankt het festival de HF Businesspartners: Beam Systems, De Nederlandsche Bank, DoubleTree by Hilton Amsterdam Centraal Station, Loyens & Loeff* en Westcord Art Hotel.

*verhoogde bijdrage

'LIVE ERVARINGEN ZULLEN IN DE TOEKOMST SCHAARSER ZIJN EN DUS WORDT HET HOLLAND FESTIVAL NOG BELANGRIJKER.'

– BAS AMESZ

Bas Amesz (1971) is sinds eind 2021 voorzitter van de Stichting Vrienden van het Holland Festival. Deze stichting heeft als doel om donateurs te werven en behouden voor het festival. Daarnaast is Amesz partner bij Vintura, een internationaal adviesbureau in de zorgsector. Interview met Bas Amesz door Vincent Kouters

Wat betekent het Holland Festival voor jou?

'Een andere wereld bezoeken. Je hebt de normale wereld, waarin ik probeer om de zorg beter te maken, maar je hebt ook de droomwereld, zoals ik dat noem. Daar kan je unieke, wonderlijke dingen zien en ervaren. Het Holland Festival is voor mij die droomwereld. Soms is het mooi, soms is het verontrustend, soms is het verwarrend. Altijd is het bijzonder.'

Wat is je achtergrond?

'Ik studeerde bedrijfseconomie in Rotterdam. Dat was een keuze voor de harde, zakelijke kant. Je kan er mooie dingen mee doen, zoals wij met Vintura: de zorg een beetje beter maken door hulp te leveren bij strategische vraagstukken. Maar ik hield ook altijd al van geschiedenis en kunst. Die beide kanten hebben altijd in mij gezeten.'

Hoe kwam je in contact met podiumkunsten?

'Dat gebeurde tijdens mijn studietijd. Ik kreeg wel eens vrijkaarten dus toen dacht ik: waarom niet? Ik had toch tijd zat. Ik kan me nog goed herinneren dat ik met een vriend naar *De dood van een handelsreiziger* ging van het Ro Theater. Wow, dat was gaaf. Zoiets had ik nog nooit gezien. Sindsdien ben ik blijven gaan. Ook naar het Holland Festival. Mijn dierbaarste herinnering is *The Life and Death of Marina Abramović*. Dat was zo visueel overweldigend, echt fantastisch. Van tevoren had ik geen idee waar we heen gingen. Dat vind ik een van de leukste dingen van het festival: het verrassingseffect.'

The Life and Death of Marina Abramović, Robert Wilson, Marina Abramović, Antony, Willem Dafoe, Holland Festival 2012

Waarom moeten mensen Vriend worden van het festival?

'Omdat ik iedereen een deur naar die andere wereld gun. Tegelijkertijd is het niet vanzelfsprekend dat het Holland Festival er altijd zal zijn. Ook al bestaat het nu 75 jaar en was het er al voordat ik leefde. Het is kwetsbaarder dan je denkt en zaken die kwetsbaar zijn moeten beschermd worden. Vriend worden komt voort uit een gevoel van verantwoordelijkheid. Als je de mogelijkheid hebt om iets waardevols te beschermen, dan moet je dat doen.'

Is de subsidie die het festival ontvangt niet genoeg?

'Het Holland Festival wil iets bijzonders creëren. Elk jaar komen er bijvoorbeeld associate artists naar Nederland. Die maken nieuw werk, dat soms zelfs pas voor het eerst in het Holland Festival te zien is. Hetzelfde geldt voor de coproducties. Die zijn kostbaar, omdat ze uniek zijn. Als je kan, dan is het ook jouw verantwoordelijkheid om daaraan bij te dragen, vind ik. Zonder de bijdrage van de Vrienden, is zoiets niet mogelijk.'

'Bovendien krijg je als Vriend nog allerlei extra's, zoals voorrang bij de kaartverkoop. Dat is geen overbodige luxe, want juist de bijzondere dingen zijn vaak snel uitverkocht. Je krijgt ook een kijkje in de keuken en de gelegenheid om mensen te ontmoeten. Kunstenaars, maar ook andere Vrienden.'

Het is altijd bijzonder om te zien dat mensen met de meest uiteenlopende achtergronden dezelfde passie voor podiumkunst delen.'

Waarom ben je voorzitter van de Vriendenstichting geworden?

'Er is een behoorlijk grote en hechte groep Vrienden. Wat dat betreft is het glas halfvol. Maar je kan ook zeggen: het is maar een fractie van wat het zou kunnen zijn. Als ik in mijn omgeving vraag of mensen het Holland Festival kennen, dan zijn dat er maar weinig. Daar zitten nog veel kansen. De bekendheid van het festival buiten een groep kenners mag echt flink verhoogd worden. Dat is wat mij betreft een van de doelen van de stichting.'

Wat heeft de coronacrisis ons geleerd?

'Dat die live ervaring van podiumkunst, die het festival levert, cruciaal is. Op een scherm is dat niet te evenaren. Als we iets moeten onthouden van deze situatie, dan is het wel dat. Die live ervaringen zullen in de toekomst schaarser worden en dus wordt het Holland Festival nog belangrijker. Door corona is de vanzelfsprekendheid der dingen sterk veranderd. Ook de vanzelfsprekendheid van een live festival. Daar moeten we met zijn allen pal voor gaan staan, om ervoor te zorgen dat het niet verdwijnt.'

5. FINANCIËN

De financiële realisatie van het Holland Festival in 2021 wijkt aanzienlijk af van de begroting die in maart 2021 door de raad van toezicht is vastgesteld. Dit heeft te maken met verschillende factoren, waaronder de onzekerheid als gevolg van de wereldwijde pandemie, de gevolgen daarvan voor het artistieke programma in 2021, de aannames die we toen hebben gedaan ten aanzien van hoge corona gerelateerde kosten en de extra coronasteun van de overheid uit het tweede (februari 2021) en derde steunpakket (juli 2021) voor de culturele sector.

Dans la forêt, Massimo Furlan, Claire de Ribaupierre

Corona

Tot kort voor het festival was het onzeker of en hoe het festival zou doorgaan, maar uiteindelijk konden de deuren opengaan onder het Testen-voor-Toegang-beleid. Het Holland Festival heeft veel waardering voor de steun die zij heeft gekregen van het ministerie van OCW, de gemeente Amsterdam en Fonds Podiumkunsten.

Per 1 april 2021 heeft het festival een covidcoördinator aangesteld voor een periode van drie maanden (tot en met het einde van het festival) om alle corona gerelateerde zaken op te pakken en om alle (locatie)producenten met betrekking tot die onderwerpen te ontlasten en te adviseren. In korte tijd zijn er teststraten ingericht om op locatie te kunnen testen, extra hotelovernachtingen geboekt in verband met de quarantaineperiodes van diverse gezelschappen en extra productiekosten gemaakt voor sneltesten, extra bewegwijzering, schoonmaakpullen en andere materialen.

Het festival was niet alleen artistiek inhoudelijk een succes, maar ook vanuit andere invalshoeken. Zo zijn er geen positieve testen geregistreerd, dankzij het strenge veiligheidsprotocol en het goede werk van onze tijdelijk aangestelde covidcoördinator. De afdeling Development heeft daarnaast ondanks diverse beperkingen enkele bijeenkomsten kunnen

organiseren met sponsors, particuliere gevers en fondsen. Freelancers, oproepkrachten en stagiaires hebben allen hun waardevolle aandeel gehad in (de organisatie van) het festival, waarmee het festival zijn rol in de keten goed heeft kunnen invullen.

Toelichting bij het resultaat

In toelichting 7.6, verschillen tussen realisatie en begroting exploitatierekening 2021, is uiteengezet hoe de gerealiseerde cijfers van het jaar 2021 zich verhouden tot de vastgestelde begroting. Het jaar 2021 is begroot met een verwacht tekort van € 264.151 en wordt afgesloten met een overschot van € 1.028.463. Dat is een verschil van € 1.292.614 ten opzichte van het verwachte tekort. De verschillen ten opzichte van de vastgestelde begroting van maart 2021 zijn als volgt te verklaren:

Baten (- € 143.000 t.o.v. de vastgestelde begroting)

De publieksinkomsten kwamen uiteindelijk onder begroting uit, maar we zijn alsnog tevreden met de gerealiseerde inkomsten van ruim € 250.000 gezien de hele korte verkoopperiode die er uiteindelijk was tussen 21 mei (toen bekend werd dat het festival kon plaatsvinden) en het begin van het festival d.d. 3 juni. De inkomsten van de online voorstellingen kwam iets hoger uit dan begroot. De overige directe inkomsten kwamen boven begroting uit als gevolg van de niet in de begroting opgenomen coproductiebijdragen met betrekking tot *Soft Valkyrie*. De sponsorinkomsten waren, net als vorig jaar, wederom lager dan begroot en dan het jaar ervoor vanwege de nog altijd tegenvallende economische omstandigheden.

De inkomsten uit private middelen waren lager om twee redenen. Enerzijds vanwege het besluit van de Vriendenstichting om ook dit jaar geen bijdrage te doen aan het Holland Festival (gezien het positieve saldo uit bedrijfsvoering was daar geen aanleiding toe), en anderzijds lagere dan begrote bijdragen van private fondsen. Enkele bijdragen waren immers gekoppeld aan voorstellingen die niet door konden gaan vanwege corona. Maar tegelijkertijd is het binnenhalen van meer dan € 1 miljoen desalniettemin een knappe prestatie in deze tijd. De structurele en incidentele subsidies vielen tenslotte hoger uit dan begroot door een hogere loon- en prijsbijstelling van de OCW-subsidie dan verwacht, en door hogere dan vooraf berekende eenmalige subsidies uit de steunpakketten voor de culturele sector.

Lasten (- € 1.436.000 t.o.v. de vastgestelde begroting)

De activiteitenlasten materieel zijn € 1.367.000 lager uitgevallen dan begroot. Dit heeft te maken

Contes Immoraux – Partie I: Maison Mère, Phia Ménard, Compagnie Non Nova

met noodgedwongen annuleringen van producties en diverse veranderingen na het vaststellen van de begroting in maart als gevolg van alle onzekerheden door de coronapandemie en daaraan gerelateerde hoog ingeschatte extra kosten. De gerealiseerde corona- en quarantaine gerelateerde kosten zijn lager uitgevallen dan begroot. De vele onzekerheden waar we vooraf rekening mee hielden hebben zich uiteindelijk niet of maar mondjesmaat gemanifesteerd. Ook de beheerlasten materieel zijn in totaliteit lager dan begroot, maar dit is een combinatie van lagere kosten enerzijds (kosten met betrekking tot reizen en vrienden- en relatieontvangsten) en hogere, deels eenmalige, kosten anderzijds (systeembeheer en IT inclusief eenmalige IT kosten, contributies & abonnementen inclusief eenmalige licentiekosten, advieskosten en bankkosten en negatieve rente).

De subsidiënten, het ministerie van OCW en de gemeente Amsterdam, betrachtten ook in 2021 coulanace voor wat betreft de te leveren prestaties en deden hun subsidiebedrag volledig gestand. Ook fondsen en particuliere gevers bleven het festival steunen. Van het ministerie van OCW ontving het festival in 2021 tweemaal een incidentele ambtshalve opgelegde coronasubsidie als aanvulling op de structurele BIS-subsidie van tezamen € 758.700. Dit bedrag is voor een deel aangewend voor corona gerelateerde kosten, hybride programma-uitingen

en dekking van de recettederving (in de jaren voor corona waren de publieksinkomsten meer dan € 600.000, in 2021 kwamen de publieksinkomsten net boven de € 250.000 uit). Zie hiervoor ook de toelichting op het eigen vermogen in 7.6. Conform de voorschriften die horen bij de bijbehorende beschikking, zal het festival het restant van dit bedrag aan de bestemmingsreserve OCW coronagelden toevoegen.

Continuïteit

In het subsidietijdvak 2021-2024 is het Holland Festival door zowel het Rijk als door de gemeente Amsterdam opgenomen in de culturele basisinfrastructuur (BIS). Daarbij dient aangetekend te worden dat de hoogte van het subsidiebedrag van OCW voor de komende jaren uitkomt op slechts 92% van de subsidie voor 2020 (ultimo 2021). Dit komt door de enorme korting die het festival ten deel is gevallen, vanwege het toelaten van een achtste festival in de BIS. Dit percentage was eerst 90%, maar is iets hoger uitgevallen door loon- en prijsbijstellingen. Het jaarlijkse, artistieke budget blijft hierdoor onder druk staan en daardoor kunnen de ambitieuze plannen, die zijn geformuleerd in het Kunstenplan 2021-2024, niet helemaal uitgevoerd worden. In juni 2021 heeft het Holland Festival bij zowel het ministerie van OCW als bij de gemeente Amsterdam een corona-addendum (in aanvulling op het

meerjarenplan) ingeleverd met een aangepaste meerjarenbegroting voor de periode 2021-2024. Een en ander is besproken in de monitorgesprekken in de daaropvolgende maanden.

Met betrekking tot de personele bezetting in 2021 is het volgende te melden:

- Per 1 juli is deze uitgebreid met een social media content marketeer, nadat zij in de aanloop naar het festival al op tijdelijke basis aan het werk was.
- Per 1 september is de functie van research medewerker binnen de afdeling Development tijdelijk voor drie maanden ingevuld. Per 1 december is deze definitief ingevuld, door een ander persoon.
- Per 1 september is een extra (freelance) producent aangetrokken om de afdeling productie te versterken tot en met het einde van het festival in 2022.
- Per 1 oktober is een nieuwe technisch coördinator aangesteld, nadat de vorige coördinator heeft aangegeven dat het festival 2021 zijn laatste is geweest. In zijn kielzog zijn in het najaar ook twee nieuwe technisch producenten aangesteld, ter vervanging van de vorige technisch producenten (waarvan een de nieuwe technisch coördinator is geworden).
- Eind oktober is tevens een hoofd productie a.i. aangesteld tot en met eind december 2021 om de afdeling productie te versterken. Eind november is besloten deze aanstelling te verlengen tot en met het einde van het festival in 2022.
- Eind november is een programmamedewerker a.i. aangesteld tot en met maart 2022 om de afdeling programmering te versterken.

Voor 2022 zijn er geen ingrijpende wijzigingen op het gebied van de personele samenstelling gepland. Wel kunnen als gevolg van natuurlijk verloop personele wisselingen plaatsvinden.

De directeur heeft in september en december 2021 aan de raad van toezicht een (concept)begroting voor 2022 voorgelegd. Deze is op 9 december 2021 door de raad van toezicht vastgesteld. De vastgestelde begroting kent een verwacht tekort van € 855.157. Dit tekort wordt opgevangen vanuit het eigen vermogen (bestemmingsreserves). Het festival verwacht enerzijds dat de financiële impact van de coronacrisis ook in 2022 nog merkbaar zal zijn (minder publieksinkomsten en mogelijk corona gerelateerde kosten) en anderzijds dat de OCW-subsidiekorting opgevangen dient te worden, terwijl het artistiek budget op niveau blijft en tegelijkertijd eenmalig verhoogd wordt, vanwege het 75-jarig jubileum. De raad van toezicht is met de directeur van oordeel dat de huidige vermogenspositie voor de periode 2022-2024 toereikend is, ook in het licht

Affiche Holland Festival

van de (financiële) gevolgen van de coronapandemie en een toegekende BIS-subsidie voor de periode 2021-2024 die ultimo 2021 een kleine drie ton per jaar lager is dan het subsidiebedrag van 2020.

De financiële positie van het Holland Festival kan als gezond worden aangemerkt, mits (1) de inzet van de al ontvangen subsidie uit het steunpakket van het ministerie van OCW op voorgestelde wijze ingezet kan worden en (2) de structurele subsidie van het ministerie van OCW voor de jaren na 2024 minimaal op het niveau van 2020 (€ 3,5 miljoen) zal zijn. Er ontstaat anders na 2024 een jaarlijks structureel tekort, wat in de volgende subsidieperiode 2025-2028 gerepareerd moet worden. Anders komen de missie en positie van het Holland Festival in gevaar. Het Holland Festival wil ultimo 2024 een weerstandsvermogen hebben van ten minste € 750.000: € 450.000 algemene reserve en € 300.000 continuïteitsreserve.

Risicobeheer

Na het afsluiten van dit boekjaar met een overschot, begroot het Holland Festival voor 2022 een tekort van € 855.157 (de toelichting staat verderop in dit hoofdstuk). Daarmee blijft de vermogenspositie meer dan voldoende van omvang om de komende financieel uitdagende jaren en mogelijke financiële tegenvallers op te vangen. Dat neemt niet weg dat het Holland Festival de plicht heeft om risico's, voor zover die voorzienbaar zijn, te voorkomen of voorzieningen te treffen om mogelijke toekomstige risico's in financiële zin op te vangen. Bij het presenteren van de vastgestelde begroting 2022 heeft de directeur de raad van toezicht geïnformeerd over de mate waarin voorziene toekomstige inkomsten realiseerbaar zijn. De inkomsten worden gerangschikt in vier risicogroepen. Deze bevinden zich tussen risicovrije inkomsten en inkomsten met een hoog risico. De onderstaande begroting is aangevuld met die risico-inschatting. Gedurende de loop van een begrotingsjaar informeert de directeur de raad van toezicht ook over mogelijke wijzigingen van die risico-inschatting.

Het organiseren van een festival gaat gepaard met veel onzekerheden en risico's. Verzekeren van die risico's is kostbaar. Vanaf 2019 is jaarlijks in de begroting rekening gehouden met aanvullende verzekeringskosten waarbij het 'premier risque' wordt afgedekt. Het is niet goed mogelijk om van te voren de verzekerde som van een festival te bepalen. Bij een 'premier risque'-dekking gelden de regels van onderverzekering niet en keert men uit tot maximaal het afgesproken verzekerde bedrag. Het Holland Festival kiest er in dit verband voor om het risico van een algehele annulering nihil te achten en het risico te maximeren op, bij benadering, een derde deel van de productiekosten. In 2021 is deze verzekering uiteindelijk niet afgesloten, omdat is gebleken dat het festival zich niet kon of had kunnen verzekeren tegen de gevolgen van de corona-uitbraak. Pandemieën en (overheids-)maatregelen die daar uit voortvloeien zijn geen verzekeraar risico. Voor 2022 vooralsnog ook niet.

Het welzijn van het overgrote deel van de Holland Festivalmedewerkers is goed en er is veel aandacht voor interne communicatie. Er worden gemeenschappelijke (digitale) lunches en borrels georganiseerd en er wordt ruimte gemaakt voor bijvoorbeeld bedrijfsuitjes. Maar de coronasituatie blijft veel vragen van alle medewerkers. In de eerste maanden van 2021 werd er nog volledig vanuit huis gewerkt, in mei en juni ook deels vanaf kantoor. Na de zomer kon er wat meer en vaker op kantoor gewerkt worden, maar half november werd het thuiswerkadvies weer aangescherpt naar: werk thuis, tenzij het echt niet anders kan.

Digitalisering

Samen met Internationaal Theater Amsterdam (ITA) en Nederlands Dans Theater (DNT) heeft het Holland Festival een aanvraag gedaan bij Fonds 21 Extra voor de opzet van een gezamenlijk digitaal platform. Van het toegezegde bedrag heeft Holland Festival € 34.605 ontvangen in 2021. Dit bedrag wordt toegevoegd aan de bestemmingsreserve Digitalisering (zie ook 'Bestemming en verdeling van het resultaat').

Begroting 2022

BATEN		
Eigen inkomsten		
Publieksinkomsten		499.770
Overige directe inkomsten		<u>626.000</u>
Totaal directe inkomsten		1.125.770
Bijdragen uit private middelen		1.540.000
Totaal eigen inkomsten		<u><u>2.665.770</u></u>
Subsidies		
Structurele subsidie ministerie OCW		3.334.045
Structurele subsidie gemeente Amsterdam		<u>855.902</u>
Totaal structurele subsidies		4.189.947
Incidente publieke subsidies		100.000
Totaal subsidies		<u><u>4.289.947</u></u>
TOTAAL BATEN		<u><u>6.955.717</u></u>
LASTEN		
Beheerslasten materieel		633.327
Beheerslasten personeel		<u>1.232.608</u>
Beheerslasten totaal		1.865.935
Activiteitenlasten materieel		4.599.715
75-jarig jubileum (buiten programmering)		75.000
Corona-gerelateerde productiekosten		75.000
Hybride uitingen		120.000
75-jarig jubileum project		525.000
Activiteitenlasten personeel		<u>550.224</u>
Totaal activiteitenlasten		<u><u>5.944.939</u></u>
TOTAAL LASTEN		<u><u>7.810.874</u></u>
Verwacht exploitatieresultaat		<u><u>-855.157</u></u>
Risicoinschatting inkomsten	in %	in EUR
Zekere inkomsten	60,2%	4.189.947
Inkomsten met een laag risico	22,0%	1.530.000
Inkomsten met een matig risico	8,1%	562.270
Inkomsten met een hoog risico	9,7%	<u>673.500</u>
Totaal inkomsten		<u><u>6.955.717</u></u>

Dekking verwacht negatief exploitatieresultaat	in EUR
Bestemmingsreserve 75-jarig jubileum	250.000
Bestemmingsreserve OCW coronagelden	195.000
Bestemmingsreserve Kunstenplan 2021-2024	340.157
Bestemmingsreserve Digitalisering	70.000
	<u>855.157</u>

Toelichting bij de begroting 2022

De totale verwachte baten (€ 7 miljoen) zijn in 2022 naar verwachting € 600.000 hoger dan in 2021 en wel hierom:

- Voorzichtigheidshalve worden de publieksinkomsten begroot op 75% van het bedrag in 2019 (€ 656.438), omdat vanwege de coronapandemie het bezoekersgedrag fundamenteel is veranderd. Men koopt niet meer lang vooruit, men wacht af tot het laatste moment. Loyaliteit naar de instelling is veranderd en zaalcapaciteit blijft in Amsterdam veelal steken op 75%. Buiten Amsterdam is de zaalbezetting aanzienlijk lager. Net als in 2021 begroten we ook inkomsten uit hybride uitingen (live streams, streams en registraties).
- De structurele subsidies van OCW en gemeente Amsterdam worden met hetzelfde percentage geïndexeerd als in 2021 (t.o.v. 2020). +2,1% OCW en +1,7% gemeente Amsterdam.
- Ten tijde van het goedkeuren en vaststellen van de begroting voor 2022 (december 2021) was de verwachting is dat er in 2022 geen incidentele (corona)subsidie meer komt van OCW.
- Bij de afdeling Development ligt een stevige ambitie om vanuit fondsenwerving, sponsorinkomsten, private middelen en incidentele publieke subsidies een bedrag op te halen van € 1.740.000.
- Er wordt € 525.000 begroot voor een jubileumbijdrage aan het spektakelstuk *Euphoria*. Dit bedrag moet aanvullend geworven worden naast de al geformuleerde ambitie door de afdeling Development. De begroting van de installatie *Euphoria* is € 825.000. Daarvan is € 250.000 de geormerkte jubileumbijdrage uit de bestemmingsreserve en € 50.000 komt uit het reguliere artistieke budget. Dat betekent dat er nog € 525.000 geworven moet worden via particulieren, fondsen en sponsors, die geen onderdeel uitmaken van de reguliere financieringsmix (zodat er geen kannibalisatie plaatsvindt).

De totale verwachte lasten (€ 7,8 miljoen) zijn in 2022 naar verwachting € 2.500.000 hoger dan in 2021 en wel hierom:

- Het reguliere artistieke budget (onderdeel van

de activiteitenlasten materieel) zal ongeveer € 1.320.000 hoger zijn dan de realisatie in 2021, om zo een volwaardig festivalprogramma te kunnen presenteren met ongeveer 35 producties. Dit is exclusief een eenmalige bijdrage van € 525.000 voor *Euphoria*, een bedrag dat extern geworven dient te worden.

- In het kader van het 75-jarig jubileum zal het reguliere artistieke budget in 2022 eenmalig worden aangevuld met € 250.000 vanuit de bestemmingsreserve 75-jarig jubileum.
- Voor overige jubileumactiviteiten, buiten de programmering om, wordt € 87.500 gereserveerd.
- Er wordt een reservering gemaakt van € 75.000 voor mogelijke corona gerelateerde kosten. Ter referentie: in de realisatie voor 2021 zit een totaal van € 157.000 euro aan corona gerelateerde kosten en quarantainekosten en € 120.000 voor (live)streams en registraties.
- De beheerlasten materieel zullen hoger uitvallen aangezien we verwachten dat onze programmeurs weer meer kunnen reizen, we meer ontvangsten kunnen organiseren voor Vrienden en relaties en hogere afschrijvingskosten zullen hebben als gevolg van de investeringen in 2020 en 2021
- Tot slot wordt een verhoging begroot van de personeelskosten als gevolg van jaarlijkse indexering en eenmalige aanvullende kosten.

Affiche Holland Festival

Komende jaren

Het eigen vermogen dat het festival in 2020 en 2021 heeft kunnen opbouwen, wordt de komende jaren (2022-2024) gebruikt voor het financieren van de verwachte jaarlijkse begrotingstekorten, die het gevolg zijn van voornamelijk achterblijvende publieksinkomsten als gevolg van de coronapandemie, de OCW-subsidiekorting in vergelijking met de vorige Kunstenplanperiode, toenemende productie- en voorstellingskosten en het op niveau houden van het artistieke budget.

Enkel dan en met de extra steun van vaste partners, fondsen en private bijdragen kan het festival

zowel internationaal, nationaal, als in de stad Amsterdam zijn onderscheidende en essentiële functie in de keten behouden.

Het gemiddelde van de publieksinkomsten in 2016, 2018 en 2019 (jubileumjaar 2017 niet meegerekend) was € 744.514. Pas in 2024 verwacht het festival weer enigszins in de buurt te komen van de publieksinkomsten van 2019 en daarvoor, al wordt er ook rekening gehouden dat dit nog wat langer op zich zal laten wachten. Tevens verwachten we dat de productie- en voorstellingskosten zullen blijven stijgen de komende jaren.

Gelieerde rechtspersonen

De Stichting Vrienden van het Holland Festival is een gelieerde rechtspersoon. Eind 2021 is er een nieuw vijfkoppig bestuur aangesteld onder het voorzitterschap van Bas Amesz. De raad van toezicht van het Holland Festival is vertegenwoordigd in de persoon van Gert-Jan van den Bergh. Het bestuur van de stichting heeft in 2021, evenals in 2020, geen bedrag aan het Holland Festival toegekend. Het positieve saldo uit bedrijfsvoering en de daaruit voortvloeiende financiële situatie van het Holland Festival maakte dit besluit mogelijk. Er is voor gekozen het geld in de Vriendenstichting te laten en aan te wenden voor toekomstige edities van het Holland Festival. De financiële administratie van Stichting Vrienden van het Holland Festival wordt om niet verzorgd door de afdeling financiën van het Holland Festival. De financiële positie van de Stichting Vrienden van het Holland Festival kan als gezond worden beschouwd.

Prometheus, Het Nationale Ballet

6. ORGANISATIE

Het Holland Festival is een stichting. Deze wordt geleid door een dagelijks bestuur dat bestaat uit een algemeen directeur. Als toezichthoudend orgaan opereert de raad van toezicht. Binnen de organisatie staan alle afdelingen onder leiding van de algemeen directeur. De vijf afdelingen zijn:

- Programmering
- Productie
- Communicatie & Marketing (inclusief Archief)
- Development (fondsen- en sponsorwerving en relatiebeheer)
- Bedrijfsvoering (Financiën, Secretariaat, ICT en HR)

Personeel

Het Holland Festival had op 31 december 2021 vijftig medewerkers (20 FTE) in dienst. Deze hadden een dienstverband voor onbepaalde tijd, voor één jaar of korter dan een jaar. Dit aantal was groter dan in 2020. Nieuw waren een hoofd productie a.i., een social media contentmarketeer en een medewerker archief.

De nieuwe social media contentmarketeer is verantwoordelijk voor de social media strategie. De aanstelling was in eerste instantie voor de periode van het festival in 2021 en is vervolgens uitgebreid naar een aanstelling van een jaar. Het festival wil zo verder bouwen aan het bereiken van een nieuw en geïnteresseerd publiek, door middel van een continue online aanwezigheid. De medewerker archief houdt zich bezig met het ontsluiten van de HF Parels, met het oog op 75 jaar Holland Festival in 2022. Zij wordt daarbij tijdelijk ondersteund door een aantal oud-medewerkers van het festival, die op deze manier betrokken blijven. Naast het hoofd productie a.i., per eind oktober in dienst, was ter ondersteuning sinds begin september ook een extra freelance producent werkzaam bij het festival vanwege langdurig verzuim op de productieafdeling.

Het team werd, zoals elk jaar, in de aanloop naar het festival uitgebreid met een aantal freelance medewerkers, waaronder producenten en technici. Gedurende het festival werden ongeveer zeventig oproepkrachten ingehuurd. Dit waren voor het grootste deel jonge mensen die ingezet worden bij publieksbegeleiding, kaartverkoop, transportdiensten en technische ondersteuning. Omdat de inzet van deze medewerkers gegarandeerd en van onberispelijke kwaliteit moet zijn, maakt het festival geen gebruik van vrijwilligers, maar werft het veelal onder studenten en net afgestudeerden, daar waar het geen professional betreft. Deze oproepkrachten worden via een verloningsbureau uitbetaald. Het Holland Festival heeft een eigen personeels-

Kukangendai

regeling. In aanvulling daarop is in 2021 een eigen ethische code geïntroduceerd.

Voor de salarisontwikkeling is in 2021 de CAO Toneel & Dans 2020-2021 gevolgd. De pensioenregeling die het Holland Festival hanteert is de pensioenregeling van Pensioenfonds Zorg en Welzijn (PFZW). De personele bezetting is in de jaarbegroting begroot op basis van actuele salarissen en realistische inschattingen omtrent het aantal gewerkte uren. Begrotingen worden opgesteld vanuit de continuïteitsgedachte.

Werkplek

Het Holland Festival is gehuisvest in een modern kantoor in het Muziekgebouw met goede IT-voorzieningen en veelal naar wens instelbaar meubilair. Het festival biedt een moderne en gezonde werkomgeving en ontplooit allerlei activiteiten, van formeel tot informeel, die de onderlinge sfeer en samenwerking optimaliseren.

Ook in 2021 was het Holland Festival goed in staat om te anticiperen op de steeds wisselende coronasituatie en -maatregelen in Nederland. De aanwezige IT-infrastructuur en de mogelijkheden die deze biedt om op afstand te kunnen werken, zorgde ervoor dat het team makkelijk kon switchen tussen thuiswerken en, zodra dat verantwoord was, werken op het kantoor in het Muziekgebouw.

In het voorjaar van 2021 is Salesforce in gebruik genomen en daarmee is tegelijkertijd afscheid genomen van een aantal overbodig geworden 'legacy' systemen (Artifax, PerfectView, Copernica, Compasity). In de loop van 2021 is de functionaliteit van Salesforce verder uitgebreid. Zo is ook de voorstellingsinformatie van voorgaande edities van het Holland Festival overgezet van Umbraco naar Salesforce.

Tevens is eind 2021 een begin gemaakt met de bouw van een nieuwe website, die ook dienst zal doen als nieuw presentatieplatform. Dit project dient eind februari 2022 afgerond te zijn met het

oog op de start van de kaartverkoop in maart 2022. In 2022 wordt een keuze gemaakt met betrekking tot het te gebruiken ticketingsysteem na festivaleditie 2022, aangezien SRO zich terugtrekt uit de Benelux.

Kordz x Sakamoto, Kordz, AskolSchönberg

Daarnaast is eind 2021 nog een project opgestart: de realisatie van een nieuw, *cloud based* boekhoudsysteem in samenwerking met implementatiepartner Databas. Dit systeem kan, middels een nog te bouwen koppeling met Salesforce, financiële gegevens gaan uitwisselen. De verwachting is dat de financiële afdeling van het Holland Festival hier vanaf eind maart/begin april 2022 mee gaat werken. Op kantoor zijn de meeste *thin clients* (mini-pc's) vervangen door *docking stations*, zodat medewerkers zowel thuis als op kantoor met dezelfde laptop kunnen werken. Daarnaast zijn er laptopstandaarden aangeschaft voor op kantoor ten behoeve van een juiste werkhouding. Tegen het einde van 2021 heeft Holland Festival het besluit genomen om in zee te gaan met een nieuwe IT-partner (Reset). Daarmee komt er een einde aan een langdurige samenwerking met I&O Netsys. Cyber security wordt een belangrijk punt van aandacht de komende jaren.

Er is in 2021 maandelijks een thuiswerkvergoeding uitgekeerd van € 2 per medewerker per dag, conform de richtlijn van het NIBUD. In september is deze tijdelijk aangepast, als gevolg van gewijzigd beleid dat vroeg dat iedere medewerker minimaal 1 dag per week op kantoor werkt. Vanaf half november werd het thuiswerkadvies door de overheid weer aangescherpt, hetgeen het Holland Festival opgevolgd heeft. Er was verder aandacht voor een veilige werkomgeving, een toegankelijk kantoor voor mensen met een fysieke beperking, het adequaat inwerken van nieuwe medewerkers en raad van toezicht-leden en begeleiding op de werkvloer. Een open uitwisseling en transparante, interne informatievoorziening zijn nieuwe speerpunten voor de organisatie. De ingebruikname van Salesforce is daar onderdeel van. Aanvullend op

Salesforce wordt er gebruikgemaakt van Microsoft 365. De externe vertrouwenspersoon heeft in 2021 geen individuele meldingen ontvangen, maar wel een keer gesproken met de personeelsvertegenwoordiging.

In 2020 is de beslissing genomen om de personeelsvergadering (twee vergaderingen per jaar) te vervangen door een personeelsvertegenwoordiging. In het voorjaar van 2021 is dit gerealiseerd. Naast de personeelsvertegenwoordiging kent het Holland Festival een commissie Groen en een commissie Diversiteit & Inclusie. Met deze commissies worden heldere afspraken gemaakt met een bijbehorend mandaat. Begin 2021 heeft er een diversiteits- en inclusietraject (2 keer 2 dagen) plaatsgevonden in samenwerking met Rose Stories. Eind 2021 heeft het festival (I) een begin gemaakt met een adviestraject van de gemeente Amsterdam op het gebied van toegankelijkheid, gericht op publiek en personeel, en (2) is het festival gestart met de 'D&I Boekenclub' om periodiek met elkaar in gesprek te gaan over thema's op het gebied van diversiteit en inclusie.

In 2020 werd het persoonlijk opleidingsbudget geïntroduceerd, aangezien het festival veel waarde hecht aan continue persoonlijke en professionele ontwikkeling. De directie zal jaarlijks de hoogte van dit budget voor het betreffende jaar vaststellen. De niet gebruikte budgetten van 2020 (als gevolg van corona) zijn meegenomen naar 2021. In het afgelopen jaar hebben de medewerkers er goed gebruik van gemaakt. Er zijn cursussen en opleidingen zoals schrijven en filosofie gedaan. Daarnaast zijn er Salesforcetrainingen georganiseerd, waarbij onder andere het gebruik van de bijbehorende Marketing Cloud werd uitgelegd.

Code Diversiteit en Inclusie

Het Holland Festival is een internationaal podiumkunstenfestival, dat in zijn programmering een zo groot mogelijke diversiteit aan perspectieven en stemmen toont. Op de festivalpodia staan mensen uit de hele wereld, met uiteenlopende culturele achtergronden, leeftijden, opleidingen en disciplines. Bij elke voorstelling wordt gezocht naar een passend divers publiek, dat idealiter een afspiegeling vormt van de Nederlandse samenleving. Het Holland Festival is ervan overtuigd dat diversiteit en inclusie beginnen bij de programmering, waarna publiek, partners en personeel volgen. Daarom ligt de prioriteit al vele jaren bij een diversere programmering.

Daartoe worden de expertise en het netwerk van het artistieke team uitgebreid met experts die eventuele blinde vlekken kunnen wegwerken. De samenwerking met associate artists Gisèle Vienne en Ryuichi Sakamoto in 2021 is daar een voorbeeld van. De associate artist wordt specifiek gevraagd om na te denken over haar of zijn kunst in de Amsterdamse context en hoe deze duurzame ver-

bindingen kan maken met verschillende mensen, kunstenaars, collectieven en gemeenschappen in de stad.

Op het vlak van publiek valt er nog genoeg te winnen voor het Holland Festival. Daarom heeft het festival een compleet nieuwe strategie opgezet voor een duurzame verbreding van het publiek. Deze strategie is gestoeld op het idee dat een divers publiek begint bij een jonger publiek, dat heterogener is samengesteld. Tevens wordt de toegankelijkheid van het festival vergroot voor anderstaligen (boventiteling), mensen met een beperking (extra service) en cultuurliefhebbers met een beperkt budget. Ook werkt het festival samen met een steeds groter aantal partners dat diversiteit en inclusie hoog in het vaandel heeft staan. Het streven naar een diverse organisatie is een onderwerp waar in 2021 veel aandacht voor is geweest. De raad van toezicht is qua diversiteit in balans (qua gender, leeftijd en culturele achtergrond), en de diversiteit binnen de poule tijdelijke medewerkers is redelijk. De samenstelling van het vaste personeel blijft een aandachtspunt. Dat heeft onder meer te maken met het minimale personeelsverloop. Het Holland Festival heeft in 2021 uitdrukkelijk aandacht besteed aan het diversifiëren van het personeelsbestand, met een goed resultaat, gezien de invulling van de vacatures voor perscoördinator en medewerker Development research door mensen met een bi-culturele achtergrond. Bij vacatures zal blijvend geëxperimenteerd worden met: het uitzetten in nieuwe netwerken, de lengte van de responstermijn, wervingscampagnes, opleidingscriteria en trainingen. Het festival zal ook in de toekomst vacatures invullen met professionals die bijdragen aan de representativiteit van het personeelsbestand.

Fair Practice Code

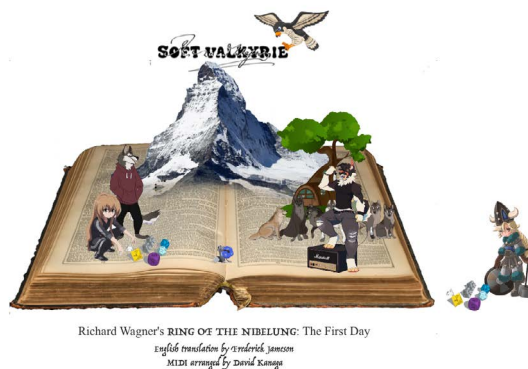
Het Holland Festival onderschrijft de Fair Practice Code en heeft hieraan in 2021 intern en extern aandacht besteed. De directeur heeft ook het afgelopen jaar in diverse gremia en overleggen gesproken over effectiviteit van de code in de eigen organisatie en in het brede culturele veld. De Fair Practice Code omvat vijf waarden: transparantie, solidariteit, vertrouwen, duurzaamheid en diversiteit. Het festival is een professionele, middelgrote, culturele organisatie en wil conform de code opereren. De nodige stappen zijn daartoe gezet. Het Holland Festival is een verantwoordelijke werkgever, betaalt conform de geldende (cao)-normen. Het Holland Festival heeft een personeelsregeling, waarin de primaire, secundaire en tertiaire arbeidsvoorwaarden en functiewaardering zijn geregeld. Die regeling is gekoppeld aan de salarisontwikkelingen van de CAO Toneel en Dans. In navolging op hetgeen in de jaarverantwoording 2020 is geschreven over het salarishuis en functieraster van

het Holland Festival, is er in 2021 een salarishuis en functieraster opgesteld voor freelance producenten en technici. Deze is gebaseerd op die van het Holland Festival en artikelen uit de CAO Toneel en Dans. Daarbij is ook gekeken naar de onderlinge verschillen tussen technici en producenten met inachtneming van ieders werkervaring, kennis en kunde.

In februari (tweede steunpakket) en juli (vierde steunpakket) 2021 heeft het Holland Festival ambtshalve opgelegd coronasubsidies ontvangen als onderdeel van bredere steun voor de culturele sector om het wegvallen van de publieksinkomsten door de coronasituatie te compenseren. De steunpakketten zijn aangewend voor allerlei corona- en quarantaine gerelateerde kosten, aan kosten voor noodgedwongen hybride programma's en aan corona gerelateerde overheadkosten.

Naast de medewerkers in loondienst heeft het Holland Festival in 2021 werk kunnen bieden aan freelance producenten en technici, tijdelijke medewerkers, stagiaires en oproepkrachten. In 2021 had het Holland Festival als werkgever de volgende inzet:

- 29 werknemers (23,7 FTE) in loondienst (€ 1.582.638)
- 55 freelancers (producenten, technici, etc.) op factuurbasis (€ 361.273)
- 8 stagiaires met een tijdelijk dienstverband (€ 15.192)
- 66 oproepkrachten tijdens het festival (€ 74.980)

Soft Valkyrie, David Kanaga

Lidmaatschappen

Het Holland Festival is lid van Amsterdam & Partners (AFO, ACI), van Kunsten '92, van de Verenigde Podiumkunsten Festivals, van de Nederlandse Associatie van Podiumkunsten (NAPK; aspirant-lid), van de International Society of the Performing Arts (ISPA), van Informal European Theatre Meeting (IETM), van de European Festivals Association (EFA), Cultuurmarketing en van Stichting Nalaten aan Cultuur. Deze lidmaatschappen worden ingezet om de expertise te vergroten en/of te delen, netwerken te verstevigen en om samen het belang en de publieke financiering van kunst en cultuur onder de aandacht te brengen.

7. JAARREKENING

7.1 BALANS PER 31 DECEMBER 2021 IN € NA RESULTAATBESTEMMING

ACTIVA		31 dec 2021	31 dec 2020
Vaste activa			
Immateriële vaste activa	I	239.895	138.318
Materiële vaste activa	II	56.336	58.892
Totaal vaste activa		296.231	197.211
Vlottende activa			
Vorraden	III	133	75
Vorderingen	IV	373.621	623.638
Liquide middelen	V	4.117.851	3.237.491
Totaal vlottende activa		4.491.605	3.861.204
TOTAAL ACTIVA		4.787.836	4.058.415
PASSIVA		31 dec 2021	31 dec 2020
Eigen vermogen			
Algemene reserve	I	450.000	450.000
Continuïteitsreserve	II	300.000	300.000
Bestemmingsreserve Kunstenplan 2021-2024	III	1.528.525	1.319.170
Bestemmingsreserve OCW coronagelden	IV	885.823	412.173
Bestemmingsreserve Digitalisering	V	470.457	350.000
Bestemmingsreserve 75-jarig jubileum	VI	475.000	250.000
Totaal eigen vermogen		4.109.805	3.081.342
Voorzieningen	VII	48.836	-
Kortlopende schulden	VIII		
Crediteuren	VIII.1	178.996	168.158
Belastingen en premies	VIII.2	35.756	4.889
Overige schulden en overlopende passiva	VIII.3	414.443	804.026
Totaal kortlopende schulden		629.195	977.073
TOTAAL PASSIVA		4.787.836	4.058.415

7.2

CATEGORIALE EXPLOITATIEREKENING 2021 IN €

BATEN		Exploitatie 2021	Begroting beleidsplan	Vastgestelde begroting RvT	Exploitatie 2020
Eigen inkomsten					
<u>Publieksinkomsten</u>					
Kaartverkoop	1	204.742	452.662	245.324	1.128
Overig	2	-	2.500	2.500	-
Totaal publieksinkomsten	3	204.742	455.162	247.824	1.128
<u>Overige directe inkomsten</u>					
Sponsorinkomsten	4	12.500	72.188	34.375	20.000
Vergoeding coproducten	5	36.500	-	-	-
Overige	6	415	10.000	10.000	6.677
Totaal overige directe inkomsten		49.415	82.188	44.375	26.677
Totaal directe inkomsten		254.157	537.350	292.199	27.805
<u>Private middelen</u>					
Private middelen - Particulier	7	162.500	420.438	350.875	205.696
Private middelen - Private fondsen	8	1.033.855	1.132.438	1.189.875	272.500
Totaal uit private middelen		1.196.355	1.552.876	1.540.750	478.196
Totaal eigen inkomsten		1.450.512	2.090.226	1.832.949	506.001
<u>Subsidies</u>					
Structurele subsidie ministerie OCW	9	3.265.470	3.272.494	3.199.422	3.554.914
Structurele subsidie gemeente Amsterdam	10	841.595	841.595	841.595	827.527
Totaal structurele subsidies		4.107.065	4.114.089	4.041.017	4.382.441
Incidentele publieke subsidies	11	795.546	336.250	622.500	1.016.400
Totaal subsidies		4.902.611	4.450.339	4.663.517	5.398.841
TOTAAL BATEN		6.353.123	6.540.565	6.496.466	5.904.842

7.2

CATEGORIALE EXPLOITATIEREKENING 2021 IN €

LASTEN		Exploitatie 2021	Begroting beleidsplan	Vastgestelde begroting RvT	Exploitatie 2020
Beheerlasten materieel	1	520.167	562.644	561.362	375.651
Beheerlasten personeel	2	1.110.741	1.248.238	1.135.595	1.001.611
Beheerlasten totaal		1.630.908	1.810.882	1.696.957	1.377.263
Activiteitenlasten materieel	3	3.206.662	4.592.775	4.573.906	1.661.542
Activiteitenlasten personeel	4	487.090	536.529	489.754	436.073
Activiteitenlasten totaal		3.693.752	5.129.304	5.063.660	2.097.615
TOTAAL LASTEN		5.324.659	6.940.186	6.760.617	3.474.878
SALDO UIT GEWONE BEDRIJFSVOERING		1.028.463	-399.621	-264.151	2.429.964
Rentebaten en -lasten		-	-	-	-
EXPLOITATIERESULTAAT		1.028.463	-399.621	-264.151	2.429.964
Bestemming resultaat					
Exploitatieresultaat		1.028.463			2.429.964
Mutatie algemene reserve		-			98.622
Mutatie bestemmingsfonds OCW		-			-
Mutatie bestemmingsreserve 2021-2024		209.355			1.319.170
Mutatie bestemmingsreserve OCW coronagelden		473.651			412.173
Mutatie bestemmingsreserve Digitalisering		120.457			350.000
Mutatie bestemmingsreserve 75-jarig jubileum		225.000			250.000

Algemeen

Stichting Holland Festival is op 24 juni 1947 opgericht en is gevestigd in Amsterdam. De stichting heeft op grond van artikel 3 van de statuten als doelstelling ‘het coördineren en hoofdzakelijk in Amsterdam organiseren van bijzondere nationale en internationale manifestaties op het gebied van kunsten, waaronder het organiseren van het Holland Festival, het geven van bekendheid aan deze manifestaties en in het algemeen het verrichten van al datgene wat hiertoe in de ruimste zin van het woord bevorderlijk kan zijn, een en ander teneinde in een beperkte periode een zo groot mogelijk publiek kennis te laten nemen van ontwikkelingen op het gebied van kunsten in binnen- en buitenland, opdat daardoor stimulansen worden gegeven aan met name het reguliere podiumkunstenaanbod’.

Aanvulling vanwege de covid-19-pandemie

Het Holland Festival had ook in boekjaar 2021 te kampen met de gevolgen van de covid-19-pandemie. Anders dan in 2020 kon het festival wel live plaatsvinden, aangevuld met digitale (context)programmering, onder het door de overheid toegestane Testen-voor-Toegang-regime. Net als in 2020 ontving het Holland Festival ook in 2021 eenmalige incidentele steun van OCW uit het 2e en 4e steunpakket voor de culturele en creatieve sector. Ten tijde van het opstellen van deze jaarrekening is de covid-19-pandemie nog steeds onder ons en heeft Holland Festival te maken met gevolgen van de bijbehorende (overheids)maatregelen. Net als vorig jaar kan ook besluitvorming buiten Nederland van invloed zijn op de mogelijke verwezenlijking van het festival (in 2022), aangezien veel voorbereidingen buiten onze landsgrenzen plaatsvinden. Tevens kunnen er vanuit het buitenland reisbeperkingen worden opgelegd aan de bestemming Nederland. Indien er sprake zou zijn van gerede twijfel over de voortgang van festivaleditie 2022, als gevolg van (overheids)besluiten van dwingende aard, zal Holland Festival daar net als voorgaand jaar adequaat op inspelen.

Het Holland Festival gaat er in alle gevallen van uit dat de subsidievoorwaarden voor 2022 voor wat betreft de kwantitatieve prestatievoorwaarden niet behoeven te worden opgevolgd (de zogeheten *coulance*) ingeval besluitvorming van overheidswege de totstandkoming van het festival redelijkerwijs onmogelijk maakt. Holland Festival gaat hier ook van uit als het festival wel doorgang kan vinden, maar dan in afgeslankte vorm (minder producties en voorstellingen) en waarbij er minder

publiek aanwezig kan zijn als gevolg van eventuele beperkende (overheids)maatregelen inclusief coronaprotocollen.

Toegepaste standaarden

Richtlijn voor de waarderingsgrondslagen zijn het *Handboek verantwoording cultuursubsidies instellingen 2021-2024* en de richtlijnen voor de Jaarverslaggeving, met name RJ 640 en de WNT, Wet Normering Bezoldiging Topfunctionarissen Publieke en Semipublieke Sector. Verdeling van het resultaat vindt indien van toepassing plaats, en resultaten worden als gevolg daarvan (deels) toegekend of onttrokken aan (een van de) bestemmingsreserves of aan de algemene reserve.

Vergelijkende cijfers

De rubricering van opbrengsten en kosten zijn opgesteld overeenkomstig model II van het *Handboek verantwoording cultuursubsidies instellingen 2021-2024*. Dit handboek schrijft voor dat de kolom “begroting” overeen dient te stemmen met de goedgekeurde ingediende meerjarenbegroting. Voor die meerjarenbegroting zijn de begrotingen van 2021 en 2024 aangeleverd. In juni 2021 hebben wij echter op verzoek van de Raad voor Cultuur en het ministerie van OCW een corona addendum ingeleverd met een aangepaste meerjarenbegroting. Het gemiddelde van de jaren 2021 en 2024 uit die meerjarenbegroting, waarin de verwachte gevolgen van de coronapandemie zijn meegenomen, is in de kolom “begroting” opgenomen. Daarnaast is ook de voor het boekjaar 2021 opgestelde en door de raad van toezicht goedgekeurde begroting ter vergelijking opgenomen.

Continuïteit

Deze jaarrekening is opgesteld uitgaande van het continuïteitsprincipe. Holland Festival ontvangt subsidies als onderdeel van de landelijke BIS (Basisinfrastructuur) van het ministerie van OCW gedurende het tijdvak 2021-2024 en als onderdeel van de A-BIS (Amsterdamse Basisinfrastructuur) van de gemeente Amsterdam gedurende datzelfde tijdvak. Daarmee is de continuïteit voor de komende jaren verzekerd.

Gelieerde partijen

De Stichting Vrienden van het Holland Festival is een gelieerde rechtspersoon welke op 9 januari 1998 is opgericht in Amsterdam met als doelstelling “*het in de ruimste zin van het woord en in het kader van het beleid van*

de stichting Holland Festival financieel en anderszins ondersteunen van het Holland Festival". Deze stichting heeft de culturele ANBI-status.

In de statuten van de Vriendenstichting wordt opgesomd hoe de stichting haar doel tracht te bereiken. Het werven van fondsen en het geven van donaties aan de stichting Holland Festival is daar een voorbeeld van. In dat kader dient het bestuur van de Vriendenstichting jaarlijks (idealiter in de maand december, maar uiterlijk in de maand maart volgend op het boekjaar dat afgesloten wordt) te besluiten of en zo ja welk bedrag er gedoneerd wordt aan de stichting Holland Festival. Het voeren van de administratie en opstellen van de jaarrekening gebeurt in de praktijk door de medewerker financiële administratie van het Holland Festival onder de verantwoordelijkheid van de hoofd Bedrijfsvoering / Controller. Hier wordt geen vergoeding voor in rekening gebracht.

Er zijn in principe geen transacties van stichting Holland Festival naar stichting Vrienden van het Holland Festival. Uitzondering daarop was in 2020/2021 de donaties aan stichting Holland Festival van kaartkopers in 2020 die hun restitutie omgezet hebben in een donatie. Dit bedrag is in 2021 effectief overgeboekt naar de bankrekening van Stichting Vrienden van het Holland Festival. Andersom is er in principe een enkele transactie, namelijk de jaarlijkse donatie (toekenning), indien het bestuur van de Vriendenstichting besluit deze uit te keren.

De bijdragen van Liefhebbers, Jonge Begunstigers, Begunstigers, Beschermers en Hartsvrienden worden jaarlijks geïncasseerd en komen rechtstreeks binnen op de bankrekening van de Vriendenstichting. Eenmalige donaties en eventuele nalatenschappen komen ook binnen op de rekening van de Vriendenstichting. Bijdragen van Governors staan hier los van; deze komen rechtstreeks binnen op de rekening van het Holland Festival. Dit geldt ook voor sponsoring, fondsbijdragen, structurele subsidies (OCW en gemeente Amsterdam) en incidentele publieke subsidies.

Grondslagen van waardering van activa en passiva en de resultaatbepaling en grondslagen voor de omrekening van vreemde valuta's

De grondslagen die worden toegepast voor de waardering van activa en passiva en de resultaatbepaling zijn gebaseerd op historische kosten. Voor zover niet anders is vermeld, worden activa en passiva opgenomen tegen nominale waarde. Een actief wordt in de balans opge-

nomen wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen naar de organisatie zullen toevloeien en de waarde daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld. Een verplichting wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen die economische voordelen in zich bergen en de omvang van het bedrag daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Baten worden in de exploitatierekening opgenomen wanneer een vermeerdering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermeerdering van een actief of een vermindering van een verplichting, heeft plaatsgevonden waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld. Lasten worden verwerkt wanneer een vermindering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermindering van een actief of een vermeerdering van een verplichting, heeft plaatsgevonden waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Indien een transactie ertoe leidt dat nagenoeg alle of alle toekomstige economische voordelen en alle of nagenoeg alle risico's met betrekking tot een actief of verplichting aan een derde zijn overgedragen, wordt het actief of de verplichting niet langer in de balans opgenomen. Verder worden activa en verplichtingen niet meer in de balans opgenomen vanaf het tijdstip waarop niet meer wordt voldaan aan de voorwaarden van waarschijnlijkheid van de toekomstige economische voordelen en betrouwbaarheid van de bepaling van de waarde.

Transacties in vreemde valuta's

Transacties luidend in vreemde valuta's worden omgerekend tegen de geldende wisselkoers per transactiedatum.

Gebruik van schattingen

De opstelling van de jaarrekening vereist dat het management oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen, de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen en van baten en lasten. De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen. De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld. Herzieningen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien en in toekomstige perioden waarvoor de herziening gevolgen heeft.

Financiële instrumenten

Financiële instrumenten omvatten bij het Holland Festival vlottende activa, liquide middelen en kortlopende schulden. Financiële instrumenten worden bij de eerste opname verwerkt tegen actuele waarde. Op vorderingen wordt een noodzakelijke geachte voorziening getroffen voor risico van oninbaarheid.

Materiële en immateriële vaste activa

De materiële en immateriële vaste activa zijn gewaardeerd tegen kostprijs die bestaat uit de verkrijgings- of vervaardigingsprijs en overige kosten om de activa op hun plaats en in de staat te krijgen noodzakelijk voor het beoogde gebruik, verminderd met lineaire afschrijvingen, gebaseerd op de geschatte economische levensduur. De afschrijvingspercentages voor automatisering zijn 33,3% of 25%, voor inventaris 10%, 16,6% of 20% en voor digitalisering 20% of 25%. Investerings in materiële vaste activa lager dan € 1.000 worden direct ten laste van het resultaat gebracht.

Voorraden

De voorraad wordt gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs. Bij de waardering wordt op de balansdatum rekening gehouden met eventueel optredende waardeverminderingen.

Vorderingen en overlopende activa

Vorderingen worden bij eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde, inclusief transactiekosten (indien materieel). Eventuele voorzieningen worden bepaald op basis van individuele beoordeling van de inbaarheid van de vorderingen.

Treasury

Voor het beheer van liquide middelen waren de volgende geldmarktinstrumenten in gebruik: een rekeningcourant bij een bank, kasgeld en een zakelijke spaarrekening. De kas- en banktegoeden worden gewaardeerd tegen de reële waarde. Kasmiddelen in vreemde valuta's worden, indien aanwezig, gewaardeerd tegen de wisselkoers per balansdatum.

Kortlopende schulden

Kortlopende schulden en overige financiële verplichtingen worden bij eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde.

Resultaatbepaling

De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Winsten worden verantwoord in het jaar waarin ze zijn gerealiseerd, verliezen zodra ze voorzien zijn. Activiteitenlasten worden verantwoord in het jaar waarvoor de verplichtingen zijn aangegaan. Tot de beheerlasten worden gerekend alle personele en materiële lasten die samenhangen met het beheer van de organisatie (overheadlasten). Tot de activiteitenlasten behoren de lasten die direct samenhangen met de activiteiten van de instelling.

Pensioenlasten

Het Holland Festival kent voor zijn personeel een pensioenregeling op basis van het middelloonstelsel. De pensioenregeling is ondergebracht bij het Pensioenfonds Zorg en Welzijn. Het Holland Festival heeft geen verplichting tot het voldoen van aanvullende bijdragen in het geval van een tekort bij het pensioenfonds, anders dan het voldoen van hogere toekomstige premies. De pensioenlast in de staat van baten en lasten is gelijk aan de over de periode aan het pensioenfonds verschuldigde pensioenpremie. Voor zover de verschuldigde premies op balansdatum nog niet zijn voldaan, wordt hiervoor een verplichting opgenomen. Als op de balansdatum reeds betaalde premies de verschuldigde premies overtreffen, wordt een overlopende actiefpost opgenomen.

7.3

TOELICHTING OP DE BALANS PER 31 DECEMBER 2021 IN €

VASTE ACTIVA

I: Immateriële vaste activa	Digitalisering	Website	Huisstijl	Totaal
Stand aanvang boekjaar				
Aanschafwaarde	130.265	200.315	49.517	380.097
Cumulatieve afschrijving	-	-196.572	-45.208	-241.779
Boekwaarde	130.265	3.743	4.309	138.318
Mutaties boekjaar				
Investeringen	105.148	42.000	-	147.148
Afschrijvingen	-39.148	-4.268	-2.155	-45.570
Netto mutaties boekjaar	66.000	37.732	-2.155	101.577
Stand einde boekjaar				
Aanschafwaarde	235.413	242.315	49.517	527.245
Cumulatieve afschrijving	-39.148	-200.840	-47.362	-287.349
Boekwaarde	196.265	41.476	2.155	239.895

Het Holland Festival heeft in 2021 € 105.148 geïnvesteerd in de digitalisering van zijn bedrijfsvoering. Daarmee komt de totale investering ultimo 2021 op € 235.413. Het Salesforce project wordt in tegenstelling tot wat vorig jaar in het jaarverslag stond in het voorjaar van 2022 afgerond. De laatste fase is de migratie van het Holland Festival archief van Umbraco naar Salesforce. Daarnaast is de bouw van de nieuwe website annex presentatieplatform eind 2021 van start gegaan. Daarin is ultimo 2021 € 42.000 geïnvesteerd. Eind februari 2022 moet de implementatie afgerond zijn met het oog op de start van de kaartverkoop begin maart 2022.

II: Materiële vaste activa	Automa- tisering	Inventaris	Totaal
Stand aanvang boekjaar			
Aanschafwaarde	89.790	161.577	251.367
Cumulatieve afschrijvingen	-87.834	-104.641	-192.475
Boekwaarde	1.956	56.937	58.892
Mutaties boekjaar			
Investeringen	11.549	4.600	16.149
Afschrijvingen	-2.342	-16.363	-18.705
Netto mutaties boekjaar	9.207	-11.763	-2.556
Stand einde boekjaar			
Aanschafwaarde	101.339	166.177	267.516
Cumulatieve afschrijvingen	-90.176	-121.004	-211.179
Boekwaarde	11.163	45.173	56.336

In 2021 is in aanvulling op de investeringen van 2020 nog eens € 11.549 geïnvesteerd in laptops (voor nieuwe medewerkers als ook vervanging van oude apparatuur) en docking stations. Dat laatste is mede het gevolg van de ingezette digitalisering en het werken in the cloud. Alle thin client desktop kastjes zijn vervangen door laptops, zodat de medewerkers nu ook op kantoor – net als thuis – op een laptop werken. Daarnaast is er in 2021 voor € 4.600 geïnvesteerd in nieuwe vlaggen in het kader van de jaarlijkse citydressing.

7.3

TOELICHTING OP DE BALANS PER 31 DECEMBER 2021 IN €

VLOTTENDE ACTIVA	31 dec 2021	31 dec 2020
III: Voorraden		
Vervoersbewijzen OV	58	-
Waardebonnen	75	75
Totaal voorraden	133	75
IV: Vorderingen		
Totaal vorderingen	373.621	623.638
De hieronder gespecificeerde vorderingen zijn opeisbaar binnen een jaar na balansdatum.		
Debiteuren	3.408	162.430
Het treffen van een voorziening voor oninbare debiteuren is niet noodzakelijk gebleken.		
Vooruitbetaalde kosten		
Beheerlasten materieel 2022	32.787	-
Activiteitenlasten materieel 2021	-	75.559
Beheerlasten materieel 2021	-	45.927
Beheerlasten personeel 2021	-	17.257
Totaal vooruitbetaalde kosten	32.787	138.743
Vorderingen op subsidiënten en fondsen		
Fonds 21 / Fonds 21 EXTRA	104.917	62.500
Stichting Ammodo	120.000	80.000
Prins Bernhard Cultuurfonds	15.000	15.000
Algemene Afvaardiging van de Vlaamse Regering in Nederland	4.500	-
Totaal vorderingen op subsidiënten en fondsen	244.417	157.500
Overige vorderingen		
Saldo vouchers afwikkeling kaartverkoop Holland Festival 2020	41.181	109.079
Omzetbelasting	43.488	50.465
Nog te ontvangen ziekengeld	6.271	-
Pensioen	-	3.673
Depots en waarborgen	1.327	1.327
Voorschotten personeel	300	300
Netto lonen	-	122
Overig	443	-
Totaal overige vorderingen	93.009	164.965

7.3

TOELICHTING OP DE BALANS PER 31 DECEMBER 2021 IN €

V: Liquide middelen	31 dec 2021	31 dec 2020
Kas	2.956	4.266
Rabo rekening-courant	483.817	186.370
Rabo spaarrekening	3.631.078	3.046.856
Totaal liquide middelen	4.117.851	3.237.491

Stichting Holland Festival kan vrij over haar liquide middelen beschikken.

PASSIVA

Eigen vermogen	31 dec 2021	31 dec 2020
Totaal eigen vermogen	4.052.757	3.081.342

Resultaatbestemming

Het resultaat van € 1.028.463 wordt toegevoegd aan de vier in 2020 gevormde bestemmingsreserves. € 473.651 wordt toegevoegd aan de bestemmingsreserve OCW Coronagelden. Dit bedrag is het saldo van de in 2021 ontvangen en ambtshalve opgelegde eenmalige coronasubsidies uit het 2e en 4e steunpakket voor de culturele sector enerzijds en de gemaakte corona, quarantaine en hybride uitingen gerelateerde kosten (zie uitsplitsing hieronder) anderzijds. € 225.000 wordt toegevoegd aan de bestemmingsreserve 75-jarig jubileum in het kader van het financieel mogelijk maken van de productie *Euphoria*. € 120.457 wordt toegevoegd aan de bestemmingsreserve Digitalisering. Dit is de som van een extra eigen inleg voor aanvullende digitale investeringen, een ontvangen bedrag van Fonds 21 EXTRA en de afschrijvingen over 2021. Het restant van € 209.355 wordt toegevoegd aan bestemmingsreserve Kunstenplanperiode 2021-2024 voor het opvangen van verwachte tekorten op de exploitatie de komende jaren.

Het eigen vermogen is als volgt nader te specificeren.

I. Algemene reserve	31 dec 2021	31 dec 2020
Algemene reserve aanvang boekjaar	450.000	351.378
Resultaatbestemming 2020		98.622
Resultaatbestemming 2021	-	-
Saldo algemene reserve ultimo boekjaar	450.000	450.000

Bestemmingsreserves	31 dec 2021	31 dec 2020
II. Continuïteitsreserve	300.000	300.000

III. Bestemmingsreserve Kunstenplan 2021-2024	31 dec 2021	31 dec 2020
Aanvang boekjaar Bestemmingsreserve Kunstenplan 2021-2024	1.319.170	-
Resultaatbestemming 2020	-	1.319.170
Resultaatbestemming 2021	209.355	-
Saldo Bestemmingsreserve Kunstenplan 2021-2024	1.528.525	1.319.170

7.3

TOELICHTING OP DE BALANS PER 31 DECEMBER 2021 IN €

	31 dec 2021	31 dec 2020
IV. Bestemmingsreserve OCW coronagelden		
Aanvang boekjaar Bestemmingsreserve OCW coronagelden	412.173	-
Resultaatbestemming 2020	-	412.173
Resultaatbestemming 2021	473.651	-
Saldo Bestemmingsreserve OCW coronagelden ultimo boekjaar	885.823	412.173
Incidentele eenmalige subsidie ministerie OCW	758.700	1.016.400
Kosten Holland Festival Online 2.0-2.0	-	-211.158
Coronagerelateerde overheadkosten	-	-12.737
Kosten afgelasting Holland Festival 2020	-	-380.333
Coronagerelateerde productiekosten	-143.386	-
Quarantainegerelateerde productiekosten	-13.320	-
Kosten hybride uitingen	-128.344	-
Totaal	473.651	412.173
V. Bestemmingsreserve Digitalisering		
Aanvang boekjaar Bestemmingsreserve Digitalisering	350.000	-
Resultaatbestemming 2020	-	350.000
Resultaatbestemming 2021	120.457	-
Saldo Bestemmingsreserve Digitalisering ultimo boekjaar	470.457	350.000
Reservering investeringen 2022	125.000	-
Fonds 21 EXTRA bijdrage	34.605	-
Afschrijvingen 2021	-39.148	-
Totaal	120.457	-
VI: Bestemmingsreserve 75-jarig jubileum		
Aanvang boekjaar Bestemmingsreserve 75-jarig jubileum	250.000	-
Resultaatbestemming 2020	-	250.000
Resultaatbestemming 2021	225.000	-
Saldo Bestemmingsreserve 75-jarig jubileum	475.000	250.000

Eigen vermogen

Ultimo 2021 bedraagt het eigen vermogen van Holland Festival € 4.109.805. De algemene reserve van € 450.000 en de continuïteitsreserve van € 300.000 zijn onveranderd gebleven. Dit totaal van € 750.000 vormt samen het weerstandsvermogen. Met de continuïteitsreserve wordt dekking gegeven aan vorderingen op gerealiseerde maar nog niet ontvangen subsidies en bijdragen van fondsen en op vooruitbetaalde kosten ten behoeve van toekomstige producties. De continuïteitsreserve is gevormd in 2008 en is toen vastgesteld op € 100.000. In 2014 is besloten om deze reserve te verhogen tot € 300.000. De vier bij de resultaatbestemming beschreven bestemmingsreserves completeren het eigen vermogen.

7.3

TOELICHTING OP DE BALANS PER 31 DECEMBER 2021 IN €

	31 dec 2021	31 dec 2020
VII. Voorzieningen		
Vaststellingsovereenkomst personeel	48.836	-
	<u>48.836</u>	<u>-</u>
VIII. Kortlopende schulden		
VIII.1: Crediteuren	<u>178.996</u>	<u>168.158</u>
VIII.2: Belastingen en premies		
Loonbelasting en premies SVW	35.756	4.889
Totaal belastingen en premies	<u>35.756</u>	<u>4.889</u>
VIII.3: Overige schulden en overlopende passiva		
Reservering op te nemen vakantiedagen	44.068	39.265
Reservering te betalen vakantiegeld	49.827	44.200
Reservering verzuimkosten	-	42.176
Reservering persoonlijk opleidingsbudget	6.598	-
Vooruitontvangen bijdragen	105.685	403.133
Vooruitontvangen gelden kaartverkoop Holland Festival	41.181	109.079
Rekening-courant Stichting Vrienden van het Holland Festival	4.111	120.976
Rekening-courant Netwerk Cultuurmecenaat	6.806	8.205
Beheerlasten materieel aflopend boekjaar	20.820	15.929
Beheerlasten personeel aflopend boekjaar	13.764	11.693
Activiteitenlasten personeel aflopend boekjaar	1.811	-
Activiteitenlasten materieel aflopend boekjaar	57.356	7.327
Activiteitenlasten materieel komend boekjaar	62.108	-
Te verrekenen bedragen	309	1.467
Te restitueren opbrengsten	-	577
Totaal overlopende passiva	<u>414.443</u>	<u>804.026</u>

Toelichting

- In 2020 is het persoonlijk opleidingsbudget (voor medewerkers in loondienst) geïntroduceerd binnen Holland Festival. Pas in 2021 is daar voor het eerst gebruik van gemaakt. De regels omtrent het budget schrijven voor dat niet gebruikt budget in enig jaar meegenomen mag worden naar het volgende jaar. Ultimo 2021 bedraagt dat € 6.598.

- De vooruitontvangen gelden kaartverkoop Holland Festival horen bij de vordering (op de ITA) genaamd saldo vouchers afwikkeling kaartverkoop Holland Festival 2020. Een klein deel van de vouchers is gebruikt voor het festival 2021. Eind 2021 heeft de ITA aan veel voucherhouders hun aankoopbedrag geretourneerd naar aanleiding van een mailing geïnitieerd door het Holland Festival. Het huidige saldo (€ 41.180,50) kan worden gebruikt voor festival 2022. Voucherhouders die hun voucher niet gebruiken voor festival 2022 krijgen hun aankoopbedrag in de tweede helft van 2022 terug, waarna de vouchers niet meer ingezet kunnen worden.

- Het bedrag van € 4.111 (R/C Stichting Vrienden van het Holland Festival) betreft donaties aan Holland Festival die ontvangen zijn als onderdeel van de kaartverkoop voor festival 2021. Wij zien dit niet als inkomsten voor 2021, maar als generieke steun aan het festival en haar doelstellingen.

Niet uit de balans blijvende rechten en verplichtingen**Ministerie van OCW - Subsidie Cultuurnotaperiode 2021-2024**

Het ministerie van OCW heeft op 25 september 2020 het "Besluit subsidie BIS 2021-2024", met referentie I47767/25096633, kenbaar gemaakt waarin aan het Holland Festival een jaarlijkse instellingssubsidie wordt verleend van € 3.199.422. Het ministerie van OCW heeft op 17 juni 2021 de "Wijziging hoogte BIS-subsidie 2021-2024 (indexering 2021)", met referentie I47767/28212810, kenbaar gemaakt aan het Holland Festival. Als gevolg van een loon- en prijsbijstelling is de instellingssubsidie voor 2021 vastgesteld op € 3.265.470. Ten tijde van het publiceren van dit jaarverslag is nog onduidelijk of het subsidiebedrag voor 2022 hoger zal uitvallen ten opzichte van 2021 - als gevolg van een eventuele loon- en prijsbijstelling - of gelijk zal blijven.

Gemeente Amsterdam - Subsidie Kunstenplanperiode 2021-2024

Gemeente Amsterdam heeft de "Beschikking subsidieverlening Kunstenplan 2021-2024" middels een schrijven met kenmerk SBA-022844 kenbaar gemaakt. Het verleende subsidiebedrag is volgens dat besluit op € 841.595 per jaar vastgesteld. Voor 2022 zal het subsidiebedrag verhoogd worden met 1,5% tot € 854.219 zo heeft de gemeente Amsterdam kenbaar gemaakt middels de "Gewijzigde beschikking subsidieverlening Kunstenplan 2021-2024 met kenmerk SBA-034535.

Fonds 21 - Bijdrage 2022 en 2023

Fonds 21 heeft op 10 januari 2022 kenbaar gemaakt dat zij € 300.000 toekent voor Holland Festival 2022 en 2023, met referentie 202111617. Met deze bijdragen verbindt Fonds 21 zich als hoofdbegunstiger aan Holland Festival 2022 en 2023.

Stichting Ammodo - Bijdrage 2020 naar 2022

Gezien de annulering van Holland Festival 2020 is met Stichting Ammodo overeengekomen (brief 'Wijziging overeenkomst' d.d. 17 december 2020) dat de bijdrage voor 2020 (€ 400.000) doorgeschoven wordt naar 2022. Daarmee wordt effectief de vierjarige periode met 1 jaar verlengd t/m 2022.

Board of Governors

Een van de leden van de Board of Governors heeft zijn bijdrage voor de Kunstenplan periode 2020-2024 vooruitbetaald. Ultimo 2021 betreft dit een balanspositie van € 45.000

Huurverplichting huisvesting

Het gebruik van de kantoorruimte Piet Heinkade 5 is vastgelegd in een huurovereenkomst tussen Stichting Beheer Accommodatie Muziekgebouw en Bimhuis en Stichting Holland Festival. De huurperiode van 5 jaar eindigend op 28 februari 2010 is na verstrijken voortgezet in een overeenkomst voor onbepaalde tijd. Voor opzegging dient een termijn van één jaar in acht te worden genomen. De huurprijs is bij aanvang vastgesteld op € 170,84 per vierkante meter en de huurprijs wordt jaarlijks geïndexeerd. Het gehuurde omvat oorspronkelijk 299 vierkante meter. Sinds maart 2017 is het huuroppervlak uitgebreid met 35,5 m². De huurprijs per meter bedroeg in 2021 € 221,78. Daarnaast huurt Holland Festival een opslagruimte van 25,5 m² met een huurprijs 2021 van € 84,82. De totale huursom in Muziekgebouw bedraagt hiermee € 76.344. Er is geen bankgarantie afgegeven. Op 15 december 2021 is een huurprijsverhoging per 1-1-2022 kenbaar gemaakt van 2%.

Mantelovereenkomst IT

Eind 2021 heeft Holland Festival besloten de samenwerking met IT-partner I&O Netsys te beëindigen per 31 december 2021. In november 2021 is Holland Festival een samenwerking aangegaan met Reset, die I&O zal opvolgen per 1 januari 2022. De duur van de overeenkomst is een jaar en wordt telkens stilzwijgend voor de duur van de oorspronkelijk overeengekomen periode verlengd. Reset zal de Microsoft 365 omgeving van Holland Festival gaan beheren en een cloud backup gaan verzorgen. Tegelijkertijd met de komst van Reset heeft Holland Festival geïnvesteerd in een nieuwe firewall en software op het gebied van cyber risk (beiden van Sophos). Na de ingebruikname van het nieuwe cloud based boekhoudpakket Visma.net Financials zal Reset de nog aanwezige (fysieke) server(s) ontmantelen. Vanaf dat moment is Holland Festival volledig 'in the cloud'. Per eind december 2021 heeft Holland Festival ook een cyber risk en bedrijfsstagnatie verzekering afgesloten bij Hiscox via haar tussenpersoon Kroezen Verzekeringen.

7.4

TOELICHTING OP DE CATEGORIALE EXPLOITATIEREKENING 2021 IN €

	Exploitatie 2021	Begroting beleidsplan	Vastgestelde begroting RvT	Exploitatie 2020
BATEN				
Directe opbrengsten				
Publieksinkomsten				
1. Kaartverkoop				
Live voorstellingen	175.926	452.662	220.324	1.128
Online voorstellingen (livestreams, streams en registraties)	28.816	-	25.000	-
2. Overige publieksinkomsten				
Omzet horeca	-	20.000	20.000	-
Omzet programma's en merchandise	-	12.500	12.500	-
Af: inkoopwaarde van de omzet	-	-30.000	-30.000	-
Totaal overige publieksinkomsten	-	2.500	2.500	-
3. Totaal publieksinkomsten	204.742	455.162	247.824	1.128
4. Sponsorinkomsten				
HF Business	-	67.188	34.375	-
Beam Systems	-	-	-	5.000
Ten Have Change Management	-	-	-	5.000
De Nederlandsche Bank	5.000	-	-	5.000
Loyens & Loeff	7.500	-	-	5.000
Overige prospects	-	5.000	-	-
Totaal sponsorbijdragen	12.500	72.188	34.375	20.000
5. Vergoeding coproductanten				
Nationale Opera & Ballet	20.000	-	-	-
Staatstheater Hannover	10.000	-	-	-
NTR	2.500	-	-	-
World Opera Lab	4.000	-	-	-
Totaal vergoeding coproductanten	36.500	-	-	-
6. Overige directe inkomsten				
Advertenties	-	10.000	10.000	5.990
Rechten en licenties	254	-	-	687
Vergoeding deelname digitale paneldiscussie	161	-	-	-
Totaal overige directe inkomsten	415	10.000	10.000	6.677

7.4

TOELICHTING OP DE CATEGORIALE EXPLOITATIEREKENING 2021 IN €

	Exploitatie 2021	Begroting beleidsplan	Vastgestelde begroting RvT	Exploitatie 2020
7. Private middelen - particulieren				
Holland Festival Board of Governors	147.500	150.000	150.000	177.500
Stichting Vrienden van het Holland Festival	-	240.438	200.875	-
Schenking Brook Foundation	15.000	-	-	25.000
Scheningen	-	30.000	-	3.196
Totaal particulieren	162.500	420.438	350.875	205.696
8. Private middelen - private fondsen				
Hoofdbegunstiger Fonds 21	281.250	281.250	281.250	250.000
Overige private fondsen				
Stichting Ammodo - Productiepartner	400.000	400.000	400.000	-
Anoniem fonds (stichting wil niet met naam genoemd worden)	150.000	-	150.000	-
VSBfonds	60.000	-	60.000	-
Fonds 21 EXTRA	34.605	-	-	-
Anoniem fonds (stichting wil niet met naam genoemd worden)	30.000	-	30.000	-
Stichting Zabawas	20.000	-	20.000	-
Zadelhoff Foundation	20.000	-	-	-
Prins Bernhard Cultuurfonds	15.000	-	15.000	15.000
Stichting Marinus Plantema	12.000	-	12.000	-
Anoniem fonds (stichting wil niet met naam genoemd worden)	7.500	-	-	7.500
Gravin van Bylandt Stichting	3.500	-	3.500	-
Prospects	-	451.188	218.125	-
Totaal private fondsen	1.033.855	1.132.438	1.189.875	272.500

Met uitzondering van Fonds 21 en Stichting Ammodo zijn de bijdragen van fondsen in de regel eenjarig.

In 2021 heeft Fonds 21 zich als hoofdbegunstiger voor € 281.250 aan Holland Festival verbonden. Daarnaast heeft Holland Festival in 2021 een aanvraag mogen indienen a € 300.000 per jaar voor de jaren 2022 en 2023. De huidige meerjarige overeenkomst tussen Holland Festival en stichting Ammodo eindigde niet in 2021 (wat oorspronkelijk wel de einddatum was), maar zal in 2022 eindigen omdat de bijdrage uit 2020 is overgeheveld naar 2022. Begin 2022 zal Holland Festival een nieuwe aanvraag indienen voor de periode 2023-2026.

7.4

TOELICHTING OP DE CATEGORIALE EXPLOITATIEREKENING 2021 IN €

Subsidies	Exploitatie 2021	Begroting beleidsplan	Vastgestelde begroting RvT	Exploitatie 2020
9. Structurele subsidie ministerie OCW				
Cultuurnota 2021-2024	3.265.470	3.272.494	3.199.422	3.554.914

Het ministerie OCW heeft op 25 september 2020 het "Besluit subsidie BIS 2021-2024", met referentie I47767/25096633, kenbaar gemaakt waarin aan het Holland Festival een jaarlijkse instellingssubsidie wordt verleend van € 3.199.422. Dit bedrag bestaat uit het door de Raad voor Cultuur geadviseerde bedrag van € 3.000.000,- (prijsspeil 2018), vermeerderd met een loon- en prijsbijstelling (resp. 3,237% en 1,447%) over 2019 van € 81.750,- en met loon- en prijsbijstelling (resp. 3,379% en 1,753%) over 2020 van € 89.902,-. Het ministerie van OCW heeft op 17 juni 2021 de "Wijziging hoogte BIS-subsidie 2021-2024 (indexering 2021), met referentie I47767/28212810, kenbaar gemaakt aan het Holland Festival. Als gevolg van een loon- en prijsbijstelling is de instellingssubsidie voor 2021 vastgesteld op € 3.265.470.

	Exploitatie 2021	Begroting beleidsplan	Vastgestelde begroting RvT	Exploitatie 2020
10. Structurele subsidie gemeente Amsterdam				
Amsterdam Kunstenplan 2021-2024	841.595	841.595	841.595	827.527

Gemeente Amsterdam heeft de "Beschikking subsidieverlening Kunstenplan 2021-2024" middels een schrijven met kenmerk SBA-O22844 kenbaar gemaakt. Het verleende subsidiebedrag is volgens dat besluit op € 841.595 per jaar vastgesteld.

	Exploitatie 2021	Begroting beleidsplan	Vastgestelde begroting RvT	Exploitatie 2020
11. Incidentele publieke subsidies				
Binnenland				
Ministerie van OCW	758.700	286.250	572.500	1.016.400
Fonds Podiumkunsten	12.500	-	-	-
Prospects	-	25.000	25.000	-
Buitenland				
Institut Français	10.000	-	-	-
Goethe-Institut	2.500	-	-	-
Pro Helvetia	6.053	-	-	-
Alg. Afvaardiging van de Vlaamse Regering in Nederland	4.500	-	-	-
Indonesische Ambassade	1.293	-	-	-
Prospects	-	25.000	25.000	-
Totaal incidentele publieke subsidies	795.546	336.250	622.500	1.016.400

Op 4 februari en 15 juli 2021 is kenbaar gemaakt middels brieven met respectievelijk kenmerk I97222/25991952 en I47767/28501986 dat aan Holland Festival - conform ambtshalve genomen besluiten - aanvullende incidentele subsidies zijn verleend van € 572.500 (uit het 2e corona steunpakket) en € 186.200 (uit het 4e corona steunpakket), samen € 758.700. Het Holland Festival heeft geen andere aanvullende corona gerelateerde subsidie ontvangen en ook geen gebruik gemaakt van de NOW-regeling of andere door de Nederlandse overheid in het leven geroepen regelingen als gevolg van de Covid-19 uitbraak.

7.4

TOELICHTING OP DE CATEGORIALE EXPLOITATIEREKENING 2021 IN €

LASTEN

	Exploitatie 2021	Begroting beleidsplan	Vastgestelde begroting RvT	Exploitatie 2020
I. Beheerlasten materieel				
Huisvesting				
Huur	76.344	78.687	76.350	75.518
Overige huisvestingskosten	7.517	7.650	7.650	6.595
Totaal huisvesting	83.861	86.337	84.000	82.113
Bureaunkosten				
Kantoorbenodigdheden	1.998	7.000	12.000	2.330
Contributies & abonnementen	43.789	26.000	26.000	25.401
Drukwerk	-	4.500	4.500	3.839
Porti- en koerierkosten	2.121	7.000	7.000	7.146
Kopieerkosten	5.235	6.500	6.500	5.932
Telefoonkosten	4.323	5.000	5.000	5.775
Onderhoud kantoormachines	-	750	750	-
Bankkosten en betaalde rente	20.777	2.200	2.200	5.931
Salarisadministratie	4.661	5.850	5.850	5.910
Accountant	18.350	16.500	16.500	15.330
Adviseurs	44.488	15.000	25.000	34.328
Verzekeringen	8.857	7.000	7.000	8.295
Wervingskosten personeel	4.114	5.000	5.000	9.019
Systeembeheer en onderhoud IT	102.505	67.198	78.395	58.299
Afschrijvingskosten:				
- Inventaris	15.788	11.750	9.000	9.612
- Automatisering	2.342	2.500	5.550	3.230
- Website, app en database	4.268	24.000	4.000	4.155
- Huisstijldrukwerk en promotiemateriaal	2.730	2.525	2.750	2.155
- Salesforce	39.148	39.000	60.000	-
Koffie/thee	2.371	10.200	7.700	3.834
Bestuurskosten	9.237	2.500	2.500	6.382
Diverse bureaunkosten	-	-	-	42
Totaal bureaunkosten	337.101	267.973	293.195	216.945

- Contributies en abonnementen is hoger dan vorig jaar en begroting als gevolg van niet begrote lidmaatschapskosten (NAPK en EFA, samen een kleine € 9.000) en als gevolg van eenmalige dubbele licentiekosten PerfectView en Artifax (€ 5.000) in de overgangsfase naar Salesforce.

- Bankkosten en betaalde rente is hoger als gevolg van de te betalen rente op onze banksaldi bij de Rabobank.

- Accountantskosten zijn iets hoger aangezien we in 2021 wederom een aparte controle hadden in het kader van de financiële afwikkeling horende bij de bijdrage van Ammodo.

7.4

TOELICHTING OP DE CATEGORIALE EXPLOITATIEREKENING 2021 IN €

- Adviseurskosten zijn met name hoger als gevolg van de toegenomen behoefte en noodzaak voor externe juridische ondersteuning. Daarnaast hebben we ook externe hulp gekregen bij het opstellen van een interne en externe ethische code.
- Verzekeringskosten zijn iets toegenomen als gevolg van hogere premies en uitbreiding van de dekking van de computerverzekering.
- Systeembeheer en onderhoud IT is eenmalig hoger uitgevallen, met name als gevolg van Salesforce licentiekosten, aangezien we de kosten voor 2020 en 2021 allemaal in 2021 hebben genomen in lijn met de ingebruikname van het systeem. Daarnaast waren er nog wat kleine eenmalige kosten horende bij de ingezette digitalisering.
- De bestuurskosten (raad van toezicht) zijn eenmalig hoger, omdat we in 2021 tijdens het festival op gepaste wijze afscheid hebben genomen van voorzitter Martijn Sanders.

	Exploitatie 2021	Begroting beleidsplan	Vastgestelde begroting RvT	Exploitatie 2020
Verwervingskosten				
Dienstreizen en representatie	37.492	52.084	41.667	23.948
Totaal verwervingskosten	37.492	52.084	41.667	23.948
Kosten Development				
Kosten Holland Festival Vrienden en Board of Governors	770	5.800	5.800	-
BTW op recettederving vrijkaarten	-	2.900	2.900	-
Recettederving vrijkaarten	7.297	35.000	35.000	-
Kosten verantwoording aanvragen	-	2.900	2.900	1.130
Materiaalkosten	-	950	950	-
Kosten relatieontvangsten en vriendenavond	1.476	30.500	21.750	2.278
Kosten opening	-	18.200	13.200	-
Totaal kosten Development	9.543	96.250	82.500	3.408
Kosten Communicatie & Marketing				
Kosten corporate communicatie	52.169	60.000	60.000	49.236
Totaal kosten Communicatie & Marketing	52.169	60.000	60.000	49.236
Totaal beheerlasten materieel	520.167	562.644	561.362	375.651

Personele bezetting per 31 december 2021

Per 31 december 2021 is de personele bezetting van het Holland Festival als in onderstaand schema. Het Holland Festival hanteert een eigen functie- en salarishuis en personeelsregeling, en volgt op het gebied van salarisontwikkeling de CAO Toneel & Dans. Het Holland Festival heeft de pensioenen ondergebracht bij Pensioenfonds Zorg & Welzijn.

Bezetting per 31 december 2021 (excl. stagiairs)		Aantallen	FTE
Directie	Beheer	1	1,00
Bedrijfsvoering	Beheer	4	3,20
Development	Beheer	5	4,10
Communicatie & Marketing	Beheer	8	5,90
Productie	Activiteit	4	3,20
Programmering	Activiteit	3	2,60
Totale bezetting 31 december 2021		25	20,00

7.4

TOELICHTING OP DE CATEGORIALE EXPLOITATIEREKENING 2021 IN €

	Exploitatie 2021	Begroting beleidsplan	Vastgestelde begroting RvT	Exploitatie 2020
2. Beheerlasten personeel				
Directie	190.158	197.971	192.764	186.490
Bedrijfsvoering	227.277	288.865	268.681	251.545
Development	234.272	271.408	236.874	208.092
Communicatie & Marketing	459.034	489.994	437.276	355.484
Totaal beheerlasten personeel	1.110.741	1.248.238	1.135.595	1.001.611

De medewerker met de dubbelrol secretariaat en coordinator ticketing wordt begroot binnen de afdeling Bedrijfsvoering, maar de werkelijke kosten zijn verdeeld tussen de afdelingen Bedrijfsvoering en Communicatie & Marketing. In 2020 zijn alle kosten geboekt op de afdeling Bedrijfsvoering. Vandaar dat de kosten in 2021 afwijken t.o.v. begroting en vorig jaar.

3. Activiteitenlasten materieel

Productie- en voorstellingskosten

Honoraria/uitkoopsommen	766.716	PM	PM	812.878
Reis-, verblijf- en hotelkosten	282.275	PM	PM	33.142
Technisch/algemeen personeel	398.131	PM	PM	206.746
Zaalkosten	501.886	PM	PM	82.737
Materiaal, decors en technische apparatuur	372.314	PM	PM	16.364
Overige productiekosten	203.347	PM	PM	61.197
Totaal productie- en voorstellingskosten	2.524.669	3.759.975	3.533.306	1.213.064

Zie onderdeel 7.5 voor een specificatie van de productie- en voorstellingskosten 2021.

Overige materiële activiteitenlasten

Specifieke kosten Communicatie & Marketing	382.576	455.300	445.600	439.639
Theaterbesprekkosten	17.021	52.500	45.000	-
Div.baten/lasten voorgaand boekjaar	-2.653	-	-	8.840
Totaal overige materiële activiteitenlasten	396.943	507.800	490.600	448.478

Coronagerelateerde productiekosten	143.386	125.000	250.000	-
Quarantainegerelateerde productiekosten	13.320	100.000	200.000	-
Kosten hybride uitingen	128.344	100.000	100.000	-
Totaal activiteitenlasten materieel	3.206.662	4.592.775	4.573.906	1.661.542

4. Activiteitenlasten personeel

Programmering	255.984	293.793	268.180	238.988
Productie	231.106	242.736	221.574	197.085
Totaal activiteitenlasten personeel	487.090	536.529	489.754	436.073

7.5

SPECIFICATIE PRODUCTIE- EN VOORSTELLINGSKOSTEN IN €

<i>Age of Rage</i>	35.000
<i>async at the Park Avenue Armory</i>	1.200
<i>Bootlegged</i>	13.126
<i>Dans la Forêt</i>	66.383
<i>Fremdkörper</i> (voorstelling en installatie)	55.579
<i>Ine Aya'</i>	143.813
<i>Kindertotenlieder</i>	152.441
<i>Kordz x Sakamoto</i>	97.513
<i>Kukangendai</i>	19.487
<i>La codista</i>	9.708
<i>L'Étang</i>	99.197
<i>Luistermutant 2021</i>	114.924
<i>Mailles</i>	77.792
<i>Maison Mère</i>	118.854
<i>Pierot lunaire</i>	158.167
<i>The Planet – A Lament</i>	126.551
<i>Sensing Streams</i>	51.408
<i>The Sheep Song</i>	127.338
<i>Short Circuit</i>	74.342
<i>Soft Valkyrie</i>	60.078
<i>TIME</i>	456.168
<i>Transverse Orientation</i>	227.332
<i>Yemandja</i>	31.175
<i>The Hearing</i>	3.600
Context en educatie programmering	68.620
Associate artists	58.683
Stadsaankleding	30.641
Algemene en overige kosten	45.549
Totaal productie- en voorstellingskosten	2.524.669

Het ministerie van OCW schrijft dit subsidietijdvak voor dat de begroting die dient te worden meegenomen ter vergelijking van de exploitatiecijfers gelijk moet zijn aan het gemiddelde van de jaarbegrotingen van de jaren 2021 en 2024 van het ingediende beleidsplan. Wij achten dit bezwaarlijk vanwege het financiële uitgangspunt van die begroting, die is opgesteld op basis van het prijspeil van 2018. Het meerjarenplan is in het najaar van 2019 opgesteld en in het voorjaar van 2020 ingediend. De afstand in tijd en in financiële omstandigheden is naar ons oordeel te groot om die beleidsplanbegroting in de loop van dit subsidietijdvak jaarlijks als referentie te blijven gebruiken bij de verschillenanalyse. Zoals in paragraaf 7.3 beschreven gaan we in de jaarrekening daar waar staat ‘begroting beleidsplan’ ook niet uit van die oorspronkelijke meerjarenbegroting, maar de meerjarenbegroting horende bij het in juni 2021 bij het ministerie van OCW ingediende corona addendum.

De oorspronkelijk ingediende begroting voor het beleidsplan sloot budgetneutraal terwijl de werkbegroting 2021 zoals die is voorgelegd aan en goedgekeurd door de raad van toezicht sloot met een te verwachten tekort van € 264.151. De onderstaande analyse beperkt zich tot de verschillen met de door de raad van toezicht vastgestelde begroting. Een eventuele vergelijking met vorig jaar (2020) is niet opportuun, gezien de annulering van het fysieke festival dat jaar. Het vervangende online programma van dat jaar is naar aard, omvang en financiën ook niet te vergelijken met het festival van 2021.

BATEN

Publieksinkomsten

De totale publieksinkomsten, die al flink naar beneden waren bijgesteld ten opzichte van een regulier (pre corona) festivaljaar, zijn uiteindelijk lager uitgevallen dan de vastgestelde begroting door de raad van toezicht. Dit had alles te maken met enerzijds de beperktere zaalcapaciteit van de diverse zalen/locaties en anderzijds het late tijdstip (eind mei) waarop de verkoop van start kon gaan. Van een echte publiekscampagne is door de coronasituatie en de gevolgen van de bijbehorende overheidsmaatregelen nooit sprake geweest. Wel hebben we het door onszelf gestelde ticketverkoopdoel van € 25.000 met betrekking tot de (live)streams en registraties behaald, met name vanwege de goede on-

line ticketverkoop van *TIME*, de nieuwe productie van associate artist Ryuichi Sakamoto.

Van de vouchers (met een waarde d.d. 31 december 2020 à € 109.078) – waarvoor naar aanleiding van de annulering van het fysieke festival in 2020 geopteerd kon worden – is weinig gebruik gemaakt in 2021. In het najaar hebben we alle voucherhouders daarom nogmaals een e-mail gestuurd met de vraag of men (a) de voucher wilde houden met het oog op festival 2022, (b) het bedrag geretourneerd wilde krijgen of (c) het bedrag wilde doneren aan Holland Festival. Aan het eind van 2021 stond er nog een voucherwaarde open van € 41.181 op de balans. Men kan dit nog gebruiken voor festival 2022, maar indien dit niet wordt gedaan dan wordt het geld na die festivaleditie teruggestort aan de voucherhouders.

Sponsorinkomsten

De gerealiseerde sponsorinkomsten zijn in 2021 onder het niveau van 2020 en de vastgestelde begroting uitgekomen. De reden hiervoor is toe te schrijven aan de Covid-19-pandemie en de bijbehorende aanhoudende onzekere economische situatie.

Vergoeding coproductenten

Dit betreft de bijdragen van De Nationale Opera, Staatstheater Hannover en de NTR met betrekking tot de coproductie *Soft Valkyrie*, de hedendaagse podcastversie van Richard Wagners *Die Walküre*. Deze krijgt in 2022 een vervolg met meer aktes en episodes. De bijdrage van World Opera Lab betreft een coproductiebijdrage voor de productie *Ine Aya*'.

Private middelen – particulieren

Het aantal leden van de Board of Governors is met een afgenomen ten opzichte van vorig jaar. De begrote reguliere bijdrage van de stichting Vrienden van het Holland Festival is ook in 2021 niet gestand gedaan (conform het genomen besluit in de december vergadering van de raad van toezicht), aangezien deze bijdrage niet nodig bleek te zijn vanwege een positief exploitatieresultaat. Deze gelden blijven in de genoemde Stichting en zullen voor toekomstige festivals worden aangewend.

Private middelen – fondsen

De bijdragen van hoofdbegunstiger Fonds 21 en productiepartner stichting Ammodo zijn conform begroting. De bijdrage van een aantal fondsen is – zoals in het jaarverslag 2020 genoemd – doorgeschoven

vanuit 2020 en als inkomsten genoten in 2021. Tenslotte hebben we een bijdrage ontvangen van Fonds 21 EXTRA in het kader van een digitaliseringsproject dat Holland Festival samen met Internationaal Theater Amsterdam en Nederlands Dans Theater in 2021 is gestart.

Subsidies OCW en gemeente Amsterdam

Als gevolg van een hoger dan verwachte loon- en prijscorrectie was de structurele subsidie OCW € 66.048 hoger dan begroot. De hoogte van de structurele subsidie van de gemeente Amsterdam was conform begroting. Tevens ontvingen we eenmalige incidentele subsidies van OCW vanuit het 2^e en 4^e corona-steunpakket voor de BIS-instellingen uit de culturele sector voor in totaal € 758.700. Het deel dat niet is uitgegeven in 2021 wordt toegevoegd aan de bestemmingsreserve OCW coronagelden. We zullen dit bedrag in de komende jaren uitgeven aan eventuele corona-gerelateerde recottederving en/of corona-gerelateerde kosten.

Incidentele publieke subsidies

Naast een bijdrage van Fonds Podiumkunsten ontvingen we in 2021 ook een aantal subsidies van buitenlandse ambassades, organisaties en instellingen gerelateerd aan o.a. de producties *Ine Aya'*, *The Sheep Song* en *L'Étang*.

LASTEN

Personele lasten beheer en activiteiten

De personeelskosten zijn boven begroting en vorig jaar uitgekomen. De formatie is in 2021 uitgebreid met de volgende (tijdelijke) functies: hoofd productie a.i., medewerker archivering en een social media content marketeer. De aanstelling van de hoofd productie a.i. was initieel tot en met 31 december 2021, maar is eind 2021 verlengd tot en met het einde van het festival in 2022. Daarnaast zijn de aanstellingen van enkele vaste medewerkers, binnen de bestaande formatie, tijdelijk opgehoogd in 2021 om het op sommige momenten vele werk het hoofd te kunnen bieden.

Beheerlasten materieel

Deze kosten zijn in totaliteit onder de begroting uitgekomen omdat er door de coronasituatie en bijbehorende (binnen- en buitenlandse) overheidsmaatregelen enerzijds minder gereisd is door de programmamanagers en anderzijds weinig tot geen (relatie)ontvangsten georganiseerd zijn door de afdeling Development.

Met name Systeembeheer en onderhoud IT is echter hoger dan begroting en vorig jaar uitgekomen. Enerzijds omdat de jaarlijkse Salesforce-kosten van 2020 en 2021 beiden in 2021 zijn genomen als gevolg van de ingebruikname van het systeem en anderzijds waren er enkele eenmalige IT-kosten. Ook in de post contributies & abonnementen en bestuurskosten zaten enkele eenmalige kosten.

De advieskosten zijn met name hoger als gevolg van toegenomen externe juridische ondersteuning. Door de ingebruikname van Salesforce zijn de afschrijvingskosten hoger dan vorig jaar, en ook de accountantskosten zijn hoger uitgevallen. Tenslotte zijn de bankkosten fors toegenomen door negatieve rente op banksaldi boven een bepaalde drempelwaarde.

Activiteitenlasten materieel – productie- en voorstellingskosten

De productie- en voorstellingskosten zijn lager uitgevallen dan begroot, maar hoger dan vorig jaar. Het festival heeft in haar volledigheid plaats kunnen vinden in de maand juni en met nog een productie in september en oktober. Dat de kosten lager zijn dan begroot heeft alles te maken met diverse annuleringen tussen het moment van het vaststellen van de begroting door de raad van toezicht (maart) en de start van het festival (juni). Voorbeeld daarvan is de productie *Boot/legged*, waarvan het voor het gezelschap niet mogelijk bleek om vanuit Zuid-Afrika naar Nederland te reizen. Een deel van die afgesproken fee en gemaakte kosten hebben we alsnog vergoed in lijn met de aanpak van 2020. Tevens waren producties voorzichtigheidshalve wat ruimer begroot vanwege corona-gerelateerde onzekerheden.

Activiteitenlasten materieel – corona, quarantaine en hybride uitingen gerelateerde kosten

Het organiseren van het festival in 2021 bracht extra kosten met zich mee met betrekking tot coronagerelateerde zaken, quarantaine (voor I internationaal gezelschap) en hybride uitingen (live streams, streams en registraties). Deze kosten, die in werkelijkheid wat lager uitvielen dan van te voren gedacht, zijn gefinancierd vanuit de aanvullende eenmalige coronasubsidies van het ministerie van OCW en worden daarom apart benoemd in het hiernavolgende kader.

Activiteitenlasten materieel – communicatie en marketing

Deze kosten zijn ook onder de begroting uitgekomen, aangezien er door de onzekerheid over het wel of niet

doorgaan van het festival en zo ja onder welke omstandigheden (welke zaalcapaciteit), er pas relatief laat gestart kon worden met de publiekscampagne. Wel werd er in 2021 in tegenstelling tot 2020 weer een decembermailing verstuurd (gericht op festival 2022), voor het eerst aan de hand van zogenoemde customer journeys, waardoor er wat extra eenmalige kosten zijn gemaakt. Tevens is een deel van het vrijgevalen budget ingezet voor diverse (kleine) verbeteringen aan het Salesforce-systeem waar alle afdelingen binnen Holland Festival profijt van hebben.

Inhoudelijke toelichting bij aanvullende RAOCCC subsidies (2^e en 4^e coronasteunpakket OCW)

In 2021 heeft Holland Festival tot tweemaal toe een ambtshalve toegekende coronasubsidie van het ministerie van OCW. In februari betrof dit een bedrag van € 572.500 en in juli een bedrag van € 186.200. In totaal is dit € 758.700.

Als gevolg van deze twee extra steunpakketten en de lager dan verwachte corona- en quarantainegerelateerde kosten, is de balanspositie van de bestemmingsreserve OCW coronagelden toegenomen ten opzichte van ultimo 2020:

• Coronasubsidie 2020	+ € 1.016.400
• Coronakosten 2020	- € 604.227
• Bestemmingsreserve OCW coronagelden d.d. 31-12-2020	€ 412.173
• Coronasubsidies 2021	+ € 758.700
• Coronakosten 2021	- € 285.049
• Bestemmingsreserve OCW coronagelden d.d. 31-12-2021	€ 885.823

De aanvullende middelen zijn in 2021 voor een totaalbedrag van € 285.049 besteed aan:

- € 140.886 aan corona gerelateerde zaken zoals het tijdelijk aanstellen van een covid coördinator, PCR-testen en zelftesten, desinfectie- en schoonmaakmiddelen, diverse materialen (bewegwijzering, stoepborden e.d.) en extra zaalhuur om zalen te gebruiken als eigen testlocatie;
- € 128.344 aan hybride uitingen om diverse (live streams mogelijk te maken als aanvulling op

het live programma. Als gevolg van overheidsmaatregelen was de zaalcapaciteit beperkt, en door middel van het aanbieden van (live) streams en registraties konden we alsnog een groter publiek bereiken;

- € 13.320 aan quarantainegerelateerde kosten voor het gezelschap dat *The Planet – A Lament* ten uitvoering bracht; en
- € 2.500 aan afgelastingskosten m.b.t. de productie *Opera in het park* die we oorspronkelijk gepland hadden om te laten plaatsvinden in Park Frankendael.

Net als in 2020 heeft naast het ministerie van OCW ook de gemeente Amsterdam als subsidiënt coullance getoond voor wat betreft de prestatieafspraken horende bij de subsidie. Het Holland Festival heeft naast de corona steunpakketten van het ministerie van OCW geen andere incidentele aanvullende subsidies ontvangen en heeft ook geen gebruik gemaakt van de NOW-regeling of andere door de Nederlandse overheid in het leven geroepen regelingen.

De live voorstellingen tezamen hebben 14.479 bezoekers opgeleverd, waarvan 14.271 voor de producties in juni en 208 voor de nachtelijke boswandelingen onder de noemer *Dans la Forêt* die na het festival, in de maanden september en oktober, plaatsvonden. De (live)streams, registraties (van voorstellingen die ook 'live' te bezoeken waren) en podcastserie *Soft Valkyrie* hadden 13.228 kijkers en luisteraars. Het totaal kwam daarmee uit op 27.707. *Soft Valkyrie* krijgt in 2022 nog een vervolg met aanvullende aktes en episodes.

De aanvullende contextprogrammering werd voor een groot deel online aangeboden, met uitzondering van een tentoonstelling in de Melkweg Expo, een filmprogramma in samenwerking met Eye en de HF Young-audiowalk in Amsterdam Noord. Van het online aanbod werden met name de podcasts in samenwerking met De Groene Amsterdammer goed beluisterd. Het educatieprogramma, in omvang net als in 2020 beperkt vanwege coronagerelateerde overheidsmaatregelen, vond in zijn geheel fysiek (offline) plaats in aanloop naar en tijdens het festival.

In navolging van de digitale campagne voor het

online programma Holland Festival 2.0-2.0 in 2020 werden er in 2021 verdere stappen gezet op het vlak van digitale marketing en communicatie, aangevuld met offline/outdoor uitingen (posters, standsaankleding, advertenties) en diverse specials (Het Parool, De Groene Amsterdammer, VPRO Gids). Het Holland Festival zal, zoals vorig jaar al aangekondigd, de komende jaren hoofdzakelijk nog online communiceren met het (potentiële) publiek. De nieuwe website (vanaf maart 2022) en de vernieuwde social media strategie worden daarin leidend. De voordelen daarvan zijn: duurzaamheid (er wordt veel minder papier en inkt verbruikt), kostenbesparing en de mogelijkheid om sneller en flexibeler te werken. Het tijdelijke contract van de social media content marketeer is kort na het festival verlengd met een jaar, om verdere invulling te geven aan de genoemde socialmedia-strategie.

7.7

PRESTATIEVERANTWOORDING MODEL III FESTIVALS

	2021 aantal	Beleidsplan aantal	2020 aantal
Producties			
Productie	9	14	23
Coproductie	12	6	7
Productie derden	3	4	4
Online producties (streams)	6	-	-
Totaal	30	24	34

De 34 producties in 2020 betreft het oorspronkelijke, maar uiteindelijk geannuleerde, live programma van Holland Festival 2020.

	2021 aantal		Beleidsplan aantal		2020 aantal	
	voorst.	bezoekers	voorst.	bezoekers	voorst.	bezoekers
Voorstellingen						
- Kernactiviteiten live	82	14.271	82	15.000	1	248
- Kernactiviteiten live buiten festivalperiode	11	208	11	350	-	-
- Kernactiviteiten online	13	13.228	7	4.650	-	-
- Schoolgebonden	-	-	-	-	-	-
Waarvan PO	-	-	-	-	-	-
Waarvan VO	-	-	-	-	-	-
Waarvan Overig (MBO/HO)	-	-	-	-	-	-
Totaal voorstellingen	106	27.707	100	20.000	1	248

	2021 aantal	Beleidsplan aantal	2020 aantal
Specificatie bezoekcijfers			
- Gratis (live)	3.370	250	-
- Gratis (online)	10.528	-	-
- Betaald (live)	11.109	19.750	248
- Betaald (online)	2.700	-	-
Totaal bezoekcijfers	27.707	20.000	248

	2021 aantal	Beleidsplan aantal	2020 aantal
Overige bezoeken			
- Bezoekers website totaal	172.307	358.000	130.300
- Aantal unieke bezoekers website	143.876	260.500	109.322

	2021 aantal		Beleidsplan aantal		2020 aantal	
	activiteit	bezoekers	voorst.	bezoekers	voorst.	bezoekers
Overige bezoeken						
- Schoolgebonden activiteiten	-	-	-	-	-	-
- Openbare activiteiten*	78	50.198	30	15.000	41	14.200
Totaal overige activiteiten	78	50.198	30	15.000	41	14.200

Voorstellingen

De 11 reguliere live voorstellingen buiten de festivalperiode betreft de productie *Dans la Forêt*, die moesten worden uitgesteld en daardoor niet in juni maar in september/oktober plaatsvond.

De 13 online voorstellingen zijn 7 (live)streams, 4 podcasts (*Soft Valkyrie*) en 2 registraties. Van deze 13 online voorstellingen waren er 2 buiten de festivalperiode, namelijk een extra stream van *TIME* en *Ine Aya'* eind december.

Bezoekcijfers

Gratis live = vrijkaarten live voorstellingen, productie *Sensing Streams* en de *Fremdkörper*-installatie

Gratis online = vrijkaarten (live)streams en registraties, *Soft Valkyrie*-podcasts en de gratis aangeboden december streams

Betaald live = betaalde kaarten live voorstellingen

Betaald live = betaalde kaarten (live)streams en registraties

In 2021 kende het festival naast de vele live voorstellingen ook een stevig online aanbod, waardoor de bezoekcijfers voor het eerst als zodanig zijn uitgesplitst.

Overige activiteiten

* Voor 2021 betreft dit alle (online) context- en educatieprogrammering en alle (online en offline) activiteiten en ontvangsten georganiseerd door de afdeling Development. Voor 2020 betrof dit de activiteiten en bezoekers van het online programma HF 2.0-2.0. Er hebben in 2021 geen specifieke schoolgebonden activiteiten plaatsgevonden vanwege corona.

Website

De Holland Festival website is als gevolg van de Covid-19 uitbraak, de korte verkoopperiode (lang was onzeker of en in welke vorm het festival kon plaatsvinden) en de daardoor teruggeschroefde marketingactiviteiten minder vaak bezocht dan in een regulier festivaljaar.

7.8

WNT VERANTWOORDING 2021

Emily Ansenk, algemeen directeur	2021	2020
Aanvang en einde functievervulling	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12
Omvang dienstverband	1	1
Gewezen topfunctionaris	Nee	Nee
(Fictieve) dienstbetrekking	Ja	Ja
Individueel WNT Maximum	209.000	201.000
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	154.758	145.819
Beloning betaalbaar op termijn	15.254	13.725
Subtotaal	170.012	159.544
-/- Onverschuldigd betaald bedrag	-	-
Totaal bezoldiging	170.012	159.544

De leden van de raad van toezicht (Carolien Gehrels (voorzitter vanaf 1 maart 2021), Martijn Sanders (voorzitter tot 1 maart 2021) Jet de Ranitz (lid tot 9 december 2021), Gert Jan van den Bergh, Tom de Swaan, Astrid Helstone, Clarice Gargard), verrichten hun werkzaamheden onbezoldigd.

8. CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Afgegeven ten behoeve van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

Aan: de raad van toezicht van stichting Holland Festival

A. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2021

Ons oordeel

Wij hebben de in dit rapport op pagina 35 tot en met 60 opgenomen jaarrekening 2021 van stichting Holland Festival te Amsterdam gecontroleerd.

Naar ons oordeel:

- geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van stichting Holland Festival op 31 december 2021 en van het resultaat over 2021 in overeenstemming met het Handboek verantwoording cultuursubsidies instellingen 2021-2024 en de bepalingen van en krachtens de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT);
- zijn de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2021 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in de subsidiebeschikking en in de relevante wet- en regelgeving zoals uitgewerkt in paragraaf 2.3 van het Accountantsprotocol cultuursubsidies instellingen 2021-2024.

De jaarrekening bestaat uit:

- 1) de balans per 31 december 2021;
- 2) de staat van baten en lasten over 2021; en
- 3) de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse Controlestandaarden vallen, het Accountantsprotocol cultuursubsidies instellingen 2021-2024 en de Regeling Controleprotocol WNT 2021. Onze

verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van stichting Holland Festival zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Paragraaf betreffende overige aangelegenheden

In overeenstemming met het Controleprotocol WNT 2021 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in artikel 1.6a WNT en artikel 5, lid 1, sub j Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen, alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

B. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- het bestuursverslag;
- de overige gegevens.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiele afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van de in Nederland geldende RJ-Richtlijn 640 Organisaties zonder winststreven en het Handboek verantwoording cultuursubsidies instellingen 2021-2024 is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de controle of anderszins, overwogen of de

andere informatie materiele afwijkingen bevat. Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in het Accountantsprotocol cultuursubsidies Instellingen 2021-2024 en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met de in Nederland geldende RJ-Richtlijn 640 Organisaties zonder winststreven en het Handboek verantwoording cultuursubsidies instellingen 2021-2024.

C. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur en de Raad van Toezicht voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met de in Nederland geldende RJ-Richtlijn 640 Organisaties zonder winststreven, het Handboek verantwoording cultuursubsidies instellingen 2021-2024 en de bepalingen van en krachtens de WNT. Het bestuur is ook verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties, in overeenstemming met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in de subsidiebeschikking en het Handboek verantwoording cultuursubsidies Instellingen subsidieperiode 2021-2024.

In dit kader is het bestuur tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de instelling in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemde verslaggevingsstelsels moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de instelling te liquideren of de activiteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de instelling haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

De Raad van Toezicht is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de instelling.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiele fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Een meer gedetailleerde beschrijving van onze verantwoordelijkheden is opgenomen in de bijlage bij onze controleverklaring.

Hilversum, 17 maart 2022
Ref: LZ.2022.164000

KAMPHUIS & BERGHUIZEN

Accountants/Belastingadviseurs

drs. B.G.W. van Heusden RA RV MBV CIA

Bijlage bij de controleverklaring:

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Accountantsprotocol cultuursubsidies instellingen 2021-2024, de Regeling Controleprotocol WNT 2021 ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit::

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, dan wel het niet rechtmatig tot stand komen van baten en lasten alsmede de balansmutaties, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing.
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de entiteit.
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan.
- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de instelling haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een instelling haar continuïteit niet langer kan handhaven;

- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen en of de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

Wij communiceren met de Raad van Toezicht onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

join us → june 2021 → hollandfestival.nl

HOLLAND FESTIVAL

productiepartner

hoofdbegunster

A
O M
D O

FONDS 21

international · performing arts · amsterdam

Bijlage I.

COPRODUCTIES EN SAMENWERKINGEN

Coproducties

Coproducties zijn belangrijk voor het Holland Festival. Ze zorgen ervoor dat het festival een serieuze speler op het wereldpodium blijft en ze bestendigen de onderscheidende positie in Nederland. Coproducties zorgen ervoor dat het festival voorstellingen naar Nederland kan halen, die hier anders niet te zien zouden zijn geweest. Door de samenwerking van meerdere (internationale) partijen en de bundeling van bijdrages kunnen kunstenaars ambitieuze plannen verwezenlijken. Zo kan het Holland Festival unieke podiumkunst van wereldformaat tonen.

Coproducenten in 2021

Age of rage: Internationaal Theater Amsterdam, B!ndman, La Villette (Parijs)
Fremdkörper: Theater Rotterdam
Ine Aya': World Opera Lab
Kordz x Sakamoto: Asko|Schönberg
L'Étang: Nanterre-Amandiers CDN, Théâtre National de Bretagne, Maillon, Théâtre de Strasbourg – Scène européenne, Fonds Transfabrik – Fonds franco-allemand pour le spectacle vivant, Centre Culturel André Malraux, Scène nationale de Vandœuvre-lès-Nancy, Comédie de Genève, La Filature, Scène nationale de Mulhouse, Le Manège, scène nationale – Reims, MC2: Grenoble, Ruhrtriennale, TANDEM Scène nationale, Kaserne Basel, International Summer Festival Kampnagel Hamburg, Festival d'Automne à Paris, théâtre Garonne, scène européenne – Toulouse, CCN2–Centre chorégraphique national de Grenoble, BIT Teatergarasjen, Bergen, Black Box teater, Oslo
Luistermutant 2021: philharmonie zuidnederland
Pierrot lunaire: Wiener Festwochen
Soft Valkyrie: De Nationale Opera, Staatstheater Hannover, NTR
TIME: deSingel, Manchester International Festival
The Planet – A Lament: Internationaal Theater Amsterdam
The Sheep Song: Les Théâtres de la Ville de Luxembourg, Piccolo Teatro di Milano - Teatro d'Europa
Transverse Orientation: Festival d'Avignon, Biennale de la danse de Lyon 2021, Dance Umbrella / Sadler's Wells Theatre, Fondazione Campania dei Festival - Napoli Teatro Festival Italia, Grec Festival de Barcelona, Luminato (Toronto) / TO Live, New Vision Arts Festival - Hong Kong, Ruhrfestspiele Recklinghausen, Saitama

Arts Theatre / ROHM Theatre Kyoto, Stanford Live / Stanford University, Teatro Municipal do Porto, Théâtre de la Ville - Paris / Théâtre du Châtelet, UCLA's Center for the Art of Performance

Samenwerkingspartners

Asia TOPA | Arts Center Melbourne, Amsterdamse Hogeschool voor de Kunsten, Asko|Schönberg, Biennale de la danse de Lyon 2021, BIT Teatergarasjen – Bergen, Black Box teater – Oslo, CCN2–Centre chorégraphique national de Grenoble, Centre Culturel André Malraux – Scène nationale de Vandœuvre-lès-Nancy, Cinetree, CND Centre National de Danse Parijs, Comédie de Genève, Dance Umbrella / Sadler's Wells Theatre, De Nationale Opera, deSingel, EYE Filmmuseum, FC Bergman, Festival d'Automne à Paris, Festival d'Avignon, Fondazione Campania dei Festival – Napoli Teatro Festival Italia, Fonds Transfabrik – Fonds franco-allemand pour le spectacle vivant, Garin workshop, Grec Festival de Barcelona, Het Nationale Ballet, Hogeschool voor de Kunsten Utrecht, International Summer Festival Kampnagel Hamburg, IMC Weekendschool, ITA-Ensemble, Jeugdtheaterschool Zuid-Oost, Kaserne Basel, La Filature – Scène nationale de Mulhouse, Le Manège/scène nationale – Reims, Luminato (Toronto), Les Théâtres de la Ville de Luxembourg, Maillon | Théâtre de Strasbourg – Scène européenne, Manchester International Festival, MC2: Grenoble, MC93 – Parijs, Melkweg Expo, Nanterre-Amandiers CDN, Onassis Stegi, philharmonie zuidnederland, Piccolo Teatro di Milano – Teatro d'Europa, P.O.R.K. Lissabon, RASL, Ruhrfestspiele Recklinghausen, Ruhrtriennale, Saitama Arts Theatre / ROHM Theatre Kyoto, Staatsoper Hannover, Stanford Live / Stanford University, TANDEM Scène nationale, Theater der Welt, Theater Rotterdam, Théâtre de la Ville – Paris, Théâtre du Châtelet, théâtre Garonne | scène européenne – Toulouse, Théâtre National de Bretagne, Teatro Municipal do Porto, TO Live | New Vision Arts Festival – Hong Kong, Toneelhuis, TU Delft, UCLA's Center for the Art of Performance, Wiener Festwochen, World Opera Lab

Compositie-opdrachten

Luistermutant 2021

Bijlage 2.

PROGRAMMA HOLLAND FESTIVAL 2021

Cinetree & Holland Festival – The Film Edition

Online filmprogramma geïnspireerd op de thematiek van Gisèle Vienne en Ryuichi Sakamoto

Fukushima mon Amour, Doris Dörrie

De jonge Marie (Rosalie Thomass) besluit haar problemen te ontvluchten en als clown aan de slag te gaan in het getroffen gebied Fukushima.

Kuro, Joji Koyama, Tujiko Noriko

Een visueel feest over verlangen, herinneringen en fantasie.

Naissance des pieuvres, Céline Sciamma

Regisseur Sciamma volgt in deze coming of age-film drie vijftienjarige meisjes tijdens een broeierige zomer in een voorstad van Parijs.

Poesia Sin Fin, Alejandro Jodorowsky

In deze film wandelt de cineast door zijn eigen leven vol kleurrijke figuren en absurdistische taferelen.

Seven Weeks, Nobuhiko Obayashi

Obayashi toont complexe familieverhoudingen die symbool staan voor de relatie die Japan heeft met zijn verleden.

Solaris, Andrej Tarkovski

Geafficheerd als de Sovjet tegenhanger van Stanley Kubricks *2001: A Space Odyssey* komt in 1972 *Solaris* uit, waarmee de strijd om de ruimte zich even naar het filmdoek verplaatst.

To stay alive: a method, Erik Lieshout, Arno Hagers, Reinier van Brummelen

Iggy Pop leest voor uit Michel Houellebecq's *To stay Alive*, het spraakmakende essay over waanzin, overleven en kunst.

Soft Valkyrie

David Kanaga

Een hedendaagse podcastversie van Wagners *Die Walküre* met een atypische cast en onverwachte geluidseffecten.

Die ersten Menschen

De Nationale Opera

Opera over het oerconflict in het eerste gezin in de Bijbelse geschiedenis – Adahm en Chawa en hun zoons Kajin en Chabel.

async at the Park Avenue Armory

Ryuichi Sakamoto, Stephen Nomura Schible

Streaming van gefilmde live-uitvoering van het veelgeprezen soloalbum *async*.

async at the Park Avenue Armory

Fremdkörper

Boogaerdt/VanderSchoot

Installatie en slaapceremonie voor een rituele verkenningstocht van het onderbewuste.

L'Étang

Gisèle Vienne

Gelaagd en onderhuids familiedrama.

Beethoven

Het Nationale Ballet

Naast het ballet *Grosse Fuge* van Hans van Manen, de wereldpremière van een gezamenlijke choreografie van Wubkje Kuindersma, Remi Wörtmeyer en Erst Meisner: *Prometheus*.

Ine Aya'

Voice from a fading forest

Nursalim Yadi Anugerah, Miranda Lakerveld

Opera over de ontbossing op Kalimantan, gebaseerd op een oosterse en westerse klassieker. De voorstelling was ook beschikbaar als livestream en stream, zowel in Nederland als in Indonesië.

Sensing Streams

– invisible, inaudible

Ryuichi Sakamoto + Daito Manabe

Digitaal beeld- en geluidskunstwerk in de Hermitage dat alomtegenwoordig elektromagnetisme zichtbaar maakt.

The Art of Escapism

Thomas Bunt, Liza Houben, Jan Janssenswillen, Fabian Landewee, Mary Ponomareva, George Voronov, Lukasz Wierzbowski

Jonge kunstenaars zoeken geïnspireerd door het werk van Gisèle Vienne de grenzen op van tijd, ruimte en het eigen lichaam.

The Art of Escapism

Eye filmprogramma

Eye zette de schijnwerper op Sakamoto's indrukwekkende film-muzikale oeuvre en de manieren waarop dat nieuwe generaties (filmcomponisten) blijft inspireren.

Good Time, Ben Safdie, Joshua Safdie, Daniel Lopatin
Sakamoto is een bewonderaar van de jongere Lopatin die de filmmuziek schreef voor *Good Time* en met wie hij later zelfs samenwerkte.

Gohatto, Nagisa Oshima, Ryuichi Sakamoto
Een film over de aantrekkingskracht tussen mannen in een milieu waar daar schijnbaar minder ruimte voor is.

The Last Emperor, Bernardo Bertolucci, Ryuichi Sakamoto
Zijn Oscar voor de filmscore deelde Sakamoto met Talking Heads-frontman David Byrne, die ook een deel van de muziek schreef.

Joker, Todd Phillips, Hildur Guðnadóttir
Eigenzinnig, nergens behaagziek en ongebruikelijk Spartaans gearrangeerde score, waarmee Guðnadóttir eigenhandig de film naar een hoger plan tilt.

Tony Takitani, Jun Ichikawa, Ryuichi Sakamoto
Een bedachtzame, strak vormgegeven verfilming van een kort verhaal van Haruki Murakami.

Sakamoto's Sound, Frank Scheffer, Jimmi Jo Hueting e.a.
Een avond met live interviews, filmfragmenten en livemuziek waarin Ryuichi Sakamoto's oeuvre en invloed op andere filmcomponisten centraal staat.

Merry Christmas, Mr. Lawrence, Nagisa Oshima, Ryuichi Sakamoto

De film waarmee Sakamoto debuteerde als filmcomponist én acteur.

Between Past and Future, Frank Scheffer
Speciale avond rond twee muziekliefs van Scheffer en live muziek van de Chinese musicus Wu Wei.

Mailles

Dorothee Munyaneza

Een podium voor verhalen van zes sterke, maatschappelijk betrokken vrouwen.

Contex Immoraux – Partie I: Maison Mère

Phia Ménard, Compagne Non Nova

Krachtige, poëtische performance over de constructies van de mens, van huizen tot politieke en maatschappelijke structuren.

Short Circuit

Yuko Mohri, Gisèle Vienne/Katia Petrowick, François J. Bonnet & Stephen F. O'Malley, Yuki Kawae, Tujiko Noriko

Vijf optredens vormen een caleidoscopische verkenning van uitersten in geluid, snelheid en beleving.

La codista

Marleen Scholten, Acteursgroep Wunderbaum

Monoloog over stilstaan, over je verplaatsen in een ander, over het ongeduld en verlangen dat bij wachten hoort.

Kordz x Sakamoto

Alexandre Kordzaia (Kordz), Asko|Schönberg

Nieuwe avonturen met de opgewekte synthesizer-pop uit Ryuichi Sakamoto's beginjaren.

The Sheep Song

FC Bergman, Toneelhuis

Een moderne fabel over het verlangen naar verandering met in de hoofdrol een schaap. Deze voorstelling werd ook gestreamd.

Kindertotenlieder

Gisèle Vienne, Dennis Cooper, Stephen F. O'Malley, Peter Rehberg

Een unheimliche droomwerkelijkheid vol verwijzingen naar griezelig mooie sprookje en tradities.

Kukangendai

Experimentele Japanse rockband op ontdekkings-tocht langs muzikale afgronden. Dit concert werd ook live gestreamd

Age of Rage

ITA-Ensemble

Een duister, groots en universeel verhaal over wraak, gebaseerd op de Trojaanse oorlog en de koninklijke Artridenfamilie.

TIME

Ryuichi Sakamoto, Shiro Takatani

Een droomachtige opera, bevrijd van tijd, geïnspireerd op traditioneel Japans No-theater.

Luistermutant 2021

Micha Hamel, Arlon Luijten, philharmonie zuid-nederland

Klassieke muziek en 'serious games' om de oren te scherpen in een radicaal luisterlabyrint.

Four Seasons

Het Nationale Ballet

Choreografen David Dawson en Christopher Wheeldon gaven een geheel nieuwe invulling aan de klassieke ballettechniek.

Four Seasons

The Planet – A Lament

Garin Nugroho

Een louterende klaagzang gebaseerd op een Papoease volksmythe, tegen de achtergrond van een natuurramp. Deze voorstelling werd ook gestreamd.

Transverse Orientation

Dimitris Papiouannou

Een ode aan, en een afscheid van voorouders vol schilderachtige composities en barstensvol energie.

Pierrot lunaire

Marlene Monteiro Freitas, Sofia Jernberg, Klangforum Wien

Arnold Schönbergs maanzieke clown in een opwindende nieuwe encensering.

In conversation with...

Boogaerdt/VanderSchoot, de makers van *Fremdkörper* gaan in gesprek over hun voorstelling/installatie in Het HEM.

In conversation with...

In deze serie gaan verschillende moderatoren in gesprek met makers die werk op het festival presenteren. De gesprekken, deels met beeldmateriaal en geluidsfragmenten, bieden een inkijkje in werk

en achtergrond van de festivalkunstenaar.

- Garin Nugroho over *The Planet – A Lament*.

- Dorothee Munyaneza licht *Mailles* toe.

- Gisèle Vienne spreekt over de totstandkoming en achtergronden van haar voorstellingen die tijdens het festival te zien zijn.

- Laurie Anderson en Alexandre Kordzaia vertellen over hun ervaringen met Ryuichi Sakamoto.

- Componist Micha Hamel gaat dieper in op het concept achter *Luistermutant 2021*.

- Componist Hildur Guðnadóttir vertelt over haar werk, de film *Joker* en haar banden met Ryuichi Sakamoto.

In conversation with Gisèle Vienne

Holland Festival Playlist

Ryuichi Sakamoto, Gisèle Vienne, Phia Ménard, Kukangendai, e.a.

Makers in het festival delen hun favoriete playlist op Spotify.

Holland Festival Backstage

Min Tanaka, Marleen Scholten, David Kweksilber, Thom, Jan Janssenwillen

Backstage video-ontmoetingen met kunstenaars uit het festival.

Inleiding-podcast

De Groene Amsterdammer

Samen met De Groene Amsterdammer werd een serie podcasts gemaakt als inleiding bij de voorstellingen.

Dans la forêt

Massimo Furlan, Claire de Ribeaupierre

Nachtelijke boswandeling door het Smithuyserbos, voor een fysieke en zintuiglijke ervaring.

Bijlage 3.

PRESTATIEOVERZICHT 2021 PER PRODUCTIE

	uitvoeringslocatie	voorstellingen	bezoekers
productie			
Naam productie (live)			
<i>Four Seasons</i>	DNO	5	1.560
<i>Sensing Streams*</i>	Hermitage	1	1.500
<i>Die ersten Menschen</i>	DNO	6	1.452
<i>Beethoven</i>	HNB	5	1.350
<i>TIME</i>	Gashouder	3	1.349
<i>Transverse Orientation</i>	Carré	3	1.295
<i>Age of Rage</i>	ITA	8	1.097
<i>Fremdkörper - voorstelling</i>	Het HEM	18	811
<i>The Sheep Song</i>	ITA	3	622
<i>Fremdkörper - installatie*</i>	HEM	1	450
<i>The Planet – A Lament</i>	ITA	2	410
<i>L'Étang</i>	ITA	4	321
<i>Mailles</i>	ITA	3	301
<i>Kordz x Sakamoto</i>	Muziekgebouw	3	297
<i>Kindertotenlieder</i>	Zuiveringshal	2	292
<i>Ine Aya'</i>	Muziekgebouw	3	280
<i>Pierrot lunaire</i>	ITA	2	253
<i>Dans la Forêt</i>	Smithuyserbos	11	208
<i>Maison Mère</i>	Zuiveringshal	2	174
<i>Luistermutant 2021</i>	Muziekgebouw	2	161
<i>Short Circuit</i>	De School	2	114
<i>La codista</i>	Frascati	2	95
<i>Kukangendai</i>	Bimhuis	2	87
		<hr/> 93	<hr/> 14.479
Naam stream (online)		aantal streams	kijkers/luisteraars
<i>Soft Valkyrie</i> (podcast; afleveringen i.p.v. streams)**		4	8.980
<i>TIME</i>		2	1.980
<i>Ine Aya'</i>		3	1.240
<i>The Sheep Song</i>		1	491
<i>The Planet – A Lament</i>		1	318
<i>async at The Park Avenue Armory</i>		1	170
<i>Kukangendai</i>		<hr/> 13	<hr/> 13.228

	uitvoeringslocatie	projecten	kijkers/luisteraars
Deelnemers context en educatieve activiteiten			
<i>Podcasts De Groene Amsterdammer**</i>	Spotify	16	19.681
<i>HF In Conversation with**</i>	Youtube	7	10.085
<i>HF Young helden, film met Adèle Haenel**</i>	Youtube	1	9.077
<i>HF Backstage**</i>	Youtube	5	3.856
HF x Cinetree	Cinetree.nl	7	1.780
Spotify playlists**	Spotify	6	823
<i>The Art of Escapism*</i>	Melkweg Expo	1	725
<i>HF x Eye</i>	Eye	7	245
<i>HF Young audiowalk**</i>	A'dam Noord	1	155
HF Young podcast**	Soundcloud	1	79
Immerse, Red Carpet Club/HvA en IMC Weekend-school	Voor en tijdens festival	3	24
		<hr/>	<hr/>
		55	46.530
	uitvoeringslocatie	activiteiten	deelnemers
Deelnemers activiteiten afdeling Development			
Diverse activiteiten en ontvangsten	online en offline	23	3..668
		<hr/>	<hr/>
Totaal		184	77.905

Het aantal bezoekers/kijkers bij activiteiten met een * zijn schattingen gebaseerd op een geformaliseerde procedure voor visuele waarnemingen ter plaatse.

Het aantal kijkers/luisteraars bij activiteiten met een ** is de stand per 31-12-2021. De podcastserie *Soft Valkyrie* krijgt nog een vervolg in 2022 en vele context activiteiten staan nog online.

Bijlage 4.

OVERZICHT MEDEWERKERS 2021

Organisatie

Raad van toezicht

Martijn Sanders, voorzitter (t/m 19 maart 2021)
Carolien Gehrels, voorzitter (per 1 maart 2021)
Gert-Jan van den Bergh, lid
Clarice Gargard, lid
Astrid Helstone, lid
Jet de Ranitz, lid (t/m 9 december 2021)
Tom de Swaan, lid

Directie

Emily Ansenk, directeur

Programmering

Annemieke Keurentjes, programmamanager dans & theater
Jochem Valkenburg, programmamanager muziek & muziektheater
Ravian van den Hil, programmamaker

Bedrijfsvoering

Pieter Haex, hoofd bedrijfsvoering & controller
Joke van der Helm, medewerker financiële administratie
Rianne Meehan, directiesecretaresse
Marian van Wijngaarden, secretaresse & ticketing coördinator
Ellen Bijsterbosch, salarisadministrateur

Communicatie & marketing

Norbert Bode, hoofd communicatie & marketing
Tessa Bosma, social media & contentmarketeer (per 3 juli 2021)
Evelien Lindeboom, tekst
Gertjan Pruijm, medewerker sales & marketing
An De Ridder, medewerker archief
Runa Stam, data- en applicatiebeheerder
Erna Theys, print & design coördinator
Zuwena Venhuis, perscoördinator (per 1 februari 2021)

vrijwilligers archief:

Sigi Giesler
Henny Knap-Go
Titus Laeven (t/m 31 oktober 2021)
Marja Molewijk
Monica van Steen

Development

Mathilde Smit, hoofd development
Fayola Antonius, medewerker development & research (per 1 december 2021)
Berbe Maltha, medewerker development & research

(t/m 31 augustus 2021)

Liza Meulenbroek, medewerker development fondsen
Manon Schreurs, HF Young coördinator
Harsono Sokromo, medewerker development particulieren
Dana van Iterson, medewerker development & research (van 1 september t/m 30 november 2021)

Productie

Han van Poucke, hoofd productie
Miriam Duiker, hoofd productie ad interim (per 25 oktober 2021)
Hidde Bisschop, producent
Ad van der Koog, producent

Technische productie

Peter Romkema, technisch coördinator (t/m 30 september 2021)
Wannes van der Veer, technisch coördinator (per 1 oktober 2021)
Tiedo Wilschut, technisch producent (t/m 30 september 2021)
Maarten van Burken, technisch producent (per 1 december 2021)

Tijdelijke medewerkers

Marijn Arbouw, Monique ten Berge, Erik Borgman, Tessa Bosma, Anke Croonen, Janneke den Engelsens, David Frerichs, Floortje Halters, Rosa Hendriks, Djoere de Jong, Angela van Kalsbeek, Amanda Kool, Tom van de Loo, Linda Matthijsen, Levar Matroos, Peter Poel, Romy Rigter, David Spierings, Wannes van der Veer, Minke Voorn, Jacqueline Nugteren, Tim Pasma, Eva Verboon

Stagiairs

communicatie: Zoë Aronds, Anna Boonstra, Evy Hommel, Marijn Rikkerink, David Spierings, Kylie Vlk
development: Dana van Iterson
productie: Paul Moncayo, Sam Schwab, Ritse Waaijenberg, Femke Wennink

Tijdelijke medewerkers tijdens het festival

Ahmad Almouhmad, Noa Appelman, Marlon Berkhout, Claud Biemans, Jeroen Bijman, Nuno Blijboom, Pippi Braam, Marsha Bruinen, Floor Dommershuijzen, Naomi Dorothea, Marcel Duiverman, Bodi van Dulleman, Jens Eijkelenkamp, Joey Fraiquin, Wouter Frantsen, Mickey Gantz, Harry van Gemert, Noortje de Gier, Thomas de

Graaff, Mico Gude, Marianka Halters, Kristel Hegeman, Rosan van Hoeve, Pia Hofstede, Rick Houtkamp, Sem Jager, Sanne Kamp, Sathy Kiambe, Leonie Kuipers, Andrea Lewis, Lea Links, Jet Linssen, Liesbeth van Loon, Frank Lunenburg, Femke Meijer, Sara Meijer, Marie Meyran, Juliette Mout, Isira Mustamu, Giorgio Niederstatter, Tanja Nielen, Frederique Nijman, Marianne Noorlander, Maria Onnink, Sem Oosterhof, Bas van Oostrum, Jelle Oudhof, Daan Post, Sara Postma, Jimme Quax, Yvonne Rienks, Nikki Riethoff, Kevin Rijbroek, Kiki Roodzant, Saul Roosendaal, Ellis Scheer, Anne Scheltens, Daniël Steneker, Dennis Stroucken, Damian Swart, Kevin van der Veen, Simone Verbeek, Anneloes van der Vinne, Laura de Vroom, Rob Vugs, Justin Wolff, Daphne de Zeeuw, Angelo Zwaaneveld, Stijn Zweedijk

HF Young Circle

Alexis Blake, Steven van den Haak, Arnoud Haverlag, Omar de Jong, Andrea Kristić, Naomi van der Linden, Roberto Luís Martins, Toni Pape, Martha Visser, Sheila Verdegaal, Norman Vladimir, Esther Zijtregtop

Bijlage 5.

NEVENFUNCTIES

Raad van toezicht

Martijn Sanders (voorzitter tot 19 maart 2021)

was tot 2006 directeur van het Concertgebouw Amsterdam en oefent zijn adviespraktijk uit via Martijn Sanders Consultancy BV. Op 11 maart 2009 is Martijn Sanders benoemd tot voorzitter van het bestuur, nu raad van toezicht, van Stichting Holland Festival. De voorzitter van de raad van toezicht is tevens voorzitter van de Board of Governors die op 3 juni 2010 is opgericht. Naast dit voorzitterschap bekleedt Sanders ook de volgende functies: co-chairman European Union Youth Orchestra in Londen, bestuurslid Internationale Film Festival Rotterdam, bestuurslid Kersjes Fonds, bestuurslid Elbphilharmonie in Hamburg, voorzitter International Conducting Competition Rotterdam, voorzitter Intermusica en member of the Artistic Committee of the Borletti-Buitoni Trust Foundation.

Carolien Gehrels is op 1 maart 2021 benoemd tot voorzitter van de raad van toezicht. Zij was van 1997 tot 2006 verbonden aan managementadviesbureau Berenschot en daarna (2006–2014) wethouder bij de gemeente Amsterdam. Bij advies- en ingenieursbureau Arcadis is ze momenteel Global Director Energy Transition. Carolien Gehrels is tevens voorzitter van het uitvoeringsoverleg Industrie van het Klimaatakkoord. Daarnaast heeft ze toezichthoudende rollen zoals lid van de Raad van Toezicht TU Delft en lid van de Raad van Commissarissen EBN. Naast deze rollen die gelieerd zijn aan haar functie, bekleedt Carolien de volgende functies: Voorzitter stichting Meer Muziek in de klas, Voorzitter Raad van Toezicht Female Economy en lid stichtingsbestuur Koninklijk Concertgebouw Orkest

Gert-Jan van den Bergh is een van de oprichters van Bergh Stoop & Sanders NV Advocaten te Amsterdam en voorzitter van het Bestuur van de Stichting Jan Pietersz. Huis en bestuurslid van de Stichting Institute for Human Activities (Renzo Martens). Op 4 januari 2016 is Gert-Jan van den Bergh benoemd tot lid van de raad van toezicht van Stichting Holland Festival. Tot 2004 was hij werkzaam bij Stibbe, de laatste vier jaar als partner in de praktijkgroep Intellectuele Eigendom. Gert-Jan was raadsheer plaatsvervanger Hof Amsterdam, voorzitter bestuur Prins Bernhard Cultuurfonds afdeling Amsterdam, lid bestuur van de Stichting Het Rembrandthuis Amsterdam, lid bestuur Amsterdam Sinfonietta, lid bestuur Vrienden van het Nexus Instituut, lid bestuur van het Vlaams Cultuurhuis de

Mailles, Dorothée Munyaneza

Brakke Grond en lid van het bestuur van The International Gustav Mahler Foundation.

Jet de Ranitz (lid tot 9 december 2021) is bestuursvoorzitter van SURF. Op 21 september 2016 is Jet de Ranitz benoemd tot lid van de raad van toezicht van Stichting Holland Festival. Voorheen bekleedde zij onder andere de volgende functies: voorzitter College van Bestuur van Hogeschool Inholland, voorzitter College van Bestuur van de Amsterdamse Hogeschool voor de Kunsten, Zakelijk Directeur van het Nederlands Dans Theater te Den Haag en directeur van de Faculteit Economie en Bedrijfswetenschappen van de Tilburg University. Huidige nevenfuncties zijn: voorzitter Erasmusprijs bestuur, voorzitter Raad van Toezicht Kunstmuseum Den Haag, vice-voorzitter raad van commissarissen Espria, lid raad van commissarissen N.V. Verzekeringmaatschappij Groot Amsterdam (VGA).

Tom de Swaan is Voorzitter van de Raad van Commissarissen van de ABN AMRO Bank N.V. Op 8 juli 2016 is hij benoemd tot lid van de raad van toezicht van Stichting Holland Festival. Hij is voorzitter bestuur Stichting Fondsen Nederlands Kanker Instituut. Voorzitter van het bestuur Stichting Nationale Opera & Ballet Fonds, lid van het bestuur Stichting Liszt Concours, lid bestuur Stichting Premium Erasmusium en daarnaast lid Advisory Board Akbank. Tevens is hij lid Raad van Advies, Stichting tot Instandhouding van de Diergaard van het Koninklijk Zoölogisch Genootschap Natura Artis Magistra. De heer De Swaan was in het verleden, naast zijn professionele werkzaamheden, actief bestuurlijk betrokken bij vele theater-, muziek- en culturele organisaties zoals onder andere het Joods Historisch Museum, De Nationale Opera, het Concertgebouworkest, het Muziektheater en de Vereniging Hendrick de Keyser.

Luistermutant 2021, Micha Hamel, Arlon Luijten, philharmonie zuidnederland

Astrid Helstone is advocaat en partner bij advocatenkantoor Stibbe in Amsterdam. Zij is gespecialiseerd in arbeidsrecht. Tevens is zij Certified Pension Lawyer (CPL). Op 12 december 2018 is zij benoemd tot lid van de raad van toezicht van Stichting Holland Festival. Astrid maakt deel uit van verschillende commissies binnen haar kantoor en vervulde uiteenlopende toezichthoudende en bestuursfuncties in de culturele sector. Zij is tevens vaste Annotator Jurisprudentie Arbeidsrecht (JAR) en Hoofdredacteur van het Tijdschrift voor Arbeidsrecht in Context. Daarnaast is ze sinds voorjaar 2021 voorzitter Bestuur van de Stichting Cello Biennale. Tevens maakt zij deel uit van het bestuur van de Stichting Anner Bijlsma Award die de internationale oeuvreprijs uitreikt aan een persoon of instantie die zich op een uitzonderlijke manier verdienstelijk heeft gemaakt voor de cello of het cellorepertoire.

Clarice Gargard is per 1 oktober 2019 toegetreden tot de raad van toezicht van het Holland Festival. Clarice M.D. Gargard is journalist, columnist, film- en programmamaker. Werkzaam bij de VPRO en geweest bij SALTO Omroep Amsterdam, MTNL, AT5, NTR en BNNVARA. Ze was columnist bij NRC en correspondent Verzet bij De Correspondent. Clarice is medeoprichter van feministisch journalistiek platform Lilith Magazine, vice-voorzitter van Black Pride NL, een grassrootsorganisatie en emancipatiebeweging voor zwarte LGBTQIA+ personen en die van kleur, onderdeel van de Raad van Advies van de Nederlandse Vereniging voor de Verenigde Naties en bestuurslid bij het Prins Claus Fonds.

Directie/Staf

Emily Ansenk is sinds 1 september 2019 algemeen directeur van Stichting Holland Festival. Zij is lid van diverse kunstcommissies en jury's, zoals de jury van de Sacha Tanja Penning en lid van de Raad van Advies van Art Rotterdam. Ook is zij lid van het bestuur van de Job Dura Charity Foundation en van Rotterdam Economic Partners. Daarnaast is ze

lid van de raad van toezicht van het Scheepvaartmuseum in Amsterdam en lid bestuur Ron Mandos Young Blood Foundation. In 2016 heeft zij deelgenomen aan het Getty Leadership Programme aan de Claremont University in Los Angeles en heeft zij bij DeNieuweCommissaris deelgenomen aan Tafel Next voor toezichthouders en commissarissen.

Medewerkers

Enkele vaste medewerkers van het Holland Festival zetten naast hun werkzaamheden voor het festival, hun expertise in bij andere instellingen, organisaties of evenementen.

Annemieke Keurentjes is bestuursvoorzitter bij de Stichting Umland en lid van de raad van toezicht en auditcommissie bij Schouwburg Amstelveen. Zij is tevens verkenner voor het Fast Forward programma van het Fonds Podiumkunsten en voorzitter van de commissie voor de Gieskes-Strijbis Podiumprijs.

Norbert Bode is voorzitter bij de Overvoorde Gordon Stichting / Pauwhof Fonds, voorzitter van het bestuur van mimetheatergroep Bambie (tot 1 maart 2021) en lid van de raad van toezicht van Stichting DEN Kennisinstituut cultuur & digitalisering.

Pieter Haex is penningmeester bij de stichting Molen van Sloten en lid van Lionsclub Amsterdam Gijsbreght van Aemstel. Binnen Lions Nederland is Pieter tevens penningmeester van stichting Lions Quest.

Han van Poucke is coach/mentor in de Festival Production Management Training van The Festival Academy, een initiatief van de European Festival Association.

Ravian van den Hil is adviseur voor de gemeente Rotterdam in de commissie podiumkunsten en coach in het nieuwe makers traject van Silbersee.

Jochem Valkenburg is lid van de adviescommissie Pitch New Works (International Society for the Performing Arts), lid van de adviescommissie International Promotion Programme (Dutch Performing Arts/ Fonds Podiumkunsten) en bestuurslid van de Oudervereniging Vrijeschool Kairos.

Mathilde Smit is lid van het bestuur van de Stichting Nalaten aan Cultuur.

Bijlage 6.

HOLLAND FESTIVAL IS MEDE MOGELIJK GEMAAKT DOOR

Governors

Ronald Bax en Frank Lunenburg, G.J. van den Bergh en C. van den Bergh-Raat, Rob Defares, Jéhan van Dijk, Arent Fock, H.J. ten Have en G.C. de Rooij, J. Kat en B. Johnson, Françoise van Rappard-Wanninkhof, M. Sanders, Tom de Swaan, Elise Wessels-van Houdt

Governors die anoniem wensen te blijven.

Hartsvrienden

Kommer en Josien Damen, Astrid Helstone en Diederik Burgersdijk, Bernard en Ineke Dijkhuizen, Nienke van den Hoek en Alexander Ribbink, Isaïc en Francien Kalisvaart, Kristine Kohlstrand, Joost en Marcelle Kuiper, Emma Moloney, Robert Jan en Mélanie van Ogtrop-Quintus, Jeroen Ouwehand, Anthony en Melanie Ruys, Rob van Schaik en Wijnanda Rutten, Coen Teulings en Salomé Bentinck, Patty Voorsmit, Hans Wolfert en Marijke Brinkman

Hartsvrienden die anoniem wensen te blijven.

Beschermers

M. Appeldoorn, Lodewijk Baljon en Ineke Hellingman, R.F. van den Bergh, Maarten Biermans en Helena Verhagen, S. Brada, Frans en Dorry Cladder-van Haersolte, Sabine van Delft-Vroom, J. Docter en E. van Luijk, Huub A. Doek, L. Dommering-van Rongen, E. Granpré Moliere, M. Grotenhuis, V. Halberstadt, W. en J. Jansen-Straver, Luuk H. Karsten, R. Katwijk, R. Kupers en H. van Eeghen, Monique Laenen en Titus Darley, Ton en Jannie Liefwaard-van Dijk, A. van der Linden-Taverne, Sijbolt Noorda en Mieke van der Weij, Ben Noteboom, G. van Oenen, H. Pinkster, Pim en Antoinette Polak, H. Sauerwein, Lisette Schuitemaker en Jos van Merendonk, C.W.M. Schunck, Ingeborg Snelleman en Arie Vreugdenhil, A.N. Stoop en S. Hazelhoff, Wolbert en Barbara Vroom, P. Wakkie, Martine Willekens, O.L.O. en Tineke de Witt Wijnen-Jansen Schoonhoven

Beschermers die anoniem wensen te blijven.

Begunstigers

B. Amesz, Ilonka van den Bercken, Ellen Birnie, Co Bleeker*, Femke Blokhuis, Jasper Bode, K. Bodon, Jan Bouws, E. Bracht, Marjory van den Broeke, W.L.J. Bröcker, D. de Bruijn, G. van Capelleveen, Marie Hélène Cornips, M. Damen,

Prof. Cees Dam, J. Dekker, M. Doorman, Sylvia Dornseiffer, Chr. van Eeghen*, Ruud Emous, Ch. Engeler*, E.L. Eshuis*, Monica Galer, Caroline van Gelderen, Susan Gloudemans, E. de Graaff-Van Meeteren, F. Grimmelikhuisen, D. Grobbe, Bureau Groen – Nicole Groen, S. Haringa*, Ann van der Haven, Annelies Heidstra en Renze Hasper, Hagar Heijmans, B. Heijse en A.M. Heijse-Verbeek, Servaas Hensen, J. Hennephof, G. van Heteren, L. van Heteren, S. Hodes, J. Hopman*, J. Houtman, E. Hummelen, Wendy van Ierschoot, P. Jochems, Jan de Kater, Ytha Kempkes, J. Keukens, E. Kocken, Aron Kovacs, Casper van der Kruk, A. Ladan, Cees Lafaber, Hilde Laffeber-Nicolai, M. Le Poole, M. Leenaers, K. Leering, M. Levenbach, A. Ligeon, T. Lodder, R. Mackenzie, D. van der Meer, E. van der Meer-Blok, A. de Meijere, Christa Meindersma, E. Merckx, Jaap Mulders, H. Nagtegaal, Martijn van Nieuwenhuyzen, La Nube, Kay Bing Oen*, E. Overkamp en A. Verhoog, Jill Pisters, P. Price, F. Racké, H. Ramaker, J. Rammeloo, Wessel Reinink, Richard van Remmen, M. Roozen, Peter Ruys, Inge Schmitt, A. Schneider, H. Schnitzler, G. Scholten, Joanne Schouten, Ronald Siemers – in herinnering -, P. Smit, G. Smits, A. Sonnen, W. Sorgdrager en F. Lekkerkerker*, K. Spanjer, Reinout Steenhuizen, Farid Tabarki, C.P.-M.H.-L. Tegelaar, C. Teulings, H. Tjeenk Willink, A. Tjoa, M. Tjoe-Nij, Y. Tomberg, David van Traa, Tamara Trotman, Kurt Tschennett en Sasha Brunsmann, Frank Uffen, M. Verhoeff-Neef, Truus Visser, A. van Vliet, M.M. de Vos van Steenwijk, A. Wertheim, M. Witter, M. van Wulfpen Palthe, M. Yazdanbakhsh, M.J. Zomer, P. van Zwieten en N. Aarnink

* extra bijdrage

Begunstigers die anoniem wensen te blijven.

Jonge Begunstigers

Helene Bakker, Aram Balian, Quirijn Bongaerts, Jonne ter Braak, Joost Gorter, Brendon Humble, Judith Lekkerkerker, Nicole Mooij, Pieter Nooitgedagt, Guus Schaepman, Eerke Steller, Rosanne Thesing & Melle Kromhout, Bart Truijens, Esther van der Veldt, Frank Verschoor, Tristen Vreugdenhil, Lonneke van der Waa

Jonge Begunstigers die anoniem wensen te blijven.

Liefhebbers

Alle 691 Liefhebbers.

ONZE SUPPORTIERS

subsidiënten

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

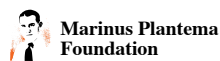
productiepartner

hoofdbegunstiger

FONDS 21

sponsors, fondsen, instellingen

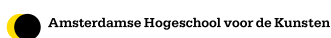
mediapartners

HF Business

partners

festivallocaties

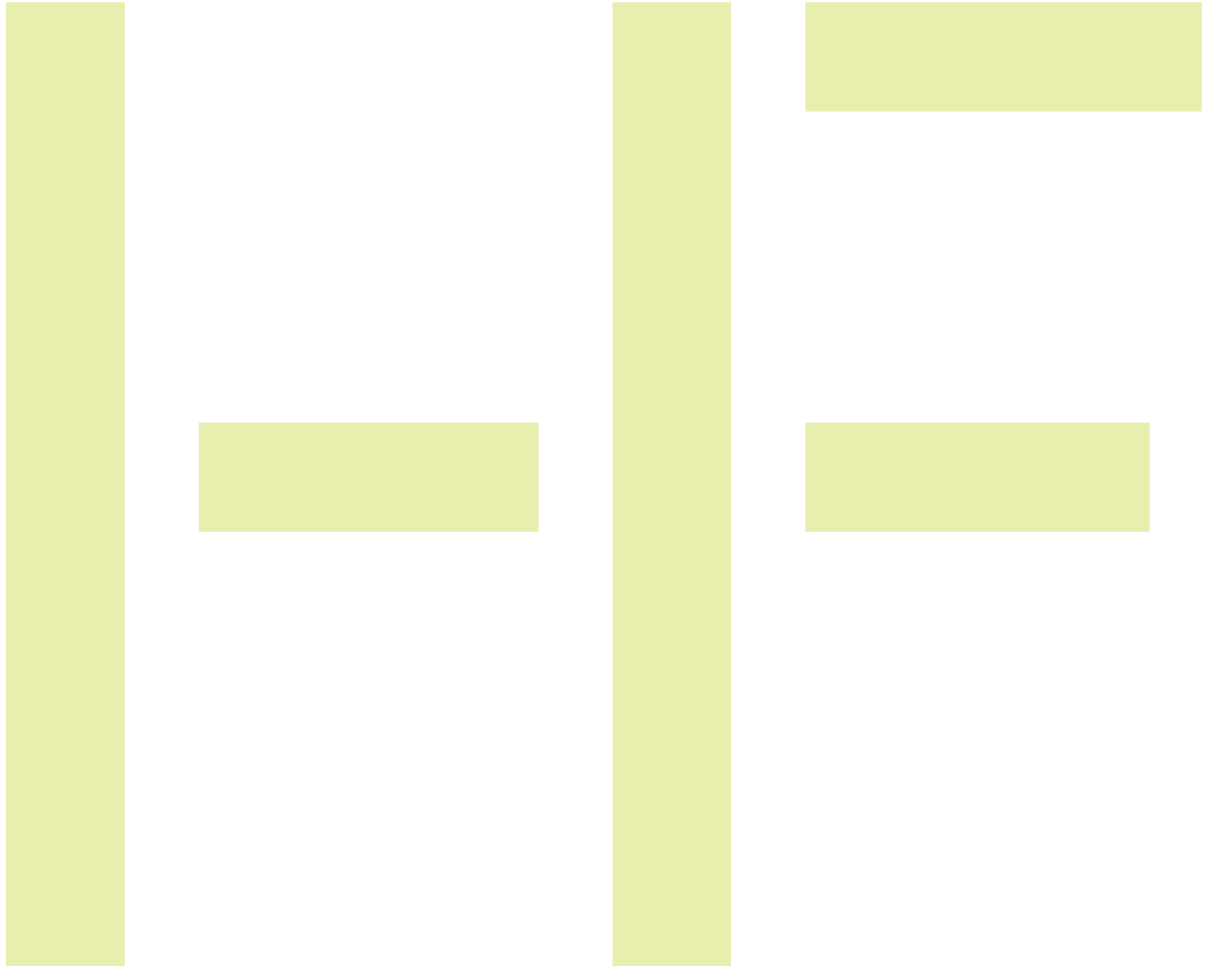

Holland Festival is lid van

Postercampagne

Stichting Holland Festival

Piet Heinkade 5, 1019 BR Amsterdam
t +31 (0)20 - 788 21 00
info@hollandfestival.nl